خوێنەری ئازیز!

بە شێوەیەکی کاتی ئەم چاپە لە بەرنامەی حیزب کە وەك نامیلکە ئامادە کراوە دەخەینە بەر دەستتان، لە نزیك ترین کاتدا نوسخەیەکی دیکەی بەرنامە تاییەت بە ئینتەرنێت ئامادە دەکەین.

بە داوای لێبوردنەوە کە تسلسلی هەندێ لەلا پەرەکانی تەواو نییە.

دنیایەکی باشتر

بەرنامەی حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری

لەبلاوکراوەکانی حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاریی عێراق

A Better World

Programme of the Worker-communist Party

"گۆڕینی جیهانو بەدیهێنانی دنیایەکی باشتر، بەدرێژایی مێژووی کۆمەڵگەی بەشەریی، ئاواتو ئامانجێکی هەمیشەیی ئینسانەکان بووە. سەرباری بڕەوی بیروباوەڕە قەدەریو خورافییەکان، بەدینیو غەیرە دینییەوە، تەنانەت لەدنیای بەناو مۆدێرنی ئەمڕۆشدا، کە هەریەکەیان بەجۆرێك جارٍ بۆ بێمەرهەمییو موقەددەربوونی هەلومەرجی زاڵ ئەدەن، ژیانی واقعیو کردەوەی ڕۆژانەی جەماوەری فراوانی خەڵك هەمیشە بەڵگەی ئومێدو باوەڕێکی قووڵە بەوەی کە ئایندەیەکی باشتر نەك هەر ئیمکانی هەیە بەڵکو حەتمییشە. ئومێد بەوەی کە دنیای سبەینێ دەتوانێ لە بیبەشیو کویرەوەریو کەموکوریو دزیوییەکانی دنیای ئەمڕۆ بیبەری بیت، باوەر بەوەی کە کردەوەی دەستەجەمعیو فەردیی ئەمرۆی ئینسانەکان، دەور دەگیرێ لە دیاریکردنی چۆنیتی دنیای سبەینێدا، مەیلیکی ریشەدارو بەهیزە لە کۆمەلگەدا کە ژیانو هەلسووکەوتی جەماوەری فراوانی خەلك ئاراستە دەکات.

کۆمۆنیزمی کریکاری بەرلە هەرشتیك سەرچاوەکەی بۆ ئیرە دەگەریتەوە، بۆ ئومیدو باوەری ئینسانە بێشوومارەکانو وەچە یەك لەدوای یەکەکان بەوەی کە بنیاتنانی ئایندەیەکی باشتر، جیهانیکی باشتر، بەدەستی خودی ئینسان، زەروریو مەیسەرە."

A Publication of the Worker- communist Party of Iraq

ئازادی، یەكسانی، خۆشگوزەرانی

بێگومان دیدی هەمووان بۆ ژیانێك كەپێویستەو بۆ دنیای ئارەزوو وەك یەك نییە. بەڵام لەگەڵ هەموو ئەمانەشدا بەدرێژایی مێژووی چەند هەزار ساڵەی كۆمەڵگای بەشەری هەندێ چەمك و مەقولە هەمیشە بەوێنەی مەحەكی بەختەوەریو پێشكەوتنی كۆمەڵگا بەشێوەی جۆراوجۆر بەرجەستەو دووبارە كراونەتەوە، تا ئەو ڕادەیەی كە ئیتر بەوێنەی كۆمەڵێك چەمكی موقەددەس لە كەلتووری سیاسی جەماوەری خەڵك لەسەرانسەری جیهاندا جێگای خۆیان كردۆتەوە. ئازادی، یەكسانی، دادوەریو خۆشگوزەرانی لەڕیزی پێشەوەی ئەم مەحەكانەدان.

ڕێك هەر ئەم ئاوات و ئارەزووانە بنچینە مەعنەوییەكانی كۆمۆنیزمی كرێكاری پێكدەهێنن. كۆمۆنیزمی كرێكاری بزووتنەوەیەكە بۆ گۆڕینی جیهان و بەرپاكردنی كۆمەڵگایەكی ئازادو یەكسان و ئینسانی و خۆشگوزەران.

خەباتی چینایەتی: پرۆلیتاریاو بۆرژوازی

بەڵام كۆمۆنیزمی كرێكاری فیرقەی خێرخوازانی خەیاڵپەردازو قارەمانانی تاسەی ڕزگاریی بەشەرییەت نییە. كۆمەڵگای كۆمۆنیستی ئەلگۆو گەڵاڵەیەكی دەرهاویشتەی مێشكی حەكیمانێكی خێرئەندێش نییە. كۆمۆنیزمی كرێكاری بزووتنەوەیەكە كە لە هەناوی خودی كۆمەڵگای سەرمایەداری هاوچەرخەوە سەردەردێنێ و ڕەنگدانەوەی ئاسۆو ئامانج و ناڕەزایەتی بەشێكی گەورەی هەر ئەم كۆمەڵگایەیە.

مێژووی تێكڕای كۆمەڵگاكانی تائێستا، مێژووی خەبات و كێشمەكێشی چینایەتییە. مشت ومڕێكی بێوچان، تاوێك ئاشكراو تاوێك پەنهان، لەنێوان چینە چەوسێنەرو چەوساوەكان، ستەمگەرو ستەمدیدەكان لە سەردەم و كۆمەڵگا جیاجیاكاندا هەمیشە لەئارادا بووە. ئەم مشتومڕە چینایەتییەیە كە سەرچاوەی سەرەكی ئاڵوگۆڕو گۆڕانكارییە لە كۆمەڵگادا.

بەپێچەوانەی كۆمەڵگاكانی پێشووەوە كە بەگشتی لەسەر بناغەی چینبەندیو توێژبەندییەكی ئاڵۆز دامەزرابوون، كۆمەڵگای هاوچەرخی سەرمایەداری دابەشبوونی

چینایەتی زۆر سادە كردۆتەوە. كۆمەڵگای هاوچەرخ، سەرباری هەمەچەشنیی بەربڵاوی پیشەكان و كاردابەشكردنێكی بەرین، بەشێوەیەكی گشتی لەدەوری دوو ئۆردوگای چینایەتی سەرەكی بیناكراوە كە ڕووبەڕووی یەكتر ڕاوەستاون: كرێكاران و سەرمایەداران، پرۆلیتاریا و بۆرژوازی.

بەرامبەركێی ئەم دوو ئۆردوگایە لە بنەڕەتدا چاوگ و بنچینەی هەموو كێشمەكێشە ئابووریو سیاسی و حقوقی و فیكریو كەلتوورییە جۆراوجۆرەكانە كە لە كۆمەڵگای هاوچەرخدا لەئارادایە. نەتەنها ژیانی سیاسی و ئابووری كۆمەڵگا، بەڵكو تەنانەت ژیانی كەلتووریی و فیكریی و زانستیی ئینسانی ئەمرۆش كە بەرواڵەت وەكو قەڵەمڕەوی سەربەخۆو سەروچینایەتی دینە بەرچاو، مۆری ئەم ریزبەندییە سەرەكییەی كۆمەلگای هاوچەرخی سەرمایەدارییان پیوەیە. ئۆردوی پرۆلیتاریا، ئۆردوی كریكاران، لەگەڵ هەموو ئەو بیروباوەڕو ئامانج و مەیل و حیزبە جۆراوجۆرانەی كە تیایدایە، نوینەری گۆڕین یان باشكردنی ئەم نیزامەی ئیستایە بەقازانجی جەماوەری بیبەش و ستەمدیدەی كۆمەلگا. ئۆردوی بۆرژوازیش، دیسانەوە بە هەموو ریبازو حیزبە سیاسی و بیرمەندو شەخسییەتە جۆراوجۆرەكانییەوە، خوازیاری پاراستنی كۆلەكەكانی ئەم وەزعەی ئیستایەو لەبەرامبەر گوشاری ئازادیخوازیو یەكسانیخوازیی كرێكاریدا بەرگری لە نیزامی سەرمایەداریو دەسەڵات و ئیمتیازاتە ئابووریو سیاسییەكانی بۆرژوازی دەكات.

كۆمۆنیزمی كرێكاری لەم خەباتە چینایەتییەوە سەردەردێنێ. ریزێكە لە ئۆردوگای پرۆلیتاریا. كۆمۆنیزمی كرێكاری بزووتنەوەی شۆڕشگێڕانەی چینی كرێكارە بۆ ژێرەوژووركردنی نیزامی سەرمایەداریو بنیاتنانی كۆمەڵگایەكی نوێی بێچین و چەوسانەوە.

كۆمۆنیزمی كرێكاری

بەڵام، نەتەنها ئازادیو یەكسانی، بەڵكو تەنانەت سڕینەوەی چەوسانەوەو چینەكانیش، ئامانجێكی تایبەت بە كۆمۆنیزمی كرێكاری نییە. لە كۆمەڵگاكانی پێشووشدا ئەم ئامانجانە ئاڵای بزووتنەوە جیاجیاكانی چین و توێژە بێبەشەكان بوون. ئەو شتەی كە كۆمۆنیزمی كرێكاری وەكو بزووتنەوەو ئامانجێكی كۆمەڵایەتی لە هەوڵ و كۆششە ئازادیخوازانەو یەكسانیخوازانەكانی پێشوو جیادەكاتەوە، ئەوەیە كە كۆمۆنیزمی كرێكاری چ لەڕووی عەمەلیو كۆمەڵایەتییەوەو چ لەڕووی ئامانج و فیكرەوە، لەبەرامبەر سەرمایەداری، واتە پێشكەوتووترین و مۆدێرنترین نیزامی

١

بنچینە کۆمەڵایەتی و فیکرییەکانی کۆمۆنیزمی کرێکاری

دنیایەکی باشتر

گۆڕینی جیهان و بەدیهێنانی دنیایەکی باشتر، بەدرێژایی مێژووی کۆمەڵگای بەشەریی، ئاوات و ئامانجێکی هەمیشەیی ئینسانەکان بووە. سەرباری برەوی بیروباوەڕە قەدەری و خورافییەکان، بەدینی و غەیرە دینییەوە، تەنانەت لەدنیای بەناو مۆدێرنی ئەمڕۆشدا، کە هەریەکەیان بەجۆرێك جاڕ بۆ بێمەرهەمیی و موقەددەربوونی هەلومەرجی زاڵ ئەدەن، ژیانی واقعی و کردەوەی ڕۆژانەی جەماوەری فراوانی خەڵك هەمیشە بەڵگەی ئومێد و باوەڕێکی قووڵە بەوەی کە ئایندەیەکی باشتر نەك هەر ئیمکانی هەیە بەڵکو حەتمییشە. ئومێد بەوەی کە دنیای سبەینێ دەتوانێ لە بێبەشی و کوێرەوەری و کەموکوڕی و دزێوییەکانی دنیای ئەمڕۆ بێبەری بێت، باوەڕ بەوەی کە کردەوەی دەستەجەمعی و فەردیی ئەمڕۆی ئینسانەکان، دەور دەگێڕێ لە دیاریکردنی چۆنێتی دنیای سبەینێدا، مەیلێکی ڕیشەدارو بەهێزە لە کۆمەڵگادا کە ژیان و هەڵسووکەوتی جەماوەری فراوانی خەڵك ئاراستە دەکات.

کۆمۆنیزمی کرێکاری بەرلە هەرشتێك سەرچاوەکەی بۆ ئێرە دەگەڕێتەوە، بۆ ئومێد و باوەڕی ئینسانە بێشوومارەکان و وەچە یەك لەدوای یەکەکان بەوەی کە بنیاتنانی ئایندەیەکی باشتر، جیهانێکی باشتر، بەدەستی خودی ئینسان، زەرووری و مەیسەرە.

چینایەتیدا، ڕادەوەستێ.

کۆمۆنیزمی کرێکاری بزووتنەوەی پرۆلیتاریایە، ئەو چینەی کە خۆی بەرهەمی سەرهەڵدانی سەرمایەداری و بەرهەمهێنانی مۆدێرنی پیشەسازییە. ئەو چینەی کە لەسەر فرۆشتنی هێزی کاری خۆی دەژی و جگە لە هێزی کاری خۆی ئامرازێکی تر بۆ بەڕێوەچوونی گوزەرانی شك نابات. پرۆلیتاریا کۆیلە نییە، ڕەعییەت نییە، وەستاکارو پیشەوەر نییە، نەموڵکی کەسێکە و نەکۆیلەی کەس، نەخۆیشی خاوەنی ئامرازی کاری خۆیەتی. هەم ئازادە و هەم ناچارە کە هێزی کاری خۆی لە بازاڕدا بە سەرمایە بفرۆشێت. پرۆلیتاریا، بەرهەمی سەرمایەداری و پیشەسازی مۆدێرنە و چینی چەوساوەی سەرەکییە لەم نیزامەدا.

بنەما فیکرییەکان و ئامانجی کۆمەڵایەتی کۆمۆنیزمی کرێکاری لەسەر بناغەی ڕەخنە لە پایە ئابووری و کۆمەڵایەتی و فیکرییەکانی نیزامی سەرمایەداری دامەزراوە. ڕەخنەیەك لە دیدی چینی کرێکاری کرێگرتەی ئەم کۆمەڵگایەوە، هەربەم پێیەش ڕەخنەیەکی حەقیقی و شۆڕشگێڕە. دیدی زەحمەتکێشان و بەرهەمهێنەرانی غەیرە پرۆلیتێر بۆ ئازادی و یەکسانی و بەختەوەریی بەشەر، چ ئەمڕۆ و چ لە کۆمەڵگاکانی پێشوودا، بەناچاری ڕەنگدانەوەی ئەو پەیوەندییە کۆمەڵایەتییانەیە کە بەسەر کۆمەڵگادا زاڵە، هەروەها ڕەنگدانەوەی جێوشوێنی خودی ئەوانە لەپەیوەند بە بەرهەمهێنان و خاوەندارێتییەوە. دیدی کۆیلە بۆ ئازادی بەناچاری زۆر لە هەڵوەشاندنەوەی کۆیلەداری تێناپەڕێ و دەرکی ڕەعییەت یان پیشەوەری بچووکی شار لە یەکسانی ناتوانێ شتێکی زیاتر لە یەکسانیی لە مافی خاوەندارێتی بێت. بەڵام بە سەرهەڵدانی پرۆلیتاریا وەکو جەماوەری فراوانی بەرهەمهێنەرانی داماڵراو لە هەرجۆرە خاوەندارێتییەکی ئامرازەکانی بەرهەمهێنان، چینێك کە ئەسارەت و چەوسانەوە ئابوورییەکەی، ڕێك لەسەر بناغەی ئازادییە حقوقییەکەی بنیات نراوە، ئاسۆی ئازادیخوازی و یەکسانیخوازی لەبنەڕەتەوە ئاڵوگۆڕی بەسەردا هات. پرولیتاریا ناتوانێ ئازاد بێت بێئەوەی کۆمەڵگا بەشێوەیەکی گشتی لە خاوەندارێتی تایبەتی بەسەر ئامرازەکانی بەرهەمهێنان و دابەشبوونی چینایەتی ڕزگاری ببێ. یەکسانی مەسەلەیەکی حقوقیی ڕووت نییە، بەڵکو لە هەمان کاتدا و لەبنەڕەتدا ئابووری-کۆمەڵایەتییە.

ڕەخنەی پرۆلیتێری لە سەرمایەداری، هەروەها جیهانبینی و خەباتی سیاسی ئازادیخوازانە و ڕزگاریخوازانەی کرێکاریی کە نزیکەی دووسەدە بەرلەئێستا لەشێوەی دیاریکراوی کۆمۆنیزمی کرێکاریدا سەری هەڵدا، بەهۆی مارکسیزمەوە ئینسجام و

دەڵێن کە ئەم مەینەتانە سەرمایەداری دای‌نەهێناون، هەموویان بەرلە سەرمایەداریش هەر هەبوون، پێمان دەڵێن کە چەوسانەوەو دەسبەسەراگرتنی دەسڕەنجی بەرهەمهێنەران، ئیستبداد، جوداسازی، ستەمکێشی ژن، نەزانی و خورافەو دین‌و لەشفرۆشی کەموزۆر هاوتەمەنی کۆمەڵگای بەشەری‌ین.

ئەوەی لەم نێوەدا پەردەپۆش دەکرێ ئەم ڕاستی‌یەیە کە یەکەم، هەموو ئەم کوێرەوەری‌و بێ‌بەشی‌یانە لەم کۆمەڵگایەدا ناوەڕۆك‌و مانایەکی تازەیان پەیدا کردووە کە لەگەڵ پێداویستی‌یەکانی دنیای سەرمایەداریدا دێنەوەو هەموو ڕۆژێك سەرلەنوێ لە هەناوی سەرمایەداری مۆدێرنی ئەمڕۆوەو وەکو بەشێکی جیانەکراوەی ئەم نیزامە، سەرلەنوێ بەرهەم دێنەوە. سەرچاوەی هەژاری‌و برسێتی، بێکاری‌و بێ‌خانەولانەیی‌و نائەمنیی ئابووری لە کۆتایی سەدەی بیستەمدا، نیزامی ئابووری کۆتایی سەدەی بیستەمە. ئیستبدادو دیکتاتۆری‌یە خوێناوی‌یەکان، جەنگەکان، کوشتارە بەکۆمەڵەکان‌و سەرکوت‌و داپڵۆسینێك کە لەژیانی ئەمڕۆدا بووەتە نسیبی سەدان ملیۆن ئینسان، حیکمەتی خۆیان لە پێداویستی‌و پێشمەرجەکانی نیزامی زاڵ بەسەر دنیای ئەمڕۆدا وەردەگرن‌و خزمەت بە بەرژەوەندی‌یەکی دیاریکراوی هەر ئەم دنیایە دەکەن. ژێردەستەیی ژن ئەمڕۆ لە پانایی جیهاندا، بەرهەمی ئابووری‌و ئەخلاقییاتی سەدەکانی ناوەڕاست نییە، بەرهەمی نیزامی ئابووری‌و کۆمەڵایەتی‌و بەها ئەخلاقی‌یەکانی کۆمەڵگای ئەمڕۆیە.

دووەم، ئەوە بۆرژوازی‌و نیزامی سەرمایەداری‌یە کە هەمیشەو بە سەرسەختانەترین شێوە بەرامبەر بە تەقەلای هەموو ڕۆژەی جەماوەری فراوانی خەڵك لە چوارگۆشەی جیهان بۆ زاڵ بوون بەسەر ئەم کوێرەوەری‌و بێ‌بەشیی‌و دوواکەوتوویی‌یانەدا ڕادەوەستێ. هەوڵی هەموو ڕۆژەی کرێکار بۆ باشتر کردنی هەلومەرجی ئابووری‌و گوزەران‌و مافە مەدەنییەکانی جەماوەری فراوانی خەڵك جگە لە بۆرژوازی‌و حیزب‌و دەوڵەت‌و زوڕناژەنەکانی لەگەڵ کۆسپێکی تر بەرەوڕوو نییە. یەکەمین کۆسپ کەدێتە ڕێگای خرۆشانەکانی جەماوەری فراوانی خەڵك لەناوچە دواکەوتووو بێ‌بەشەکان بۆ دەخالەتکردن لە چارەنووسی خۆیاندا، هێزی سەرکوتی بۆرژوا خۆجێی‌و نێونەتەوەییەکانە. دەوڵەت، دین وەکو دامەزراوێك، میدیاکان‌و دەزگا ئیعلامی‌یە مەزنەکانی بۆرژوازی، داب‌ونەریت‌و ئەخلاقییات‌و سیستمی پەروەردەو فێرکردنی چینی دەسەڵاتدار هەموویان دەبنە مایەی قەوارەپێدانی بیروباوەڕە دواکەوتووو دەمارگیرو تەفرەقەئامێزەکان لەنێو جەماوەری خەڵك‌و نەوە یەك لەدوای یەکەکاندا. گومانی تێدا نییە کە ئەوە سەرمایەداری‌و بۆرژوازی‌یە کە بووەتە ڕێگر لەبەردەم ڕەخنەگرتن‌و گۆڕینی جیهانی ئەمڕۆ لەلایەن ئەو ملیۆنەها ئینسانەوە کە نەتەنها لەم

نیزامەی ئێستا دەنگیان دەرهاتووە بەڵکو کەم‌وزۆر بەو هێڵە گشتی‌یانەش گەیشتوون کە دەبێ لەسەر بنچینەیان کۆمەڵگایەکی شایستەی ئینسانی بنیات بنرێ.

ئەمڕۆ، لەکۆتایی سەدەی بیستەمداو لەوپەڕی جیهانی‌بوونەوەی سەرمایەو سەرمایەداریدا، لەجەرگەی مەزنترین شۆڕشە تەکنەلۆژی‌یەکاندا، بەشەرییەت یەکێك لە ترسناکترین قۆناغەکانی مێژووی خۆی بەسەرئەبات. مەسەلەی مانەوەی فیزیکی بووەتە گرفتی ملیۆنەها ئینسان لە وڵاتانی فەقرزەدەی ئەفریقیاو ئاسیاوە تا ناوجەرگەی پایتەختەکانی ئەوروپای ڕۆژئاواو ئەمریکا. بێ‌ئومێدی بەتەواوی جێگای ئومێدی گەشەی ئابووریی کۆمەڵگا دواکەتووەکانی گرتۆتەوە. کابووسی هەمیشەیی قاتوقڕی‌و بێ‌خۆراکی‌و نەخۆشی جێگای خەونی گەشەی گرتۆتەوە. لە ئەوروپاو ئەمریکای پێشکەوتوودا بەدوای سالانێکی دوورودرێژ لە متبوونێکی قووڵی ئابووری، مژدەی نیوەناچڵی "ڕەونەق بەبێ دەرفەتی کارکردن" ڕێك هەمان کابووسی ناوەتە بەردەم ملیۆنەها خێزانی کرێکاری. جەنگ‌و کۆمەڵ کوژی لە هەر پێنج قاڕەکەدا بێداد دەکات. مەزنترین پاشەوپاش گەڕانەوەی فیکریی‌و کەلتووریی لەئارادایە، هەرلە پەرەسەندنەوەی سەرلەنوێی دواکەوتوویی دینی، پیاوسالاری، نەژادپەرستی، ڕەگەزپەرستی‌و فاشیزمەوە تا داتەپینی ماف‌و پلەوپایەی تاکەکان لە کۆمەڵگاداو سپاردنی هەموو وجودو ژیانی ملیۆنەها خەڵك لە منداڵ‌و پیرو لاو بەدەستی بێ‌ڕەحمی بازاڕی ئازاد. تاوانی نەخشەمەندانە لەزۆربەی وڵاتەکاندا بووەتە واقعییەتێکی چەسپاو لەژیانی ڕۆژانەی خەڵك‌و ژیانی ئابووری‌و سیاسی هەموو کۆمەڵگادا. ئالوودەبوون بە مەوادی بێ‌هۆشکەرو توانای ڕۆژلەڕۆژ زیاتری تۆڕە تاوانکارەکانی بەرهەمهێنان‌و بڵاوکردنەوەی ئەم مەوادانە بووەتە گرفتێکی هەرەگەورەو لەچارەنەهاتووی نێونەتەوەیی. نیزامی سەرمایەداری‌و مەبدەئی هەموو شتێك لەپێناوی قازانجدا، هەموو ژینگەی لەگەڵ مەترسی گەورەو زیانی لەقەرەبوونەهاتوو ڕووبەڕوو کردۆتەوە. لەم نێوەدا بیرمەندان‌و قسەکەرانی بۆرژوازی تەنانەت هیچ جۆرە وەڵامێکیشیان پێ‌نییە لەبەرامبەر ئەم هەلومەرجەدا. ئەمە واقعییەتی عەمەلیی سەرمایەداری ئەمڕۆیە کە ئایندەیەکی یەکجار پڕمەترسی دەنێتە بەردەم هەموو خەڵکی جیهان.

کۆڵەکەکانی سەرمایەداری

کۆمەڵگای هاوچەرخ بێگومان کۆمەڵگایەکی ئاڵۆزو ئاوێتەیە. بەمیلیارد ئینسان لە پەیوەندی‌یە ئابووری‌و کۆمەڵایەتی‌و سیاسی‌یە فراوان‌و هەمەچەشنەکاندا لەگەڵ یەکتری‌دا هەڵسوکەوتی هەمیشەیی دەکەن. تەکنەلۆجیاو بەرهەمهێنان مەودایەکی

بەرچاوڕۆشنی و توانایەکی تیۆری مەزنی بەدەست هێنا. بزووتنەوەی کۆمۆنیزمی کرێکاری بەدرێژایی مێژووی خۆی پەیوەندییەکی قووڵ و نەپساوەی لەگەڵ مارکسیزم و ڕەخنەی مارکسیستی لە کۆمەڵگای سەرمایەداری هەبووە.

کۆمۆنیزمی کرێکاری بزووتنەوەیەکی کۆمەڵایەتییە کە بەسەرهەڵدانی سەرمایەداری و چینی کرێکاری کرێگرتە قەوارەی گرت و گشتیترین و قووڵترین شێوەی ڕەخنە و ناڕەزایەتی چینی کرێکار بە نیزامی سەرمایەداری و مەینەتییەکانی نوێنەرایەتی دەکات. ئامانج و بەرنامە عەمەلییەکانی ئەم بزووتنەوەیە لەسەر بناغەی ڕەخنەی مارکسیستی لە بنچینەکانی کۆمەڵگای سەرمایەداری هاوچەرخ، وەکو ئاخرین و مۆدێرنترین و پێشکەوتووترین شێوەی کۆمەڵگای چینایەتی، دامەزراوە.

کۆمۆنیزمی کرێکاری بزووتنەوەیەکی دابڕاو لە گشت چینی کرێکار پێك ناهێنێ و بەرژەوەندییەکی جیا لە بەرژەوەندیی هەموو چینی کرێکاری نییە. جیاوازی بزووتنەوەی کۆمۆنیزمی کرێکاری لەگەڵ باقی بزووتنەوە و حیزبە کرێکارییەکان لەوەدایە کە یەکەم، لەخەباتی چینایەتی هەر وڵاتێکدا، ئاڵای یەکێتی و بەرژەوەندییە هاوبەشەکانی کرێکارانی سەراسەری جیهان بەرزئەکاتەوە، دووەمیش، لە قۆناغ و سەنگەرە جیاجیاکانی خەباتی چینی کرێکاردا، بەرژەوەندی تێکڕای بزووتنەوەی چینی کرێکاری لەبەرچاوە. سەرەنجام کۆمۆنیزمی کرێکاری بزووتنەوەی پێشڕەوترین بەشی چینی کرێکارە کە هەلومەرج و پێداویستییەکانی سەرکەوتن و دوائامانجی خەباتی چینایەتی بەباشی دەناسێ و لەپێناو هێنانە مەیدانی بەشە جیاجیاکانی چینی کرێکاردا تێدەکۆشێ.

سەرمایەداری

کارنامە

نیزامی سەرمایەداری سەرچاوە و هۆی مانەوەی هەموو ئەو کوێرەوەرییانەیە کە بەرۆکی ئینسانی ئەمڕۆی گرتووە. هەژاری و بێبەشی، جوداسازی و نایەکسانی، ئیستبداد و سەرکوتی سیاسی، نەزانی و خورافە و دواکەوتوویی کەلتووریی، بیکاری، بێخانەولانەیی، نائەمنیی ئابووری و سیاسی، فەساد و تاوان هەرهەموویان ئاکامی حەتمیی ئەم نیزامەن. قسەکەرانی بۆرژوازی بۆ نکوڵی کردن لەم حەقیقەتە، پیمان

سەرسوڕهێنەریان پەیدا کردووە، ژیانی فیکریی و کەلتووریی بەشەری ئەمڕۆ، هەروەك گرفت و مەینەتییەکانی، فراوان و هەمەجۆرە. بەڵام ئەم هەموو ئاڵۆزییە تەنها کۆمەڵێك حەقیقەتی سادە و ئاسان لەبەرچاو ون دەکەن کە بنەمای ئابووری و کۆمەڵایەتی جیهانی سەرمایەداری پێك دەهێنن.

بنچینەی نیزامی سەرمایەداری وەکو هەر نیزامێکی چینایەتی تر، چەوساندنەوەی بەرهەمهێنەرانی ڕاستەوخۆیە، واتە دەستبەرسەرا گرتن و موڵکایەتی کردنی بەشێك لە بەرهەمی کاری ئەوان لەلایەن چینە دەسەڵاتدارەکانەوە. تایبەتمەندی هەر نیزامێکی کۆمەڵایەتی لە سەردەمە جیاجیاکاندا، بەدرێژایی مێژوو، لەو شێوازە تایبەتەدایە کە لەهەریەکێکیاندا ئەم چەوسانەوەیە ئەنجام دەدرێ. لە سیستمی کۆیلەداریدا نەتەنها بەرهەمی کاری کۆیلە، بەڵکو هەموو وجودی ئەو موڵکی خاوەنەکەیەتی. کۆیلە بۆ خاوەنەکەی کار دەکات و لەبەرامبەردا لەلایەن ئەوەوە ژیانی دابین دەکرێ. لەنیزامی فیوداڵیدا ڕەعییەت بەشێك لە بەرهەمەکەی دەداتە خاوەن موڵك و ئاغا، وەیان چەند کات و ڕۆژێك بێگاری بۆ دەکات. چەوسانەوە لەنیزامی سەرمایەداریدا لەسەر بنچینەیەکی تەواو جیاواز ڕاوەستاوە.

لێرەدا بەرهەمهێنەرانی سەرەکی، واتە کرێکاران، ئازادن. موڵکی هیچ کەسێك نین، بەموڵك و زەوییەوە نەبەستراونەتەوە و ژێردەستەی هیچ ئاغایەك نین. خۆیان خاوەنی لەش و هێزی کاری خۆیانن و هەرخۆیان خاوەن بڕیارن تیایدا. بەڵام کرێکاران لەم نیزامەدا لەڕوویەکی تریشەوە "ئازاد"ن. ئەوان خاوەنی هیچ جۆرە ئامرازێکی کار و بەرهەمهێنان نین. هەربۆیە بۆ دابینکردنی بژێوی خۆیان ناچارن لەبەرامبەر کرێدا هێزی کاری خۆیان بۆ ماوەیەکی دیاریکراو بە چینی سەرمایەدار، واتە ئەو کەمینە بچووکەی کە هۆیەکانی بەرهەمهێنانیان لەدەستدایە و پاوانیان کردووە، بفرۆشن و دواتر پێداویستییەکانی گوزەران و ژیانی خۆیان، کە خۆیان بەرهەمیان هێناوە، لەبازاڕدا لە سەرمایەدار بکڕنەوە. کاڵابوونی هێزی کار لەلایەك و لەلایەکی ترەوە خاوەنداریێتی تایبەتیی چینی سەرمایەدار بەسەر هۆیەکانی بەرهەمهێناندا، ئەمانە کرۆکی سەرمایەداری و بنچینەی چەوسانەوە لەم نیزامەدا پێکدەهێنن. ناکرێ بیرلە بوونی کۆمەڵگای بەشەری و خودی مانەوەی ئینسان و دابینکردنی پێداویستییەکانی، لەسایەی هەر نیزامێکدا، بکرێتەوە، بەبێ ئەوەی کە هێزی کاری زیندووی ئینسانەکان ئامراز و هۆیەکانی کار بخاتە گەڕ و بەرهەمی نوێ بخوڵقێنێ. بەڵام هێزی کار و هۆیەکانی بەرهەمهێنان لەنیزامی سەرمایەداریدا بەدیواری خاوەنداریێتی تایبەتی لێك جیاکراونەتەوە. بوونەتە هەندێك کاڵا کە خاوەنەکانیان دەبێ لەبازاڕدا لەگەڵ یەکتری ڕووبەڕوو ببنەوە. ڕواڵەتی مەسەلەکە ئەوەیە کە خاوەنی ئەم کاڵایانە لەبازاڕدا دەکەونە

جەوهەرییەوە لە هەموو نیزامەکانی پێشووی جیا دەکاتەوە.

تێکڕای زێدەبایی بەدەستهاتوو لە چەوسانەوەی چینی کرێکار بەشێوەیەکی سەرەکی لە ڕێگەی بازاڕ وەهەروەها لە کەناڵی سیاسەتە دارایی و دراوییەکانی دەوڵەتانەوە لەنێوان بەشە جیاجیاکانی چینی سەرمایەداردا بەش دەکرێت. قازانج و سوود و موڵکانە شێوە سەرەکییەکانی بەش پێبڕانی سەرمایە جیاجیاکانە لە بەروبومی ئەم چەوسانەوە چینایەتییە. کێبەرکێی سەرمایەکان لە بازاڕدا بڕی هەر بەش و یەکە و دامەزراوێکی سەرمایەداری دیاری دەکات.

بەڵام کار بەمە کۆتایی نایات. سەرجەم خەرجی دامودەزگای دەوڵەت و سوپا و سیستمی بەڕێوەبردنی بۆرژوازی، سەرجەم خەرجی دام و دەزگا ئایدۆلۆژی و کەلتوورییەکانی کۆمەڵگای بۆرژوایی و خەرجی ئەو ژمارە زۆرە لە ئینسانەکان کە لەڕێگەی ئەم دامودەزگایانەوە پارێزگاری و پاسەوانیی لە دەسەڵاتی بۆرژوازی ئەکەن، هەر لەم سەرچاوەیەوە دابین دەکرێت. چینی کرێکار بە کاری خۆی خەرجی چینی دەسەڵاتدار، خەرجی کەڵەکە بوونی ڕۆژلەدوای ڕۆژی سەرمایە و خەرجی باڵادەستیی سیاسی و کەلتووریی و فیکریی بۆرژوازی بەسەر خۆی و هەموو کۆمەڵگادا دابین دەکات.

بە کەڵەکەبوونی سەرمایە هەمیشە قەوارەی خەرواری ئەو کاڵایانەی کە سەروەت و سامانی کۆمەڵگای بۆرژوایی پێکدەهێنن زیاد دەکات. گەشەی هەمیشەیی و خێرای تەکنیك و چوونەسەری قەوارە و توانای ئامرازو هۆیەکانی بەرهەمهێنان کە چینی کرێکار لە هەر سووڕێکی تازەی بەرهەمهێناندا دەیانچەرخێنێ، ئاکامی بێئەملاو ئەولای پرۆسەی کەڵەکەبوونی سەرمایەیە. بەڵام بەبەراورد لەگەڵ مەودای پەرەسەندنی سەروەت و سامان و توانای بەرهەمهێنانی کۆمەڵگادا، چینی کرێکار هەمیشە بەشێوەیەکی ڕێژەیی بێبەشتر دەبێت. سەرەڕای ئەوەی کە ئەگەر بەشێوەیەکی ڕەهاو یەکلایەنە سەیری بکەین، دەبینین کە پلەبەپلە و بەشێوەیەکی سنووردار ژیانی کرێکاران لانی کەم لە وڵاتە پێشکەتووەکاندا دەچێتە سەرەوە، بەڵام حەقیقەت ئەوەیە کە لە پرۆسەی کەڵەکەبوونی سەرمایەدا ڕێژەی بەشی چینی کرێکار لە تێکڕای سەروەتی کۆمەڵگا، بەخێرایی دێتە خوارەوە و مەودای نێوان ئاستی ژیانی چینی کرێکارو ستانداردە مومکینەکانی ئاسایش و خۆشگوزەرانی، کە بە هەوڵ و تەقەلای خودی ئەو وەدی هاتووە، قووڵتر دەبێتەوە. هەرچی کۆمەڵگا سەروەتمەندتر دەبێت، ئەوەندەیتر کرێکار تیایدا بەشێکی مەحرومتر پێك دەهێنێ.

باش بوونی تەکنیك و چوونەسەری ئاستی بەرهەمهێنان و توانای بەرهەمهێنانی کار، بەمانای ئەوە دێت کە هەرچی زیاتر دەزگا و ئامێرو سیستمە ئۆتۆماتیکەکان جێگای

هێزی کاری زیندوو بگرنەوە. لە کۆمەڵگایەکی ئینسانی و ئازاددا ئەمە دەبێ بەمانای فەراهەم بوونی دەرفەتی زیاتر بێت بۆ هەمووان بۆ دەست ئاوەڵابوون و چێژ وەرگرتن لە ژیان. بەڵام لە کۆمەڵگای سەرمایەداریدا، کە هێزی کارو هۆیەکانی کار تەنها کۆمەڵە کاڵایەکن کە سەرمایە بەمەبەستی وەدەستهێنانی قازانج بەدەستیەوە گرتووە، جێگرتنەوەی ئینسان بە ئامێر دەبێتە مایەی بێکاری و بێکارسازیی هەمیشەیی بەشێك لە چینی کرێکارو بێبەش بوونیان لە دەرفەتی دابینکردنی گوزەران. پەیدابوونی لەشکرێکی زەخیرە لە کرێکارانی بێکار، کە تەنانەت دەرفەتی فرۆشتنی هێزی کاری خۆشیان نییە، ئاکامێکی حەتمیی ڕەوتی کەڵەکەی سەرمایەیە کە لەهەمان کاتدا خۆی یەکێك لە مەرجەکانی بوون و مانەوەی نیزامی سەرمایەداریش دابین دەکات. بوونی سوپایەکی زەخیرەیی لە بێکاران، کە لەبنەڕەتدا ئەرکی بەڕیوەچوونی ژیانیان دەکەوێتە ئەستۆی بەشی لەسەرکاری خودی ئەم چینە، کێبەرکێ لەنێو چینی کرێکاردا پەرە پێدەدات و کرێ لەئاستێکی هەرچی کەمتردا ڕادەگرێ. ئەم سوپای زەخیرەیە ئەو دەرفەتەش بە سەرمایە دەدات کە بڕی ئەو هێزی کارەی کە دەیخاتە گەڕ بەپێی پێویستییەکانی بازاڕ کەم و زۆر بکات. بێکاری، دەرهاویشتەیەکی لاوەکیی بازاڕ، یان ئاکامێکی سیاسەتی هەڵەی ئەم یان ئەو دەوڵەت نییە، بەڵکو بەشێکی زاتیی کارکردی سەرمایەداری و ڕەوتی کەڵەکەی سەرمایەیە.

قەیرانە ئابوورییە ناوبەناوەکان بە ئاکامە ترسناك وماڵوێرانکەرە ئابووری و کۆمەڵایەتییەکانیانەوە، بەشێکی جیانەکراوەی نیزامی سەرمایەدارین. ئەم قەیرانانە لەبنەڕەتدا لە ناکۆکییەکی بنچینەیی نێوجەرگەی خودی پرۆسەی کەڵەکەبوونی سەرمایەوە سەرچاوە دەگرن: لەکاتێکدا کە کار سەرچاوەی قازانج و زێدەباییە، ڕەوتی کەڵەکەبوونی سەرمایە و گەشەی حەتمیی تەکنیك، بەبەردەوامی ڕێژەی هێزی کار بەبەراورد لەگەڵ هۆیەکانی بەرهەمهێنان دێنێتە خوارەوە. زێدەبایی بەرهەمهاتوو، تەنانەت ئەگەر بەشێوەیەکی ڕەهاو یەکلایەنەش ڕوولە زیاد بوون بێت، بەشێوەی ئاسایی ناتوانێ هاوشان لەگەڵ چوونەسەری هەمیشەیی ئەو سەرمایەی کە دەخرێتە کارەوە زیاد بکات. تێکڕای قازانجی سەرمایە، بەپێی یاسا ماددییەکانی خودی ڕەوتی کەڵەکەبوونی سەرمایە، بەناچاری ڕوو لە دابەزینە. هەوڵ و تەقەلای هەمیشەیی بۆ پووچەڵ کردنەوەی ئەم دابەزینە و ڕاگرتنی تێکڕای قازانج، بەتایبەت لە ڕێگەی توندکردنەوەی چەوسانەوە و کەمکردنەوەی بەشی چینی کرێکار لە سەروەت و سامانی کۆمەڵگا، کە لەشێوەی کرێ و خزمەتگوزارییە کۆمەڵایەتییەکان و ...تاد دا پێی دەدرێت، مەشغەڵەی هەموو ڕۆژەی چینی سەرمایەدارو دەوڵەتە ڕەنگاوڕەنگەکانی و هەروەها توێژاڵێکی فراوان لە بیرمەندانی ئابووری و بەڕێوەبەران و پسپۆڕانی بۆرژوایە لەسەرتاسەری جیهاندا.

سەودایەکی هاوسەنگو ئازادەوە. کرێکار هێزی کارەکەی بۆ چەند سەعاتێکی دیاریکراو بە سەرمایەدار، واتە خاوەنی هۆیەکانی بەرهەمهێنان، دەفرۆشێو لەبەرامبەر ئەمەدا کرێ وەردەگرێ. سەرمایەدار، هێزی کار ئەخاتە گەڕ، بەکاری ئەهێنێ، وەسەرەنجام بەرهەمی نوێ بەرهەم دێنێ. ئەم کالآیانە لەبازاڕدا دەفرۆشرێتو ئەو پارەیەی کە وەدەست دێت وەکو سەرمایە سەرلەنوێ سووڕی بەرهەمهێنان دەست پێئەکاتەوە.

بەڵام، لەودیوی سەودای بەڕواڵەت هاوسەنگی کارو سەرمایەوە، نایەکسانی‌یەکی بنەڕەتیی خۆی حەشارداوە کە چارەنووسی هەموو بەشەرییەتی ئەمڕۆ دیاری دەکاتو ڕزگاریو ئازادی کۆمەڵگا بەبێ ڕزگاربوون لەمە مەیسەر نابێ. کرێکار بەکرێیەك کە وەری دەگرێ تەنها ئەو شتە بەدەست دێنێتەوە کە فرۆشتوویەتی، واتە توانای کارکردنو سەرلەنوێ گەڕانەوە بۆ بازاڕی کار. چینی کرێکار بەکاری هەرڕۆژەی تەنها کرێکار بوونی خۆی، وە مانەوەی خۆی وەکو فرۆشیاری هەمووڕۆژەی هێزی کار زامن دەکات. بەڵام سەرمایە لەم نێوەدا کەڵەکە دەکاتو پەرەئەسێنێ. هێزی کار هێزێکی خوڵقێنەرە. بایی تازە بۆ کڕیارەکەی بەرهەم دێنێ. بایی ئەو بەرهەمو شمەکانەی کە هەرجارێك لەلایەن چینی کرێکارەوە بەرهەم دێت زیاترە لە کۆی ئەوبەشەی بەو ئەبڕێو ئەوبەشە لە بەرهەمهێنان کە بۆ دەست پێیاهێنانەوەی ئەو هۆیانەی بەرهەمهێنان خەرج دەکرێت کە بەکار براون یان سەرف کراون. ئەم زێدەباییە، کە خۆی بەشێوەی خەروارێك لە کالآکان نیشان دەدات، بەهۆی خاوەنداریێتی چینی سەرمایەدار بەسەر هۆیەکانی بەرهەمهێناندا بەشێوەیەکی ئۆتۆماتیك دەچێتە کیسەی ئەوەوەو سەرمایەکەی هەرچی قەبەتر دەکات. هێزی کار لە میانەی ئاڵوگۆڕی لەگەڵ سەرمایەدا تەنها خۆی سەرلەنوێ بەرهەم دێنێتەوە. لەکاتێکدا کە سەرمایە لە ئاڵوگۆڕی لەگەڵ هێزی کاردا گەشە دەکات. توانای داهێنەرانەی هێزی کارو چالاکیی خوڵقێنەرانەی چینی کرێکار، خۆی لەشێوەی بەرهەمهێنانی سەرمایەی تازە بۆ چینی سەرمایەدار دەردەخات. هەرچی چینی کرێکار زۆرترو باشتر کار بکات، توانای سەرمایە زیاد دەکات. توانای سەرسوڕهینەری سەرمایە لە جیهانی ئەمڕۆداو دەسەڵاتی ڕۆژلەڕۆژ زیاتری بەسەر ژیانی ئابووریو سیاسیو فیکریی میلیاردەها دانیشتووانی سەرگۆی زەویدا، شتێکی تر نییە جگە لە ڕەنگدانەوەی ئاوەژووی توانای خوڵقێنەرانەی کارو بەشەرییەتی کرێکار.

بەم جۆرە چەوسانەوە لە کۆمەڵگای سەرمایەداریدا، بەبێ هیچ کۆتو زنجیرێکی ئاسنین لە گەردنو دەستو پێی بەرهەمهێنەران، لەڕێگەی بازاڕو سەودای ئازادو هاوسەنگی کالآکانەوە مەیسەر دەبێت. ئەمە تایبەتمەندیی بنەڕەتیی سەرمایەداری‌یەو لەڕووی

سەرباری هەموو ئەم هەوڵانە، ناکۆکی‌یە دەروونی‌یەکانی سەرمایەو ڕەوتی ڕوولەدابەزینی تێکڕای قازانج، هەموو جارێك سەرەنجام خۆی ئەسەپێنێتو هەموو نیزامی ئابووری دەکێشێتە قەیرانێکی قووڵەوە. سەردەمی متبوونو قەیران نەتەنها نیشانەو بەڵگەی توندبوونەوەی ناکۆکی‌یە دەروونی‌یەکانی سەرمایەیە، بەڵکو لەهەمان کاتدا میکانیزمی عەمەلیی خامۆش کردنەوەی قەیرانو دەست بەخۆدا هێنانەوەی سەرمایەشە. کێبەرکێ لەنێوان توێژە جیاجیاکانی سەرمایەدا توند دەبێتەوەو گەلێکیان دەکەونە داوی ئیفلاس بوونەوە. ئەمە لەهەمان کاتدا سەرمایە لاوازەکان لە مەیدان دەکاتە دەرو هەلومەرجی قازانج هێنان بۆ ئەوانەی کە دەمێننەوە لەبارتر دەکات. لەلایەکی تریشەوە چینی سەرمایەدارو دەوڵەتەکانی لە وڵاتە جیاجیاکاندا هێرشێکی بەربڵاو لەشێوەی جۆراوجۆردا بۆ سەر ئاستی ژیانی چینی کرێکار دەست پێدەکەن. ژمارەی بێکاران بەخێرایی دەچێتە سەرەوەو چەوسانەوەی تێکڕای چینی کرێکار توندتر دەبێتەوە. سەرمایە لەدڵی هەر قەیرانێکدا چەقبەستووتر دێتە دەرەوەو بەم پێیەش قەیرانی دواتر بەمەودایەکی فراوانترو قووڵترەوە سەرهەڵدەداتو دەبێتە مایەی کێبەرکێو کێشمەکێشێکی توندوتیژتر لەناو خودی چینی سەرمایەداردا. سووك کردنی هەر قەیرانێکی تازە خۆسازدانەوەیەکی هەمەلایەنەتری سەرمایە دەخوازێ. پێبەپێی ئەمەش ئاسۆیەك کە بۆرژوازی دەینێتە بەردەم کۆمەڵگا، جار لەدوای جار تاریکترو خەتەرناکتر دەبێت.

ئاکامو دەرهاویشتەکانی ناکۆکیو قەیرانەکانی نیزامی سەرمایەداری تەنها لەچوارچێوەی قەڵەمڕەوی ئابووریدا نامێنێتەوە. جەنگە ماڵوێرانکەرەکان لەئاستی جیهانیو ناوچەییدا، میلیتاریزمو دەستدرێژیی سەربازی، داسەپاندنی حکومەتە پۆلیسیو سەرکوتگەرەکان، سەندنەوەی مافە مەدەنیو سیاسی‌یەکانی جەماوەرو بەتایبەت چینی کرێکار، پەرەسەندنی تیرۆریزمی دەوڵەتییو ڕێکخراوە ڕاستە توندڕەوەکان، توندبوونەوەی ڕاگەیاندنو گوشارە دواکەوتووە دینیو ناسیۆنالیستیو نەژاد پەرستانەو دژی ژنەکان، ئەمانە تایبەتمەندی‌یە بەرچاوەکانی سەرمایەداری هاوچەرخن بەتایبەت لە سەردەمی قەیرانەکاندا.

دەوڵەتو ڕووبینای سیاسی

قسەکەرانی کۆمەڵگای بۆرژوازی وای نیشان دەدەن دەوڵەت دەزگایەکی پێویستە، کە بۆ بەڕێوەبردنی کۆمەڵگا بەپێی بەرژەوەندی گشتیو هاوبەشی هەموو ئەندامانی کۆمەڵگا پێك هاتووە. دەزگایەك کە گوایە ڕەنگدانەوەی ئیرادەی گشتیی جەماوەرەو

هەڵبژاردن، قاڵبی سەرەکی مەشروعییەت پێدانی حوکمڕانیی چینایەتی بۆرژوازییە. ڕواڵەتی مەسەلەکە ئەوەیە کە دەوڵەت ئامڕازی حوکمڕانیی هەموو خەڵکەو بەدەنگدانی ڕاستەوخۆی خەڵك پێکدێت. بێگومان لەڕووی مێژووییەوە مافی دەنگدان‌و هەڵبژاردن‌و پەرلەمان بە کۆمەڵە دەسکەوتێکی گرنگی هەوڵ‌و کۆششی جەماوەری کرێکار دەژمێردرێن لەپێناو پەرەپێدانی مافە مەدەنییەکانی خۆیاندا. ئەوە بەڵگەنەویستە کە ژیان لە سایەی نیزامێکی لیبراڵیی بۆرژواییدا ئاسانترە وەك لە ژیان لەسایەی نیزامێکی پۆلیسی‌و ئیستبدادیدا. بەڵام ئەم قاڵبانە ناتوانن ماهییەتی چینایەتی دەوڵەتی هاوچەرخ بشارنەوە. جەماوەری بەرینی خەڵکی کرێکار تەنانەت لە پێشکەوتووترین‌و سەقامگرتووترین‌و ئازادترین نیزامە پەرلەمانی‌یەکانیشدا، کەمترین ڕێگادەستیان هەیە بۆ کاریگەری دانان لەسەر سیاسەت‌و هەنگاوەکانی دەوڵەت. نیزامی پەرلەمانی توانیویەتی بە بەکارهێنانی توندوتیژی‌یەکی کەمترو بە دەستبەدەست پێ‌کردنی پلەوپایە دەوڵەتی‌یەکان لەنێوان بەشە جیاجیاکانی چینی دەسەڵاتداردا لەڕێگەی هەڵبژاردنی گشتیی دەورەییەوە، دەسەڵاتداریێتی بێ‌ئەملاوئەولای تێکڕای بۆرژوازی بەسەر ژیانی سیاسی‌و ئابووری کۆمەڵگادا زامن بکات. دیموکراسی پەرلەمانیی میکانیزمێك نییە بۆ دەخالەتی جەماوەر لە کاروباری حوکمڕانیدا، بەڵکو ئامڕازێکە بۆ مەشروعییەت پێدانی حوکمڕانی‌و دیکتاتۆری چینی بۆرژوا.

کەلتوورو ئایدۆلۆژی‌و ئەخلاق

چەوسانەوەو جوداسازی‌و بێ‌مافی‌یەکی ئاوا لەڕادەبەدەرو، لەشێوەیەکی ئاوا ئاشکرادا، بەبێ مل کەچ کردن‌و ڕەزامەندیی خودی کۆمەڵانی بەرینی چەوساوەو بەڕەوا لەقەڵەمدانی ئەم پەیوەندی‌یانە لە زەینی خودی قوربانیيانيدا ناتوانێ خۆی بەپێوە ڕابگرێ. پاساو کردنی ئەم هەلومەرجەو، بە ئەزەلی‌و ئەبەدی لەقەڵەمدانی‌و ترساندن‌و سڵەماندنەوەی ژێردەستانی کۆمەڵگا لە یاخی‌بوون لەدژی ئەم پەیوەندی‌یانە، ئەرکی ڕووبینای فیکریی‌و کەلتووریی‌و ئەخلاقییە لەم کۆمەڵگایەدا. جبەخانەی کەلتووریی‌و ئەخلاقیی بۆرژوازی لەدژی ئازادی‌و ڕزگاریی ئینسان یەکجار گەورەو سەرسوڕهێنەرە. بەشێك لەم ئامڕازانە لە چاخە کۆنەکانەوە بەمیرات ماونەتەوە، بەڵام بەپێ‌ی پێداویستی‌یەکانی کۆمەڵگای بۆرژوایی ئارایش‌و دەمەزەرد کراونەتەوە. دین‌و مەزهەبە جۆراوجۆرەکان، سۆزو دەمارگیری‌یە ئەخلاقی‌یە ساویلکانەکان، ڕەگەزپەرستی، نەژادپەرستی، پیاوسالاری، هەموو ئەمانە بەدرێژایی مێژوو چەکە فیکری‌و کەلتووری‌یەکانی چینە دەسەڵاتدارەکانی کۆمەڵگا بوون بۆ کپکردنەوەو بەملکەچی هێشتنەوەی جەماوەری زەحمەتکێشی کۆمەڵگا. هەموو ئەمانە بە بەرگی تازەو توانای

تازەوە، لەسەردەمی ئێمەدا خزمەت بە پارێزگاری کردن لە خاوەنداریێتی‌و دەسەڵاتداریێتی بۆرژوایی دەکەن لە هەڕەشەی هۆشیاری‌و وریا بوونەوەو ڕەخنەی چینی کرێکارو کۆمەڵانی چەوساوە.

بەڵام ئەوەی کۆمەڵگای بۆرژوایی خۆی لەمەڕ ئامڕازە فیکری‌و کەلتووری‌یەکانی یەخسیر کردنەوە دای‌هێناوە زۆر لەمانە مەزنترو کارامەترە. قازانج پەرستیی فەردیی‌و ڕکابەرایەتی، واتە لۆژیکی هەڵسوکەوتی بۆرژوا لە قەڵەمڕەوی بازاڕدا، بە سروشتی ئینسان بەشێوەیەکی گشتی دەژمێردرێن‌و وەکو بەها بەرزەکانی بەشەر تەقدیس دەکرێن. لەم کۆمەڵگایەدا پەیوەندی نێوان ئینسانەکان، ڕەنگدانەوەو پاشکۆی پەیوەندی نێوان کالاکانە. ئەوە جێگەو شوێنی ئینسانەکانە لە پەیوەند بە خاوەنداریێتی‌یەوە کە پلەوپایەو بەهایان دیاری دەکات. بۆرژوازی چەقبەستن‌و ئارایشی خۆجێیی‌و بەرتەسکی کۆمەڵگای کۆنی تێکشکان‌و وڵاتەکانی پێکهێنا. ناسیۆنالیزم‌و نیشتمانپەروەریی مۆدێرنی بۆرژوایی، وەکو بەهێزترین کۆتی ئایدۆلۆژیی چینە دەسەڵاتدارەکان لەتێکڕای مێژوودا، لە گەردنی کۆمەڵانی خەڵك ئاڵاوەو جێگای ڕەگەزپەرستی‌و عەشیرەتگەریی‌و ناسنامەی خۆجێیی گرتۆتەوە.

بیروباوەڕی زاڵ لە هەر کۆمەڵگایەکدا بیروباروەڕی چینی دەسەڵاتدارە. بەڵام حوکمڕانی‌و کۆنترۆڵی فیکری‌و کەلتووری‌و ئەخلاقیی بۆرژوازی بەسەر ژیانی کۆمەڵگای ئەمڕۆدا لەڕووی مەوداو قووڵی‌یەوە بێ‌وێنەیە. شۆڕشە زانستی‌و تەکنیکی‌و پیشەسازی‌یە مەزنەکانی دووسەد ساڵی ڕابردووو میکانیزمی بەهێزی بازاڕ کە هەموو سنورێکی میللی‌و ڕەگەزی‌و سیاسی‌و کەلتووری دەبەزێنێ، ئیمکاناتێکی بەرینی خستۆتە دەستی بۆرژوازی‌یەوە بۆ پاراستنی باڵادەستیی ئایدۆلۆژی‌و ڕەواج پێدانی پرەنسیپ‌و بیروباوەڕە خورافی‌یەکانی خۆی لە ئاستێکی جیهانیدا. لە قەڵەمڕەوی بەرهەمهێنانی بیروبۆچوونیشدا، ڕێك وەکو قەڵەمڕەوی بەرهەمهێنانی شمەك، توانای خوڵقێنەرانەی ئینسان بووەتە چەکێك لەدژی خودی خۆی. ئەو داهێنان‌و پێشکەوتنە بێ‌شومارانەی کە لەسەدەی بیستەمدا لە زەمینەی گۆڕانکاری لە قاڵبە ئەدەبی‌و هونەری‌یەکان، گۆڕانکاری میدیا بیستراوو بینراوو کۆمپیوتەری‌یەکان‌و پەرەپێدانی مەیدانە جیاجیاکانی هەڵسووڕانی کەلتووری‌دا، ڕووی داوە، لە پلەی یەکەمدا، مەیدانی داوە بە بۆمبارانکردنی هەموو ڕۆژەی کۆمەڵانی ملیۆنیی خەڵك بە بیروباوەڕە بۆرژواییەکان، لەشکڵ‌و شێوەی کاریگەرترو ئاڵۆزترو هەمەڕەنگتردا. سەرهەڵدانی هۆیەکانی پەیوەندی گشتی‌و ئەنفۆرماتیکی‌و تۆڕەکانی ڕادیۆو تەلەفزیۆنی فەزائی لە دوو دەیەی دواییدا، کە کۆکردنەوەو گواستنەوەی خێرای زانیاری‌یان لە سەرانسەری جیهاندا زۆر ئاسان کردۆتەوە، بەدەستی بۆرژوازی‌یەوە بوونەتە دامودەزگای زەبەلاحی پەخشکردنی

زانیاری شێوێنراوو داسەپاندنی بیروباوەڕو هەڵخڕاندنی خەڵکی لە ئاستێکی سەدان ملیۆنیدا. میدیاو پیشەسازیی نمایش، کە خۆیان لە پڕقازانجترین قەڵەمڕەوەکانی جموجۆڵی سەرمایەن، بەشێکی زۆر لە ئەرکە تەقلیدییەکانی دامەزراوی خێزانو دەزگا دینییەکانو تەنانەت ئۆرگانەکانی سەرکوتیان لە کۆمەڵگادا گرتۆتە ئەستۆو ڕۆژ لەدوای ڕۆژ دەورێکی زیاتر دەبینن لە پاراستنی ئەم هاوسەنگییە ئایدۆلۆژییەی لە کۆمەڵگادا هەیە، لە گواستنەوەی بیروباوەڕو مەعنەویاتو ئەخلاقییاتی زاڵ بۆ نێو کۆمەڵانی خەڵك، لە پاوانکردنی فیکرییو لەقاڵبدانی میشکیان، لە بەتاکخستنەوەو تۆقاندنیانو پوچەڵکردنەوەی بیروباوەڕو بۆچوونە ڕەخنەگرانەکان لە کۆمەڵگادا. ئەم دامەزراوانەو ئەم شێوە مۆدێرنانەی پاوانکردنی فیکرییو کەلتووریی کۆمەڵگا، کۆڵەکەیەکی سەرەکی سەقامگیریی سیاسی کۆمەڵگای بۆرژواییە، بەتایبەت لە هەلومەرجی قەیرانو بێئاسۆییو بەرزبوونەوەی ناڕەزایەتی گشتیدا.

خەبات لەدژی بیروباوەڕو دیدو بۆچوونو ئەخلاقییاتی زاڵ بەسەر کۆمەڵگادا، لایەنێکی هەمیشەیی خەباتی چینایەتی کرێکارانو ئەرکێکی گرنگی بزووتنەوەی کۆمۆنیستیی کرێکاری بووە.

شۆڕشی کۆمەڵایەتیو کۆمۆنیزم

کۆمەڵگای ئازادی کۆمۆنیستی

بە سەرنجدانێکی کورت ئەوە دەرئەکەوێت کە چۆن جیهانی سەرمایەداری جیهانێکی لنگەوقوچە. پەیوەندی نێوان کالاکان دەبێتە بناغەی پەیوەندی نێوان ئینسانەکان. هەوڵو کۆششی گەورەو گرانو هەرڕۆژەی بەشەرییەتێك کە کار دەکاتو جیهان دەخولقێنێ، خۆی لە دەسەڵاتی ڕۆژلەڕۆژ زیاتری سەرمایە بەسەر وجودی ئەودا دەبینێتەوە. مەبەست لە چالاکی ئابووری، بەرهەمهێنانی پێداویستییەکانی ئینسانەکان نییە، بەڵکو قازانج هێنانە بۆ سەرمایە. گەشەی هەمووڕۆژەی تەکنەلۆژیو مەعریفەی زانستیو هونەریی کە کلیلی بەختەوەریو خۆشگوزەرانی ئینسانە، لەم نیزامەدا دەبێتە مایەی بێکاریو بێبەشیی هەرچی زیاتری سەدان ملیۆن کرێکار. لە جیهانێکدا کە سەرەنجام لەسەر شانی هاوکاریو هەوڵی بەکۆمەڵ بیناکراوە، ڕکابەرایەتی حوکمڕانی دەکات. ئازادی ئابووری فەرد پەردەیەکە بۆ داپۆشینی

دەسەڵاتی هاوبەشی ئەندامانی کۆمەڵگا دەستەبەر دەکات. دەڵێن یاسا زاڵەکان، کۆمەڵە پرەنسیپێکی بەڵگەنەویستو سروشتیو جێی ڕەزامەندیی تاکەکانی کۆمەڵگانو دەوڵەت زامنو جێبەجێکەری ئەم یاسایانەیە. نیشاندانی دەوڵەت وەکو دەزگایەکی سەربەخۆو بێلایەنی بەرژەوەندییە چینایەتی ناکۆکەکانی ناو کۆمەڵگا، کۆڵەکەیەکی بنەڕەتیی ئایدۆلۆژی بۆرژواییە. ئەم تێڕوانینە بۆ دەوڵەت بەتایبەت لە وڵاتانی پێشکەوتووی ڕۆژئاوادا کە نیزامێکی پەرلەمانیی سەقامگیرتریان هەیە ڕیشەیەکی بەهێزتری لەنێو جەماوەردا داکوتاوە. بەڵام لەوڵاتانی دوواکەوتووتریشدا، سەرباری فەرمانڕەوایی دەوڵەتە سەرکوتگەرو پۆلیسییەکان، هەروەها سەرباری ئەوەی کە خەڵك بەگشتی بەچاوێکی خراپ سەیری ئەو دەوڵەتانە ئەکەن کە لەسەر کارن، خودی پێویست بوونی دەوڵەت جێگای پرسیار نییە، وە دەرکی جەماوەر لە دەوڵەت وەکو دەزگایەك کە ئەرکی بەڕێوەبردنی کۆمەڵگای لە ئەستۆیە بەهەمان ڕادە بەهێزو ڕیشەدارە. پەرەسەندنی ڕۆڵی ئابووری دەوڵەتەکانو بەتایبەت دەخالەتی ئەوان لە قەڵەمڕەوی خزمەتگوزارییە کۆمەڵایەتییەکانو بەڕێوەبردنو کۆنترۆڵی ئابووری لەم چەند دەساڵەی دواییدا گەلێك پەرەی بەم خۆشباوەڕییانە داوە.

ڕاستییەکەی ئەوەیە کە دەوڵەت گرنگترین ئامرازی چینی دەسەڵاتدارە بۆ یەخسیر هێشتنەوەی جەماوەری چەوساوە. لەڕووی مێژووییەوە سەرهەڵدانی دەوڵەت ئاکامی پەیدابوونی چەوسانەوەو چینەکانو دابەشبوونی کۆمەڵگا بووە بۆ چینی چەوسێنەرو چەوساوە. سەرباری هەموو ئاڵۆزییەکانی بونیادی دەوڵەتانی ئەمڕۆ، دەوڵەت هەر دەزگایەکە بۆ توندوتیژی نواندنو، سوپاو دادگاو زیندانەکان کۆڵەکە بنەڕەتییەکانی پێك دەهێنن. دەوڵەت هێزی سەرکوتگەری سازماندراوی چینی چەوسێنەرە. دەوڵەت ئامرازی پیادەکردنی دەسەڵاتداریێتی چینایەتییە. هەر دەوڵەتێك، جا لە هەر شکڵو شێوەیەکدا بێت، چ پاشایەتیو چ کۆماری، چ پەرلەمانیو چ ئیستبدادی، ئامرازی پیادەکردنی دیکتاتۆری چین یان چینە دەسەڵاتدارەکانە.

لە هەر نیزامێکدا، تەنانەت لە توندوتیژترین کۆیلەدارییەکانی سەردەمەکانی ڕابردووشدا کە تیایاندا ئینتمای چینایەتی دەوڵەت شتێکی شاراوە نەبوو، چینی دەسەڵاتدار پێویستی بەوە بووە کە بناغەیەك بۆ مەشروعییەتدان بە دەوڵەتەکەی بەدەستەوە بدات. پاشایەتیو دەسەڵاتداریێتی میراتیی، دەسەڵاتداریێتی ئەریستۆکراتی، دەسەڵاتداریێتی دینیو ئیلاهی، قاڵبە جیاجیاکانی ئەم مەشروعییەت پێدانە بوون. لە کۆمەڵگای سەرمایەداریدا، کۆمەڵگایەك کە بناغەکەی لەسەر بازاڕ دانراوەو تیایدا کرێکارو سەرمایەدار وەکو عەناسرێکی "ئازاد" پێناسە ئەکرێن کە بەڕواڵەت دەچنە ناو سەودایەکی ئارەزوومەندانەو هاوسەنگەوە، مافی دەنگدانو پەرلەمانو نیزامی

کۆمەڵگای کۆمۆنیستی‌دا دەوڵەت دەپوکێتەوە. کۆمەڵگای کۆمۆنیستی کۆمەڵگایەکە بێ‌دەوڵەت. کاروباری بەڕێوەبردنی کۆمەڵگا لە کەناڵی هەرەوەزو هاوبیری‌و پەیوەندی‌گرتن‌و بڕیاردانی هاوبەشی هەموو ئەندامانی کۆمەڵەوە یەکلایی دەکرێتەوە.

بەم جۆرە کۆمەڵگای کۆمۆنیستی بۆ یەکەمین جار ئامانجی ئازادی‌و یەکسانی ئینسانەکان بەمانای واقعی ووشەکە وەدی‌دێنێ. ئازادی، نەتەنها لەستەم‌و سەرکوتی سیاسی، بەڵکو لە ناچاریی‌و یەخسیربوونی ئابووری‌و ئەسارەتی فیکریی. ئازادی لە مومارەسەکردنی لایەنە جیاجیاکانی ژیانداو لە شکۆفایی توانای خوڵقێنەرانەو سۆزە پیرۆزە ئینسانی‌یەکاندا. یەکسانی، نەتەنها لەبەرامبەر یاسادا، بەڵکو لە بەهرەمەند بوون لە ئیمکاناتە ماددی‌و مەعنەوی‌یەکانی کۆمەڵگادا. یەکسانیی پلەو بەهای هەمووان لەبەرامبەر کۆمەڵگادا.

کۆمەڵگای کۆمۆنیستی شاری خۆشبەختیی‌و ئاواتێکی خەیاڵیی نییە. هەموو مەرجەکانی پێکهاتنی نیزامێکی بەم جۆرە، لەهەناوی هەرئەم جیهانە حازروبزرەی سەرمایەداریدا هەرئێستا فەراهەم کراون. توانای زانستیی، تەکنەلۆژی‌و بەرهەمهێنانی ئینسانی ئەمڕۆ هێندە ئەبعادێکی مەزنی پەیداکردووە کە داڕشتنی کۆمەڵگایەك لەپێناو پڕکردنەوەی پێداویستی‌یەکان‌و دابینکردنی ئاسایشی هەمووان‌دا بەتەواوی لەتوانادایە. شۆڕشە ئەلکترۆنیك‌و ئەنفۆرماتیکەکانی دەیەکانی ئەم دواییەو گۆڕانکاری سەرسوڕهێنەر لە هۆیەکان‌و شێوازەکانی پەیوەندی گرتن‌و گەیاندنی بیستراوو بینراوی زانیاریدا، بنیاتنانی کۆمەڵگایەکی جیهانی‌و بەشداریی هەمووان لە داڕشتن‌و بەرنامەڕێژی‌و ڕاپەڕاندنی کاروبارە جۆراوجۆرەکانی کۆمەڵگای زیاتر لە هەمیشە مەیسەر کردووە. بەشێکی زەبەلاح لەم توانای بەرهەمهێنانە هەرئێستاکە، یان بەشێوەی جۆراوجۆر بەفیڕۆ دەدرێت وەیان بەئەنقەست دەکرێتە سەروکاری بەرگرتن بە خستنەگەڕی ئەم ئیمکاناتە لەپێناو پڕکردنەوەی پێداویستی‌یەکانی بەشەردا. بەڵام سەرباری هەموو زەبەلاحی‌یەکی ئیمکاناتی ماددی کۆمەڵگا، کۆڵەکەی سەرەکی کۆمەڵگای کۆمۆنیستی هێزی خوڵقێنەرو زیندووی ئەو میلیاردەها ئینسانەیە کە لە ئەسارەتی چینایەتی، لە کۆیلایەتی بەکرێ، لە ئەسارەتی مەعنەوی‌و لەخۆبێگانەبوون‌و لە سووکایەتی‌یەك کە ئەم نیزامەی ئێستا بەسەریانیدا دەسەپێنێ ڕزگار دەبن. ئینسانی ئازاد، زامنی وەدیهاتنی کۆمەڵگای کۆمۆنیستی‌یە.

سەرمایەداری خۆی ئەو هێزە مەزنە کۆمەڵایەتی‌یەی داوەتەدەر کە دەتوانێ ئەم ئاسۆ ڕزگاریبەخشە بەکردەوە وەدی‌بێنێ. توانای سەرسوڕهینەرانەی سەرمایە کە بەپانایی جیهاندا بڵاوبۆتەوە، ڕەنگدانەوەی توانای چینێکی کرێکاری جیهانی‌یە. کۆمەڵگای

کۆمۆنیستی بەرەنجامی شۆڕشی کریکاری‌یە بۆ کۆتایی هێنان بە نیزامی کۆیلایەتی بەکرێ. بەم پێیە شۆڕشی کرێکاری شۆڕشێکی کۆمەڵایەتی‌یە کە بەناچاری هەموو بنج‌و بنەوانی پەیوەندی‌یەکانی بەرهەمهێنان هەڵدەتەکێنێ. چینی کرێکار، بەپێچەوانەی هەموو چینە ژێردەستەکانی مێژووی ڕابردووی کۆمەڵگای بەشەری، ناتوانێ ئازاد ببێت بێ‌ئەوەی کە هەموو بەشەرییەت ئازاد بکات. کۆمەڵگای کۆمۆنیستی یۆتۆپیا نییە، بەڵکو بەرەنجام‌و ئامانجی خەباتی چینێکی مەزنی کۆمەڵایەتی‌یە لەدژی سەرمایەداری. خەباتێکی زیندووو واقعی‌و ڕۆژانە، کە تەمەنی بەئەندازەی تەمەنی خودی کۆمەڵگای بۆرژواییە.

شۆڕشی پڕۆلیتاری‌و حکومەتی کرێکاری

قسەکەران‌و بیرمەندانی بۆرژوا، مارکسیزم‌و کۆمۆنیزمی کرێکاری بەوە تاوانبار دەکەن کە جاڕ بۆ پیادەکردنی توندوتیژی‌و زەبروزەنگ دەدات لەپێناو گەیشتن بە ئامانجە کۆمەڵایەتی‌یەکانی خۆیدا. ڕاستی‌یەکەی ئەوەیە کە ئەوە خودی نیزامی بۆرژواییە کە لە بنەڕەتەوە لەسەر زەبروزەنگی سازماندراو دامەزراوە. زەبروزەنگ لەدژی گیان‌و لەشی ئینسانەکان، زەبروزەنگ لەدژی سۆزو بیرو زەینیان، زەبروزەنگ لەدژی ئومێدو هەوڵی ئەوان لەپێناو باشکردنی ژیان‌و دنیای خۆیاندا. نیزامی کاری کرێگرتە، واتە ناچار کردنی هەموو ڕۆژەی زۆربەی هەرەزۆری کۆمەڵگا بە فرۆشتنی توانای جسمیی خۆیان بە کەسانی دیکە لەپێناو بەڕێوەچوونی ژیانیاندا، خۆی سەرچاوەو جەوهەری هەموو زەبروزەنگە زاتی‌یەکانی ئەم نیزامەیە. ژنان، کرێکاران، منالان، بەسالاچووان، خەڵکی ناوچە بێ‌بەش‌و دواکەتووەکانی جیهان، هەرکەسێك کە داوای مافێك دەکات‌و لەدژی ستەمێك ڕاست دەبێتەوە، وە هەرکەس‌و هەموو کەسێك کە لەم کۆمەڵگایەدا مۆری ئەم یان ئەو "کەمینە" نراوە بەنێوچاوانی‌یەوە، قوربانیی ڕاستەوخۆو هەموو ڕۆژەی زەبروزەنگی بێ‌پەردەی ئەم نیزامەن. شەڕو کۆمەڵ کوژی، لەبنەڕەتدا بەهۆی کێبەرکێی سەرمایەکان‌و جەمسەرە ئابووری‌یەکانەوە، لەم نیزامەدا مەودایەکی سەرسوڕهێنەری پەیدا کردووە. تەکنەلۆژیای چەکە نابودکەرو کۆمەڵ کوژەکان چەند ئەوەندە لە تەکنەلۆژیای بەرهەمهێنان پێشکەوتووترە. جبەخانەی بۆرژوازی لەئاستی نێونەتەوەییدا ئەوەندە زۆرە کە بەشی نابودکردنی چەندین‌و چەند جارەی هەموو گۆی زەوی دەکات. ئەمە نیزامێکە کە چەکە ترسناکە ئەتۆمی‌و کیمیاییەکانی بەکردەوە لەدژی کۆمەلانی خەڵك بەکارهێناوە. سەرەنجامیش سەرباری هەموو ئەمانە، کۆمەڵگای بۆرژوایی دەتوانێ شانازی بەپێشڕەوی‌یە سەرسوڕهینەرەکانی‌یەوە بکات لەبواری کردنی تاوان‌و کوشتن‌و دەستدرێژی‌و پەلاماردان بە مەسەلەیەکی ئاسایی‌و هەموو ڕۆژە

ناچاریی هەموو ڕۆژەی بۆ ئامادەبوون لەبازاڕی کاردا، ئازادی سیاسی فەرد، بێمافیو بێدەورییە سیاسییە واقعییەکەی دەشارێتەوەو مەشروعییەت بە دەوڵەتو حوکمڕانیی سیاسی چینی سەرمایەدار دەدات. یاسا، ئیرادەو بەرژەوەندیی چینی دەسەڵاتدارە کە بەشێوەی ڕێوشوێنێك بۆ هەمووان داڕێژراوە. لە عەشقو ئینسانییەتەوە تا مافو دادوەری، لە هونەرو ئەفراندنەوە تا زانستو حەقیقەت، مەقولەیەك لە جیهانی سەرمایەداریدا پەیدا نابێت کە مۆری ئەم لنگەوقوچییەی پێوە نەبێت.

ئەم دنیا لنگەوقوچە دەبێ لەسەر پێی خۆی دابنرێتەوە. ئەمە ئەرکی کۆمۆنیزمی کرێکارییە. ئەمە ئامانجی شۆڕشی کۆمۆنیستیی چینی کرێکارە.

تەوەرەی سەرەکی شۆڕشی کۆمۆنیستی هەڵوەشاندنەوەی خاوەندارێتی تایبەتییە بەسەر هۆیەکانی کارو بەرهەمهێنانداو کردنێتی بە موڵکی گشتیی هەموو کۆمەڵگا. شۆڕشی کۆمۆنیستی کۆتایی بە دابەشبوونی چینایەتی کۆمەڵگا دەهێنێو نیزامی کرێگرتەیی لەنێو دەبات. بازاڕو ئاڵوێری کالاییو پارە لەنێو دەچن. بەرهەمهێنان لەپێناو پڕکردنەوەی پێداویستییەکانی هەموو جەماوەرو بۆ خۆشگوزەرانیی هەرچی زیاتری هەموو ئینسانەکان، جێگای بەرهەمهێنان لەپێناو قازانج دەگرێتەوە. کار، کە لە کۆمەڵگای سەرمایەداریدا بۆ زۆربەی هەرەزۆری جەماوەر تەقەلایەکی ناچارییو کوێرانەو تاقەت پڕوکێنە لەپێناوی بەڕێوەچوونی گوزەراندا، جێگای خۆی دەدات بە هەڵسووڕانی خوڵقێنەرانەو ئارەزوومەندانەو ئاگاهانەی جەماوەر بۆ هەرچی دەوڵەمەندترکردنی ژیانی ئینسانی. هەر کەسێك، بەوپێیەی کە ئینسانەو چاوی بە کۆمەڵگای ئینسانی هەڵهێناوە، بە یەکسان لە هەموو نیعمەتەکانی ژیانو بەرووبومی کۆششی هاوبەش بەهرەمەند دەبێت. لە هەر کەسێك بەپێی توانایو بۆ هەرکەسێك بەپێی پێویستییەکانی، ئەمە بنەمایەکی سەرەکی کۆمەڵگای کۆمۆنیستییە.

نەتەنها دابەشبوونی چینایەتی، بەڵکو دابەشبوونی پیشەیی ئینسانەکانیش لەنێودەچێت. هەموو مەیدانەکانی هەڵسووڕانی خوڵقێنەرانە بەڕووی هەمووواندا دەکرێتەوە. شکۆفایی هەر تاکێك دەبێتە مەرجی شکۆفایی کۆمەڵگا. کۆمەڵگای کۆمۆنیستی کۆمەڵگایەکی جیهانییە. سنوورە میللیو نیشتمانییەکان دەسڕێنەوەو ناسنامەی جیهاناگری ئینسانی جێگای دەگرێتەوە. کۆمەڵگای کۆمۆنیستی کۆمەڵگایەکە بێدین، بێخورافە، بێئایدۆلۆژیو بێکۆتو زنجیری نەریتو ئەخلاقییاتە کۆنەکان بەسەر ئەندێشەی ئازادی ئینسانەکانەوە.

لەنێوچوونی چینەکانو ململانێی چینایەتی، دەوڵەت دەکاتە دیاردەیەکی زیادە. لە

لەژیانی تێکڕای خەڵکیدا.

ئایا دەکرێ نیزامێکی بەم چەشنە بەبێ پەنابردنی خەڵکی کرێکارو زەحمەتکێش بۆ زەبروزەنگ، لەسەر ڕێگای ڕزگاریی ئینسانو بنەبڕکردنی هەتاهەتایی توندوتیژی وەلابنرێت؟ لە هیچ گۆشەیەکی تیۆری کۆمۆنیزمدا، بەکاربردنی زەبروزەنگ بە بەشێکی جیانەکراوەو زاتیی شۆڕشی کرێکاری دانەنراوە. بەڵام هەرکەسێك کە برێك ئەم کۆمەڵگایە بناسێ دان بەوەدا دەنێ کە چینی دەسەڵاتدار بەخۆشیخۆی لەبەرانبەر ئیرادەی زۆربەی هەرەزۆری کۆمەڵگا بۆ گۆڕینی ئەم نیزامە ناکشێتەوە. ئەگەر بەرگری کردن لە قازانجو بەرژەوەندی ڕۆژانەی بۆرژوازی ئەرکی دەوڵەتو دەزگاکانی سەرکوتە. ئەوە هیچ قسەی تیا نییە کە بەرگری کردن لە خودی مانەوەی سەرمایەداریو خاوەندارێتی بۆرژوایی فەلسەفەی وجودی ئەوان پێکدەهێنێ. ئەگەر خواستی زیادکردنی کرێ یان ئازادی بەیان لەم کۆمەڵگایەدا پێی دەوڵەتو پۆلیسو سوپا دێنێتە ناوەوە، دەکرێ ئەوە پێشبینی بکرێت کە کۆشش بۆ دەستکۆتاکردنی ئابووریو سیاسی بۆرژوازی دەبێ لەگەڵ چ کاردانەوەو بەرگرییەکی زەبروزەنگاویدا بەرەوڕوو بێتەوە. زەبروزەنگی بۆرژوازیو دەوڵەتەکەی لەدژی شۆڕشی کرێکاری، لەدژی ئیرادەی زۆربەی هەرەزۆری خەڵکی کە لەژێر ئاڵای چینی کرێکاردا لەپێناو بەرپاکردنی کۆمەڵگایەکی نوێدا دەخرۆشێن، مەسەلەیەکە کە لەڕووی عەمەلییەوە حەتمییە.

شۆڕشی کرێکاری دەبێ دەوڵەتی بۆرژوایی بڕوخێنێ. مقاوەمەتی بۆرژوازی لەبەرامبەر شۆڕشو بەتایبەت لەبەرامبەر ئیشتراکی بوونەوەی هۆیەکانی بەرهەمهێناندا، تەنانەت پاش تێکشکاندنی دەسەڵاتە دەوڵەتییەکەشی هەر درێژەی دەبێت. لەم ڕووەوە پێکهێنانی حکومەتێکی کرێکاری کە ئەم مقاوەمەتە پووچەڵ بکاتەوەو فەرمانی شۆڕش بەجێبێنێ، مەسەلەیەکی چارەنووس سازە. حکومەتی کرێکارییش، وەکو هەر حکومەتێکی دیکە، حکومەتێك نییە لەسەرووی کۆمەڵگاو چینەکانەوە. بەڵکو حکومەتێکی چینایەتییە. بەڵام ئەم حکومەتە، کە هەر لەبەرئەمە لە تیۆری مارکسیزمدا بە دیکتاتۆری پرۆلیتاریا ناوزەد کراوە، دەوڵەتی زۆرینەی چەوساوەی کۆمەڵگایە بۆ داسەپاندنی حوکمی ئازادیو یەکسانی ئینسانەکان بەسەر چینە چەوسێنەرەکانداو بۆ زاڵبوون بەسەر هەوڵو تەقەلاو پیلانەکانیاندا. لەڕووی شکڵو شێوەوە، حکومەتی کرێکاری دەوڵەتێکی ئازادە کە بڕیاردانو پیادەکردنی ئیرادەی ڕاستەوخۆی جەماوەری بەرینی کرێکارو زەحمەتکێش لە کۆمەڵگادا سازمان دەدات. حکومەتی کرێکاری بەپێی ماهییەتەکەی خۆی حکومەتێکی ڕاگوزارە کە بەوەدیهێنانی ئامانجەکانی شۆڕش زەرورەتی بوونی خۆی لەدەست دەداتو دەپووکێتەوە.

کۆمۆنیزم ئەو ناونیشانە بوو کە بزووتنەوەی سۆسیالیستی کرێکاری لەسەدەی نۆزدەهەمدا بۆ خۆجیاکردنەوە لە سۆسیالیزمی غەیرە شۆڕشگێڕو هەندێ جار تەنانەت کۆنەپەرستانەی چینەکانی تر، خۆی پێ ناوزەد کردبوو. بەڵام لەسەدەی بیستەمدا ئەوە خودی ناونیشانی کۆمۆنیزم بوو کە کەوتبووە بەر دەستدرێژی چینەکانی دیکەو بەکردەوە مانا جیاکەرەوەکەی خۆی لەدەست دا. لەژێر ناونیشانی گشتیی کۆمۆنیزمدا، کۆمەڵێك ڕەوت و مەیلی کۆمەڵایەتی جۆراوجۆر سەریان هەڵدا کە نە لەتێڕوانین و بەرنامەداو نە لەپێگە کۆمەڵایەتی و چینایەتی یەکانیاندا، هیچ خزمایەتی یەکیان لەگەڵ کۆمۆنیزمی کرێکاری و مارکسیزمدا نەبوو. چەند لقێکی ئەم کۆمۆنیزمە غەیرە کرێکاری یە، وە لەپێشەوەی هەموویاندا کۆمۆنیزمی بۆرژوایی جەمسەری سۆڤێت، لەبەشی هەرەزۆری سەدەی بیستەمدا بەکردەوە بوون بە لانکەی سەرەکی و ڕەسمیی کۆمۆنیزم و کۆمۆنیزمی کرێکاری یان بەرەو کەنارو تەریك کەوتنەوە پاڵ پێوەنا.

گرنگترین ڕەوتی کۆمۆنیزمی بۆرژوایی لە سەدەی بیستەمدا بە بەلاڕێدا بردن و دواتر شکست پێهێنانی شۆڕشی کرێکاری لە ڕوسیا قەوارەی گرت. بزووتنەوەی کۆمۆنیستی کرێکاری بەڕابەرایەتی حیزبی بەلشەفیك توانی لە شۆڕشی ئۆکتۆبەردا دەسەڵاتی دەوڵەتیی چینە دەسەڵاتدارەکان تێك بشکێنێ، حکومەتێکی کرێکاری بەرپا بکات و تەنانەت هەوڵ و تەقەلا سەربازی یە ڕاستەوخۆکانی کۆنەپەرستیی شکست خواردوو بۆ گێڕانەوەی دەسەڵاتی خۆی پووچەڵ بکاتەوە. بەڵام سەرباری ئەم سەرکەوتنە سیاسی یە، چینی کرێکاری ڕوسیا سەرەنجام نەیتوانی گۆڕانکاری لە بنەمای پەیوندی یە ئابووری یەکانی ڕووسیادا پێکبهێنێ، واتە هەڵوەشاندنەوەی نیزامی کرێگرتەیی و ئیشتراکی کردنی هۆیەکانی بەرهەمهێنان. لەنیوەی دووەمی دەیەی بیستدا، لەجەرگەی گوشاری توندی ئابووریی پاش جەنگ و شۆڕش، وە لە نەبوونی ئاسۆیەکی ڕۆشن بۆ گۆڕینی سۆسیالیستی یانەی پەیوەندی یە ئابووری یەکاندا، دیدی ناسیۆنالیستی بەسەر سیاسەت و ڕێبازی ئابووری حیزب و بزووتنەوەی چینی کرێکاری ڕوسیادا زاڵ بوو. ئەوەی لەسەردەمی ستالیندا ڕووی دا نەك بنیاتنانی سۆسیالیزم، بەڵکو سازدانەوەی ئابووری میللی سەرمایەداری بوو لە ڕوسیادا لەسەر بنچینەی مۆدێلێکی دەوڵەتی و چاودێری کراو. لەجیاتی ئامانجی خاوەندارێتی هاوبەش و ئیشتراکی، خاوەندارێتی دەوڵەتیی بەسەر هۆیەکانی بەرهەمهێناندا بەرقەرار بوو. کرێ و پارەو نیزامی کاری بەکرێ هەروا مانەوە. ناکامیی چینی کرێکاری ڕوسیا لە وەدیهێنانی شۆڕشێك بەسەر پەیوەندی یە ئابووری یەکاندا، بووە مایەی شکستی سەرتاپای شۆڕشی کرێکاری. چینی کرێکار دەسەڵاتی سیاسی لەدەست دا. لەجیاتی حکومەتی کرێکاری، دەوڵەتێکی تازەبابەتی بۆرژوایی، بە بۆرۆکراسی و دامودەزگایەکی سەربازیی زەبەلاحەوە کە لەسەر ئابووری یەکی سەرمایەداری دەوڵەتی دامەزرابوو، لە

ڕوسیا سەری هەڵدا.

ئەم مۆدێلە دەوڵەتی یە بووە ئەلگۆی ئابووری ئەو جەمسەرە بەناو کۆمۆنیستی یەی کە بەلەباربردنی شۆڕشی کرێکاری ئۆکتۆبەر لەئاستی جیهانیدا خۆی نواند. دەوڵەتگەرایی ئابووری و دەستبردن بۆ جێگرتنەوەی میکانیزمی بازاڕ بە بەرنامەو بڕیارە ئیداری یەکان، ڕادەیەك لە هاوسەنگ کردنەوەی سامان و دابینکردنی لانی کەمێك لە خزمەتگوزاری یە خۆشگوزەرانی یەکان و بیمە کۆمەڵایەتی یەکان بۆ هەمووان، ئەمە هەموو ناوەڕۆکە بەناو سۆسیالیستی یەکەی کۆمۆنیزمی بۆرژوایی یەکێتی سۆڤێت و بلۆکی ڕۆژهەڵات بوو.

بەڵام سۆڤێت تەنها چاوگی قەوارەگرتنی کۆمۆنیزمی بۆرژوایی نەبوو لەم سەدەیەدا. لەئەوروپای ڕۆژئاوادا چەند لقێك لە کۆمۆنیزمی غەیرە کرێکاری سەریان هەڵدا، لەگەڵ ئەوەشدا کە لە هەندێ شتی بنەڕەتیدا لەگەڵ تێڕوانینی ئابووریی کۆمۆنیزمی بلۆکی ڕۆژهەڵاتدا یەکیان دەگرتەوە، واتە لەقەڵەمدانی دەوڵەتگەرایی ئابووری بە سۆسیالیزم و هێشتنەوەی نیزامی کرێگرتەیی، بەڵام لە دیدگای جۆراوجۆری وەك دیموکراسی، ناسیۆنالیستی، ئومانیستی و مۆدێرنیستی یەوە دەستیان دایە ڕەخنەگرتن لە ئەزموونی سۆڤێت و لەم بلۆکە دوورکەوتنەوە. مارکسیزمی ڕۆژئاوایی، ئۆرۆکۆمۆنیزم، چەپی نوێ و لقە جیاجیاکانی تروتیسکیزم لە ڕەوتە بەرجەستەکانی کۆمۆنیزمی غەیرە کرێکاری بوون لە ئەوروپای ڕۆژئاوادا. لە وڵاتانی دواکەوتوو و ژێردەستە کۆنەکاندا ناسیۆنالیزم و بۆچوونە دژی ئیستعماری یەکانی بۆرژوازی و وردە بۆرژوازی و جاروبار بزووتنەوە ئەرزی و جوتیاری یەکان بوونە بنەمای جۆرێکی تازە لە کۆمۆنیزمی "جیهان سێیەمیی". سەربەخۆیی ئابووری، سەنعەتی کردن و پێشخستنی خێرای ئابووری میللی بەپێی مۆدێلێکی دەوڵەتیی و بەرنامەڕێژی کراو، دەرچوون لەژێر دەسەڵاتی سیاسی ئاشکرای هێزە ئەمپریالستی یەکان و جاروبار تەنانەت زیندووکردنەوەی نەرێت و میراتی کەلتووریی کۆنی خۆجێیی لەبەرامبەر مۆدێرنیزم و کەلتووری ڕۆژئاواییدا، ناوەڕۆکی ئەم جۆرە کۆمۆنیزمەی پێکدەهێنا. نموونەی بەرجەستەی کۆمۆنیزمی جیهان سێیەمیی، ماویزم و کۆمۆنیزمی چینی بوو، کە کاریگەری یەکی قووڵی لەسەر تێڕوانین و سیاسەتی ڕەوتە بەناو کۆمۆنیستی یەکانی وڵاتانی دواکەوتوو دانابوو.

بەرەنجامی سەرهەڵدانی ڕەوتە جۆراوجۆرەکانی کۆمۆنیزمی غەیرە کرێکاری لە سەدەی بیستەمدا، تەریك کەوتنەوەو پاشەکشەی بەرچاوی کۆمۆنیزمی کرێکاری و مارکسیزم بوو. یەکەم، ئامانجە بنەڕەتی یەکانی سۆسیالیزمی کرێکاری و لایەنە جیاجیاکانی

تیۆری مارکسیزم پێبەپێی ناوەڕۆکە غەیرە سۆسیالیستی و غەیرە کرێکاری یەکانی ئەم بزووتنەوانە کەوتنە بەر پێداچوونەوەو بەدلێکدانەوەی بنەڕەتی و ئەم لادانانە بەفراوانی لەجیهاندا وەکو مارکسیزم و کۆمۆنیزم ناسێنران. دووەم، چەقی قورسایی کۆمەڵایەتی–چینایەتی کۆمۆنیزمی سەدەی بیستەم لەناو چینی کرێکارەوە گوێزرایەوە بۆ ناو ڕشتەیەکی فراوان لە توێژە غەیرە کرێکاری یەکان. لەئەوروپای ڕۆژئاواو وڵاتە پیشەسازی یە پێشکەوتووەکاندا ڕوناکبیران و خوێندکاران و قوتابیانی زانکۆو بەشە ڕیفۆرمیستەکانی خودی چینی بۆرژوا بوونە لانکەی سەرەکی قەوارەگرتن و خۆنواندنی ڕەوتە کۆمۆنیستی یەکان. لەوڵاتە دواکەوتووەکانیشدا، سەرەڕای ئەمانە، جوتیارانی نەدار، ووردە بۆرژوازی ناڕازی و لەهەمووانیش زیاتر بۆرژوازی ناسیۆنالیست و سەنعەتگەراو تامەزرۆی گەشەسەندنی ئابووری میللی، پێگەی کۆمەڵایەتی کۆمۆنیزمی غەیرە کرێکاری یان پێکهێنا.

لەئەنجامی نەبوونی تەقلیدێکی ڕیشەداری کۆمۆنیزمی کرێکاریدا، چینی کرێکار بەکردەوە بۆ دەیان ساڵ توانای خۆنواندنی سیاسی سەربەخۆو بەهێزی لە چوار گۆشەی جیهاندا لەدەستدا. لە ئەوروپای ڕۆژئاواو ئەمریکاو تاڕادەیەك لە بەشێك لەوڵاتانی ئەمریکای لاتیندا کرێکاران بۆماوەی دەورەیەکی دوورودرێژ بەجارێك کەوتنە دەستی بزووتنەوەی سەندیکایی و حیزبەکانی باڵی چەپی خودی چینی دەسەڵاتدار، بەتایبەت سۆسیال دیموکراسی، تا ئەو ڕادەیەی کە ئەم ڕەوتانە لەبەرچاوی گشتی و تەنانەت لەدیدی بەشێکی فراوان لە خودی کرێکارانیشەوە وەکو چوارچێوەو لانکی سروشتی و بەڵگەنەویستی بزووتنەوەی کرێکاری سەیر دەکران. لە سۆڤێت و بلۆکی ڕۆژهەڵاتدا لەبەرامبەر هەندێ ئیمتیازی لاوەکی بەکرێکاران لە ناوەندی کاردا، بێمافی یەکی سیاسی و بەتاکخستنەوەیەکی بەرین لەئاستی کۆمەڵگادا بەسەر چینی کرێکاردا سەپێنرا. لەبەشی هەرەزۆری وڵاتانی دواکەوتوتردا، تەنانەت خودی پێکهێنانی حیزب و دامەزراوە کرێکاری یەکانیش تەنها وەکو خەونێکی سەرکوتکراو مانەوە.

لقە سەرەکی یەکانی کۆمۆنیزمی بۆرژوایی لەچەند دەیەی ڕابردوودا یەك لەدوای یەك بەبنبەست گەیشتن. دوا قۆناغ، هەرەسهێنانی سەرسوڕهێنەرانەی سۆڤێت و بلۆکی ڕۆژهەلات بوو لەسالانی کۆتایی هەشتاکان و سەرەتای نەوەدەکاندا کە قسەکەرانی بۆرژوازی بەهەست بەسەرکەوتنەوە بە "کۆتایی کۆمۆنیزم" ناوزەدیان کرد.

سەرەڕای کەش وهەوای دژی کۆمۆنیستیی سەرەتای نەوەدەکان و هاتوهاواری وڕوکاس کەری بۆرژوازی لەمەڕ سەردەمی "هەرەسهێنانی کۆمۆنیزم" و سەرباری ئەو هەموو

حیزب و ئەنتەرناسیۆنالی کۆمۆنیستیی چینی کرێکار

مەرجێکی هەرەگرنگی قەوارەگرتن و سەرکەوتنی شۆڕشی کۆمەڵایەتی چینی کرێکار، پێکهاتنی حیزبە کۆمۆنیستی یە کرێکاری یەکانە کە ئاسۆیەکی لەم چەشنە بخەنە بەردەم چینی کرێکارو هێزی ئەم چینە لەم خەباتەدا ئامادەو ڕابەری بکەن. ئەم حیزبانە کە بەرلە هەرشتێك دەبێ ڕێکخراوی یەکگرتووکردنی هۆشیارترین و هەڵسووڕاوترین ڕابەرانی خەباتە کرێکاری یەکان بن، دەبێ لە وڵاتە جیاجیاکاندا پێك بێن. سەرمایەداری نیزامێکی جیهانی یە، چینی کرێکار چینێکی جیهانی یە، کێشمەکێشی چینی کرێکار لەگەڵ بۆرژوازیدا کێشمەکێشێکی هەمەڕۆژەیە لەئاستێکی جیهانیدا، هەروەها سۆسیالیزم ئەلتەرنەتیڤێکە کە چینی کرێکار دەینێتە بەردەم هەموو بەشەرییەت. بزووتنەوەی کۆمۆنیزمی کرێکارییش دەبێ لەئاستێکی جیهانیدا ڕێکخراوبێت. پێکهێنانی ئەنتەرناسیۆنالێکی کۆمۆنیستیی کرێکاری، وەکو ناوەندی یەکخەرو ڕابەری کەری خەباتی جیهانیی چینی کرێکار لەپێناو سۆسیالیزمدا، ئەرکی دەمودەستی بەشە جیاجیاکانی بزووتنەوەی کۆمۆنیستیی چینی کرێکارو هەموو حیزبە کۆمۆنیستە کرێکاری یەکانە لە وڵاتە جیاجیاکاندا.

کۆمۆنیزمی کرێکاری و کۆمۆنیزمی بۆرژوایی

مارکسیزم و کۆمۆنیزم لەبەشی هەرەزۆری سەدەی بیستەمدا قورساییەکی مەزنیان هەبوو لەناو بزووتنەوە جۆراوجۆرە ناڕەزایەتی و ڕیفۆرمیستی یەکانی جیهانی سەرمایەداریدا. هەمەگیریی و قووڵیی ئەندێشەی ڕەخنەگرانەی مارکس و ئینسانییەت و یەکسانیخوازیی قووڵی مارکسیزم لەلایەك، وە لەلایەکی تر برەوی عەمەلیی بزووتنەوەی کۆمۆنیستیی کرێکاری، بەتایبەت بە بەرپابوونی شۆڕشی کرێکاری ١٩١٧ لە ڕوسیا کە کۆمۆنیزمی کردە چرای ئومێدی سەدان ملیۆن کرێکارو زەحمەتکێش لەسەرانسەری جیهاندا، ئەمانە بوونە هۆی ئەوەی کە زۆرێك لە بزووتنەوە غەیرە کرێکاری یەکان و تەنانەت غەیرە سۆسیالیستی یەکانیش بەدرێژایی سەدەی بیستەم ناوی کۆمۆنیست و مارکسیست بەخۆیانەوە بلکێنن. زۆربەی ئەم بزووتنەوانە خزمایەتی یەکی ئەوتۆیان لەگەڵ ئامانجە سەرەکی یەکانی کۆمۆنیزم و مارکسیزمدا نەبووو ئەوپەڕەکەی خوازیاری کۆمەڵێك ڕیفۆرم و ووردەئاڵوگۆڕ بوون لەچوارچێوەی خودی نیزامی سەرمایەداریدا.

لەڕووی سیاسی‌یەوە، کۆمۆنیزمی کرێکاری نەتەنها ناکۆکی‌یەك نابینێ لەنێوان بەرپاکردنی شۆڕش لەدژی ئەم نیزامەو هەوڵو کۆشش بۆ سەپاندنی ڕیفۆرمێکی هەرچی بەرینتر بەسەریدا، بەڵکو حزور لە هەردوو سەنگەری خەباتەکەدا بە مەرجێکی بنەڕەتیی سەرکەوتنی یەکجاری چینی کریکار دادەنێ. شۆڕشی کرێکاری شۆڕشێك نییە لە هەژاریو داماویو ناچاریی هەلومەرجی کرێکارانەوە سەرچاوە بگرێت. شۆڕشێکە کە پشت بە هۆشیاریو ئامادەیی ماددیو مەعنەوی چینی کرێکار دەبەستێ. چەندە کۆمەڵانی خەڵکی کرێکار لە ئازادی‌یەکی سیاسی بەرفراوانتر بەهرەمەندبن، چەندە شەخسییەتو حورمەتی خەڵکی بەشێوەیەکی گشتیو چینی کرێکار بەشێوەیەکی تایبەتی لەکۆمەڵگادا جێکەوتەتر بێت، چەندە چینی کرێکار لە خۆشگوزەرانیو ئاسودەییەکی ئابووری زیاتر بەهرەمەندبێتو بەشێوەیەکی گشتی چەندە خەباتە کرێکاریو ئازادیخوازانەکان یاساوڕێسایەکی سیاسیو خۆشگوزەرانیو مەدەنی پێشڕەوتریان بەسەر کۆمەڵگای بۆرژواییدا سەپاندبێ، بەهەمان ڕادە هەلومەرج بۆ شۆڕشی کرێکاری لەدژی سەرتاپای سەرمایەداری ئامادەتر دەبێو سەرکەوتنی ئەم شۆڕشە لێبڕاوانەترو هەمەلایەنەتر دەبێت. بزووتنەوەی کۆمۆنیزمی کرێکاری لەڕیزی پێشەوەی هەر خەباتێك ڕادەوەستێ کە لەپێناو ڕیفۆرمی یاساوڕێساکانی ئەم نیزامەی ئێستا بەقازانجی خەڵك بەڕێدەخرێت.

ئەوەی کە کۆمۆنیزمی کرێکاری لەخەباتیدا بۆ ڕیفۆرم لە ڕەوتو بزووتنەوە ڕیفۆرمیستەکان جیادەکاتەوە، چ کرێکاریو چ غەیرە کرێکاری، بەرلە هەرشتێك ئەوەیە کە: یەکەم، کۆمۆنیزمی کرێکاری هەمیشە پێ لەسەر ئەم ڕاستی‌یە دادەگرێ کە وەدیهاتنی ئازادیو یەکسانی تەواو لەڕێگەی ڕیفۆرمەوە مەیسەر نابێت. تەنانەت قووڵترینو ڕیشەیی‌ترین ڕیفۆرمە ئابووریو سیاسی‌یەکانیش بەپێی پێناسەکەی دەست بۆ بنەما قێزەونەکانی ئەم نیزامە، واتە خاوەندارێتی تایبەتی، دابەشبوونی چینایەتیو نیزامی کاری بەکرێ، نابەن. جگە لەمەش ڕاستی‌یەکەی ئەوەیە کە، بە گەواهی سەرتاپای مێژووی کۆمەڵگای سەرمایەداریو ئەزموونی هەرئێستای وڵاتە جیاجیاکان، بۆرژوازی لەزۆربەی حاڵەتەکاندا بە توندوتیژترین شێوە لەبەرامبەر وەدیهاتنی سەرەتایی‌ترین داخوازی‌یەکاندا مقاوەمەت دەکات. هەروەها ئەوپێشڕەوی‌یانەش کە بەدەست هاتوون هەمیشە کاتینو لەبەردەم ئەگەری گورزخواردنو سەندنەوەدان. کۆمۆنیزمی کرێکاری لەهەناوی خەبات لەپێناو ڕیفۆرمیشدا بەردەوام پێ‌لەسەر زەرورەتی شۆڕشی کۆمەڵایەتی دادەگرێ، وەکو تەنها ئەلتەرنەتیڤی بەڕاستی کاراو ڕزگاری‌بەخشی کرێکاری. دووەم، کۆمۆنیزمی کرێکاری لەهەمان کاتدا کە داکۆکی تەنانەت لە بچووکترین باشبوونێکیش دەکات لەژیانی ئابووریو سیاسیو کەلتووری کۆمەڵانی کرێکار لەکۆمەڵگادا، هاوکات خستنەڕووو

داواکردنی مافی سیاسیو مەدەنیو خۆشگوزەرانی هەرچی بەرینترو پێشڕەوتر بەئەرکی خۆی دەزانێ. بزووتنەوەی ئێمە بۆ دیاریکردنی دروشمو خواستەکانی لەخەباتیدا بۆ ڕیفۆرم خۆی بە دەستڕۆیشتوویی و ئیمکاناتو توانای چینی سەرمایەدار، بە لێکدانەوەی قازانجو زیانی سەرمایەو بەرژەوەندیی "ئابووری وڵات"و...تاد نابەستێتەوە. خاڵی دەستپێکردنی ئێمە مافە حاشا هەڵنەگرەکانی ئینسانی سەردەمی ئێمەیە. ئەگەر وەدیهاتنی ئەم مافانەی وەك مافی سەلامەتیی، مافی فێربوون، ئاسوودەیی ئابووری، یەکسانیی ژنو پیاو، ئازادی مانگرتن، مافی دەخالەتی ڕاستەوخۆو هەمیشەیی کۆمەڵانی خەڵك لەژیانی سیاسی کۆمەڵگادا، دەستکۆتا کردنی دینو...تاد، لەگەڵ قازانجی سەرمایەو بەرژەوەندی‌یەکانی نیزامی سەرمایەداریدا نایەنەوە، ئەمە تەنها دەتوانێ بەڵگەیەك بێت بۆ پێویستیی ژێرەژوورکردنی ئەم نیزامە. بزووتنەوەی ئێمە لەخەباتیدا بۆ ڕیفۆرم هەمیشە ئەم ڕاستی‌یە دەخاتە بەرچاوی کۆمەڵگاو چینی کرێکار. ئامانجی ئێمە لەم خەباتەدا پێکهێنانی سەرمایەداری‌یەکی دەستپێیاهێنراو، سەرمایەداری‌یەکی خاوەن "ڕوخساری ئینسانی" یان سەرمایەداری‌یەکی "دڵسۆز" نییە. ئامانجی ئێمە سەپاندنی بەشێکی هەرچی زیاترە لەمافە ڕەواکانی خەڵکی کرێکار بەسەر نیزامی دەسەڵاتداردا. کۆمەڵە ماف و داخوازی‌یەك کە بۆرژوازی بەناتەبایان دەزانێ لەگەڵ مانەوەی خۆیداو سەرکوتیان دەکات، چینی کرێکار هەر ئەمڕۆ ئامادەیە بە هەمەلایەنەترین شێوە بەدی‌یان بێنێ.

۲

حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری بۆ بەسەرکەوتن گەیاندنی تەواوو هەمەلایەنەی شۆڕشی کۆمەڵایەتی چینی کرێکار لەدژی سەرمایەداریو پیادەکردنی تێکڕای بەرنامەی کۆمۆنیستیو ئازادیبەخشی چینی کرێکار خەبات دەکات. حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری پێی وایە کە پێشکەوتنە ئابووری، زانستی، تەکنەلۆژیو مەدەنییەکانی ئائێستای کۆمەڵگای بەشەری هەلومەرجو پێداویستییە ماددییەکانی بەرپاکردنی کۆمەڵگایەکی ئازادی بێچینو چەوسانەوەو ستەم، کۆمەڵگایەکی جیهانیی سۆسیالیستی، هەرئێستا فەراهەم کردووەو چینی کرێکار لەسەرێتی هەرلەگەڵ گرتنە دەستی دەسەڵاتی سیاسیدا، جێبەجێکردنی بەرنامەی کۆمۆنیستیی خۆی دەست پێبکات.

لەهەمان کاتدا، مادام وە لەهەر شوێنێك کە نیزامی سەرمایەداری بەرقەرارە، حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری لەپێناو بەرینترینو قووڵترین ریفۆرمە سیاسی، ئابووری، کۆمەڵایەتیو کەلتوورییەکانیشدا خەبات دەکات بۆئەوەی ئاستی ژیانو مافو ئازادییەکانی کۆمەڵانی بەرینی خەڵك تا بەرزترین ئاستی مومکین باش بکات. ئەم ریفۆرمانەو، هێنانە مەیدانی خەڵکی کرێکارو زەحمەتکێش بۆ وەدیهێنانیان، ڕێگا بۆ تێسرەواندنی دوا گورز لە پەیکەری نیزامی چەوسێنەرانەی سەرمایەدارییو دەسەڵاتدارێتی چینی سەرمایەدار بەسەر کۆمەڵگای بەشەریدا خۆش دەکات.

ئەم بەشەی بەرنامە سەردێڕی ئەو هەنگاوو داخوازییە ریفۆرمیستییانەی حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری دەگرێتەوە کە ئالای دەستی حیزبە لە بزووتنەوە موتالەباتییەکانی کرێکارانداو لەخەبات بۆ سەپاندنی ریفۆرم بەسەر ئەم نیزامەی ئێستادا. ئەو خواستو یاساوڕێسایانەی لە خوارەوە هاتوون ئەگەرچی تەنانەت بە بەراورد لەگەڵ پێشکەوتووترین کۆمەڵگا سەرمایەدارییەکانی جیهانی ئەمڕۆشدا وەکو یاساوڕێسایەکی ڕادیکاڵو نموونەیی دێنە بەرچاو، لەڕاستیدا تەنها بەشێکی بچووک

کوێرەوەرییەی کە دوابەدوای داڕوخانی بلۆکی ڕۆژهەڵات بەسەر سەدان ملیۆن کەس لە خەڵکی سەراسەری جیهان داباری، ڕەوتی ئێستای باروودۆخەکە نیشانەی کرانەوەی کەش‌وهەوایە بۆ سەرهەڵدانەوەی سەرلەنوێی کۆمۆنیزمی کرێکاری لەنێوجەرگەی گۆڕەپانی سیاسیدا، بەتایبەت لەوڵاتانی پێشکەوتووی پیشەسازیدا. مەرجێکی سەرەکی ئەم کارە، بەستراوەتەوە بە بەرامبەرکێی فیکریو سیاسی توندوتۆڵ لەگەڵ لقە جیاجیاکانی کۆمۆنیزمی بۆرژواییدا کە بەپێشڕەویی بزووتنەوەی چینی کرێکارو پەرەسەندنی برەوی مارکسیزمو کۆمۆنیزمی کرێکاری، دیسانەوە لەبەرگی جۆراوجۆردا سەربەرز دەکەنەوە.

شۆڕش و ڕیفۆرم

بەرپاکردنی شۆڕشی کۆمەڵایەتی چینی کرێکار ئەرکی دەستبەجێی بزووتنەوەی کۆمۆنیزمی کرێکارییە، شۆڕشێك کە سەرتاپای پەیوەندییە چەوسێنەرانەکانی سەرمایەداری ژێرەوژوور دەکاتو کۆتایی بەو کوێرەوەریو مەینەتییانە دێنێ کە لەم نیزامەوە سەرچاوەیان گرتووە. بەرنامەی ئێمە، دامەزراندنی دەستبەجێی کۆمەڵگایەکی کۆمۆنیستییە. کۆمەڵگایەکی بێبەری لە دابەشبوونی چینایەتی، بێبەری لە خاوەندارێتی تایبەتی بەسەر هۆیەکانی بەرهەمهێناندا، بێبەری لە کرێگرتەییو بێبەری لە دەوڵەت. کۆمەڵگایەکی ئازادی ئینسانی کە لەسەر بناغەی هاوبەشیی هەمووان لە سەروەتو سامانی کۆمەڵگاو لە دیاریکردنی ڕێبازو چارەنووسی کۆمەڵگا دامەزراوە. کۆمەڵگای کۆمۆنیستی، هەرئەمڕۆ دەکرێ پیادە بکرێت. بەڵام ئەو شۆڕشە مەزنە کرێکارییەی کە دەبێ ئەم کۆمەڵگایە وەدیبێنێ تەنها بەویستی حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری ڕوو نادات. ئەمە جووڵانەوەیەکی بەرینی کۆمەڵایەتیو چینایەتییە کە دەبێ لە ئەبعادو شکڵوشێوەی جۆراوجۆردا سازمانبدرێت. کۆسپی جۆراوجۆر دەبێ لەسەر ڕێگای لابدرێت. ئەم هەوڵو کۆششە فەلسەفەی وجودی حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاریو ناوکۆکەی هەڵسووڕانی هەموو ڕۆژەی پێکدەهێنێ. بەڵام لەهەمان کاتدا کە ئەم خەباتە لەپێناو بەرپاکردنی شۆڕشی کرێکاریدا لەئارادایە، ملیاردەها ئینسان لەجەرگەی جیهانێکی سەرمایەداریدا بەردەوام لە هەوڵی هەمووڕۆژەدان بۆ دابین کردنی گوزەرانو ئاسایشی خۆیان. خەباتی شۆڕشگێڕانە لەپێناو بەرپاکردنی دنیایەکی نوێدا، جیاناکرێتەوە لە هەوڵی هەمووڕۆژە بۆ باشکردنی وەزعی ژیانی ماددیو مەعنەوی کۆمەڵانی کرێکار هەر لەم دنیایەی ئێستادا.

٥-بەرقەرارکردنی کۆمەڵە یاساوڕێسایەك کە عێراق بکاتە ناوەندێك بۆ بەهێزکردن و پشتیوانی کردنی خەباتە ئازادیخوازانەکان و پێوانە و بەها ئینسانی یە پێشڕەوەکان و خەباتە کرێکاری و سۆسیالیستی یەکان لەسەرتاسەری جیهاندا.

ئەم بنەما گشتی یانەی سەرەوە دەبێ دەستبەجێ لەڕێگەی ئەم هەنگاوانەی خوارەوە بەدی بهێنرێن:

بونیادو ئۆرگانەکانی دەسەڵاتی سیاسی

حکومەتی شورایی

سەردەمی هاوچەرخ زیاتر لە هەر کاتێکی دیکە بێ مافی ڕاستەقینەی خەڵك و ڕووکەشی بوونی دەخالەتی ئەوانی لە مەسەلەی حوکمڕانی لە نیزامە دیموکراسی یە لیبراڵی و پەرلەمانی یەکاندا نیشانداوە. کۆمەڵگایەك کە بییەوێت دەخالەتی کۆمەڵانی بەرینی خەڵك لە دەوڵەت و لەپەسەندکردن و جێبەجێکردنی یاسا و سیاسەتەکانیدا زامن بکات، ناتوانێ لەسەر بنەمای پەرلەمان و سیستمی دیموکراسی نوێنەرایەتیی دابمەزرێ. دەبێ حوکمڕانی کردن لە ئاستە جیاجیاکاندا، لە ئاستی ناوچەیی و سەراسەریدا، لەلایەن شوراکانی خودی خەڵکەوە ئەنجام بدرێ کە هەموویان هەم وەکو یاسادانەرو هەم پیادەکەری یاسا کاردەکەن. بەرزترین ئۆرگانی حکومەتیی لە وڵاتدا کۆنگرەی سەرتاسەریی نوێنەرانی شوراکانی خەڵك دەبێت. هەر کەسێکی سەرووی ١٦ ساڵ بە ئەندامێکی خاوەن دەنگی شورا محەللی یەکەی خۆی دەژمێردرێت و مافی ئەوەی هەیە کە خۆی بۆ هەموو پلەوپایەو پۆستەکانی شورای ناوەندەکەی یان نوێنەرایەتی کردن لە شوراکانی سەرەوەتردا کاندید بکات.

هەڵوەشاندنەوەی سوپا

سوپا و هێزە چەکدارە پیشەییەکان لەم کۆمەڵگایەی ئێستادا شتێکی تر نین جگەلە کۆمەڵێك دارودەستەی چەکدارو بەکرێگیراوی چینی دەسەڵاتدار کە بەخەرجی کرێکاران و خەڵکی زەحمەتکێش بۆ یەخسیر هێشتنەوەی خودی ئەوان و هەروەها پاسەوانی کردن لە بەرژەوەندی یە ئابووری یەکان و بازاڕی ناوخۆی بۆرژوازی هەر

وڵاتێك لەبەرامبەر ئەوانی دیکەدا سازدراوە. سەرباری ئەوەی کە چینی دەسەڵاتدار هەوڵدەدات لەژێر ناوی جۆراوجۆردا ماهییەتی چینایەتی و سوودی حەقیقیی سوپاکەی بشارێتەوە و بە ئۆرگانێکی گشتیی و بە پارێزەری بەرژەوەندی هەموانی لەقەڵەم بدات، بەڵام پەیوەندی توندوتۆڵی سوپاکان بە چینە دەسەڵاتدارەکانەوە و ڕۆڵی ئەوان لە پاسەوانی کردنی بەرژەوەندی یەکانی ساحێبانی کۆمەڵگا، نەتەنها لە وڵاتانی ئاسیایی و ئەفریقیایی و ئەمریکای لاتین کە ڕۆڵی سەرکوتگەرانەی سوپا و پۆلیس تیایاندا بەرجەستەتر بووە بەڵکو لە ئەوروپا و ئەمریکای باکوریشدا کە ئەفسانەی سوپای غەیرە سیاسی ڕەواجێکی زیاتری هەیە، بۆ کۆمەڵانی بەرینی خەڵك زۆر بەرچاوە.

حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری لایەنگری هەڵپێچانی سوپا و هێزە چەکدارە پیشەییەکانە.

سوپا و جەیشی شەعبی و باقی هێزە چەکدارە پیشەییەکان و هەروەها هەموو ڕێکخراوە سەربازی و دیسپلینی و جاسوسی و موخابەراتی یە نهێنی یەکان دەبێ هەڵوەشێنەوە.

هێزی میلیشیای شوراکانی خەڵك، دامەزراو لەسەر مەشقی سەربازیی گشتیی و بەشداری گشتیی لە ئەرکە دیسپلینی و دیفاعی یەکاندا، جێگای سوپای پیشەیی و سەروو خەڵکی دەگرێتەوە.

حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری هەروەها پێی وایە تا وەختێك کە هێزە چەکدارەکان هەن دەبێ ئەم بنەمایانەی خوارەوە لەهەموو حاڵەتێکداو لە هەموو هەلومەرجێکدا پیادە بکرێن:

هەڵوەشاندنەوەی تەجنیدی ئیجباری.

هەڵوەشاندنەوەی گوێڕایەڵی کردنی بێئەملاوئەولای خوارەوە لە سەرەوە لەناو هێزە چەکدارەکاندا. هەر کەسێکی سەربازیی مافی هەیە کە سەرپێچی لە جێبەجێ کردنی ئەو فەرمانانەدا بکات کە بەبڕوای ئەو لەگەڵ یاساکانی وڵاتدا ناکۆکن وەیان لەگەڵ بنەما ئینسانی و ویژدانی یەکانی ئەودا نایەنەوە.

هەرکەسێك مافی هەیە کە سەرپێچی بکات لەبەشداری کردن لەشەڕ یان هەر چالاکی یەکی سەربازیدا کە لەگەڵ بیروباوەڕی ئەودا ناکۆك بێت.

هێزە دیسپلینی یەکان دەبێ لەکاتی ئیشوکارەکانیان و ئەنجامدانی ئەرکەکانیاندا جلوبەرگی سەربازیی ڕسمیی خۆیان لەبەر بێت و چەکەکانی خۆیان بەجۆرێك هەڵگرن

کە لەبەرچاو بێت. پێکهێنانی هێزی چەکداری بێ‌جلوبەرگی ڕەسمیی، وە یان ئەنجامدانی ئیشوکار وەکو پۆلیسی چەکدار بەجلوبەرگی مەدەنی‌یەوە قەدەغەیە. ئەوە مافی هەر هاووڵاتی‌یەکە کە بتوانێ لە بوونی هێزە ئەمنی‌یە چەکدارەکان لە ناوەندەکەیدا (شوێنی کار، ژیان، هاتوچۆو...تاد) ئاگاداربێت.

کەسانی ئەندام لە هێزە سەربازی‌یەکاندا مافی ئەوەیان هەیە کە لە چالاکی‌یە سیاسی‌یەکاندا بەشداری بکەن‌و ببنە ئەندامی حیزبە سیاسی‌یەکان. هەڵسووڕانی حیزبە سیاسی‌یەکان‌و سەندیکاو باقی ڕێکخراوەکان لەنێو هێزە سەربازی‌یەکاندا ئازادە.

هەڵوەشاندنەوەی بۆرۆکراسی سەروو خەڵکیی‌و بەشداری ڕاستەوخۆی خەڵك لە بەڕێوەبردنی کاروبارەکاندا

هەموو پلەوپایەو پۆستە سیاسی‌و ئیداری‌یەکانی وڵات بە هەڵبژاردن دەبێ‌و لەلایەن خەڵکەوە هەڵدەبژێردرێن، هەرکاتێکیش ویستیان دەتوانن لەسەرکاریان لابەرن. مووچەی کەسانێك کە بۆ کاروباری سیاسی‌و ئیداری وڵات هەڵدەبژێردرێن نابێ لە کرێی ناوەنجیی کرێکار تێپەڕێت. ئەنجامدانی چاودێریی ڕاستەوخۆی خەڵك لەڕێگەی دامەزراوە شوراییەکانەوە بەسەر هەموو دامەزراوو پلەوپایە ئیداری‌یەکاندا. سادەکردنەوەی سلسلە مەراتب‌و زمان‌و ڕێوشوێنی کاری فەرمانگە دەوڵەتی‌یەکان بەجۆرێك کە دەخالەت کردن‌و کۆنترۆڵکردنی هاووڵاتی‌یان بەسادەیی ئەنجام بدرێت.

بردنەسەری ستانداردەکانی ئەخلاقی ئیداری‌و ویژدانی کارو ڕیزگرتن لە هاووڵاتیان‌و ئەوانەی کاریان ئەکەوێتە لایان. بەدکەڵك وەرگرتنی کاربەدەستانی ئیداری لە پلەوپایەی ئیشکردنیان، دەم چەورکردن، واستەکردن، جیاوازی کردن‌و سەرپێچی‌کردن لە یاساو ڕێساو دەقە قانوونی‌یەکان یان کەمتەرخەمی کردن لە جێبەجێ کردنیاندا، ئەمانە دەبێ بەوێنەی تاوانی گەورە لە دادگا ئاساییەکاندا لێیان بکۆڵرێتەوە. قەدەغەکردنی بێ‌ئەملاوئەولای بەکارهێنانی ئەو ئیمکانات‌و تەسهیلاتانەی پەیوەستن بە پلەوپایەی ئیداری‌یەوە بۆ کاروباری شەخسیی.

مافی بێ‌قەیدوشەرتی هەرکەسێك بۆ تۆمارکردنی دەعوانامە لەدژی هەر پۆستێکی دەوڵەتیی لەدادگا ئاساییەکاندا.

لەو ماف‌و ئازادی‌یانە دەگرێتەوە کە لە کۆمەڵگایەکی کۆمۆنیستیدا بەکامڵترین شێوە وەدی دێن.

گومانی تێدا نییە کە ئەمڕۆ تەنانەت بچووکترین باشبوون لەژیانی ماددی‌و مەعنەوی خەڵکی عێراقداو بەدەستهێنانی سەرەتایی‌ترین ماف‌و ئازادی‌یە فەردی‌و مەدەنی‌یەکان لەگرەوی ڕووخاندنی ڕژێمی کۆنەپەرست‌و دژی بەشەریی بەعسی ناسیۆنالیستیی عەرەبی‌دایە. ڕووخاندنی ڕژێمی بەعس ئەرکێکی دەستبەجێی شۆڕشی کرێکاری‌یە لەعێراقدا. حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری‌ی عێراق بۆ ڕووخاندنی ڕژێمی بەعس‌و دامەزراندنی دەستبەجێی حکومەتێکی کرێکاری تێدەکۆشێت. حکومەتی کرێکاری نەتەنها بەدیهێنانی دەستبەجێی ئەم یاساوڕێسایانەی کە لەم بەشەی بەرنامەدا هاتوون، وەکو سەرەتایی‌ترین مافەکانی خەڵکی عێراق، زامن دەکات، بەڵکو بە جێبەجێ کردنی تێکڕای بەرنامەی کۆمۆنیستیی خۆی، هەلومەرجی ئازادی‌و ڕزگاری‌و یەکسانیی ڕاستەقینەو کامڵی هەموو خەڵك دەستەبەر دەکات.

بنەما و چوارچێوە گشتی‌یەکان:

١-دامەزراندنی سیستەمێکی سیاسی بنیاتنراو لەسەر دەخالەتی ڕاستەوخۆو بەردەوامی خەڵك لە کاروباری حوکمڕانیدا.

٢-دەستەبەرکردنی ماف‌و ئازادی‌یە سیاسی‌و مەدەنی‌یەکان، بەشێوەیەکی بەرین‌و بێ‌قەیدوشەرت‌و زامنکراوو یەکسان بۆ هەمووان. سڕینەوەی هەرجۆرە جوداسازی‌یەك لەسەر بناغەی جنسی، ڕەگەزنامە، ئیینتمای ڕەگەزی‌و میللی‌و نەژادی‌و دینی، تەمەن‌و...تاد.

٣-پیادەکردنی یاساوڕێسا ئابووری‌و خۆشگوزەرانی‌یە گشتی‌یەکان، وە هەروەها قانوون کارێکی پێشڕەو، کە بەرزترین ئاستی ژیان‌و خۆشگوزەرانی‌و ئاسوودەیی ئابووری خەڵك بەسەر نیزامی سەرمایەداری حوکمڕاندا بسەپێنێ.

٤-پەسەندکردنی کۆمەڵە یاسا و هەنگاوێك کە بەخێراترین‌و ڕیشەیی‌ترین شێوە بیروباوەڕو داب‌ونەرێت‌و ئەخلاقییاتی کۆنەپەرستانەو تەفرەقەئامێزو سووکایەتی‌ئامێز هەڵپێچێ‌و ڕێگە بۆ بەرقەرار کردنی کەلتوورو کۆمەڵە بەهاو پەیوەندی‌یەکی ئینسانی هەرچی ئازادترو ئازادیخوازانەتر خۆش بکات.

تری ئەم بەرنامەیەدا بەوردی باس کراوە.

ماف‌و ئازادی‌یە فەردی‌و مەدەنی‌یەکان

قسەکەرانی سەرمایەداری ڕێزدانان بۆ مافە فەردی‌و مەدەنی‌یەکان بە خەسڵەتی جیاکەرەوەو بەیەکێك لە کۆڵەکەکانی نیزامەکەی خۆیان لەقەڵەم دەدەن. ڕاستی‌یەکەی ئەوەیە کە لەنێو ئەو پێنج ملیارد ئینسانەی کە ئەمڕۆ لەژێر سایەی حوکمڕانیی سەرمایەدا دەژین، تەنها ڕێژەیەکی زۆر کەم، ئەویش لە چەند وڵاتێکی دیاریکراودا، دەکرێ پەیدا بکرێت کە لەجۆرێك مافی فەردی‌و مەدەنی پێناسەکراوو تاڕادەیەك جێکەوتوو بەهرەمەندن. نسیبی زۆربەی هەرەزۆری جەماوەری جیهانی سەرمایەداری، بێمافیی سیاسی کەمتازۆر ڕەها، دەوڵەتانێکی ملهوڕو سەرکوتگەرو، تیرۆریزم‌و زەبروزەنگی سازماندراوی دەوڵەتی‌یە. جگە لەمەش، لەخودی وڵاتانی پیشەسازیی ئەوروپای ڕۆژئاواو ئەمریکاشدا مافە فەردی‌و مەدەنی‌یەکانی جەماوەر نەك هەر بەبەراورد لەگەڵ ئەو ئازادی‌یانەدا کە ئینسانی ئەمڕۆ خوازیارێتی بەپەنجەکانی دەست دەژمێردرێ‌و زۆر کەمە، بەڵکو لەجەرگەی یەخسیریی ئابووریی کۆمەڵانی خەڵکی کرێکار بەدەست سەرمایەوەو گرێخواردنی توندوتۆڵی ماف‌و ئازادی بە خاوەندارێتی‌یەوە، ئەم مافانە لەهەر جۆرە مانایەکی ماددی‌و جیدیی خاڵی‌یە. سەرەنجامیش، ئەزموونی ژیانی خەڵك لەم وڵاتانە لە سەردەمەکانی قەیران‌و تەنگانە ئابووری‌یەکاندا بەڕۆشنی نیشانی داوە کە مانەوەو تەمەنی هەر ئەم مافە کەموکورت‌و فۆرماڵی‌یانەش پەیوەندی ڕاستەوخۆی بە جێوشوێنی ئابووریی چینی سەرمایەدارەوە هەیەو هەرکاتێك ئەم مافانە بووبێتنە کۆسپ لەبەردەم قازانج‌و کەڵەکەی سەرمایەدا، بەسادەیی کەوتوونەتە بەر پەلاماری دەوڵەت‌و چینی دەسەڵاتدار.

ئازادیی فەردی‌و مەدەنی ڕاستەقینە تەنها لە کۆمەڵگایەکدا دەتوانێ بەدیبێت کە خۆی ئازاد بێت. شۆڕشی کۆمۆنیستیی کرێکاری، بە لەنێوبردنی کۆیلایەتی چینایەتی‌و ئابووریی ئینسانەکان، مژدەدەری فراوانترین ئازادی‌یەکان‌و دەرفەتی خۆنواندنی تاکەکانە لە مەیدانە جیاجیاکانی ژیاندا.

حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری لە هەمان کاتدا بۆ بەدیهێنان‌و دابینکردنی بەرینترین مافە فەردی‌و مەدەنی‌یەکان هەر لەم کۆمەڵگایەدا خەبات دەکات. گرنگترینی ئەم ماف‌و ئازادی‌یە حاشاهەڵنەگرانە کە بەهیچ جۆرێك نابێت پێشێل بکرێن بریتی‌یە لەمانە:

–مافی ژیان‌و پارێزراوبوونی جەستەیی‌و دەروونیی تاکەکان لەهەرجۆرە پێشێلکاری‌یەك.

–مافی گوزەران. مافی بەهرەمەندبوون لە پێداویستی‌یەکانی ژیانێکی نۆرماڵ لە کۆمەڵگای ئەمڕۆدا.

–مافی دەست ئاوەڵابوون‌و ڕابواردن‌و ئاسوودەبوون.

–مافی فێربوون. مافی بەهرەمەندبوون لە هەموو ئەو ئیمکاناتی فێربوونەی کە لە کۆمەڵگادا هەیە.

–مافی لەش ساغیی. مافی بەهرەمەندبوون لە هەموو ئیمکاناتەکانی کۆمەڵگای هاوچەرخ بۆ پاراستنی تاکەکان لە مەترسی‌و نەخۆشی‌یەکان، مافی بەهرەمەندبوون لە ئیمکاناتە تەندروستی‌و پزیشکی‌یەکانی کۆمەڵگا.

–مافی سەربەخۆیی فەردیی. قەدەغەکردنی هەرجۆرە یەخسیریی‌و کۆیلایەتی‌و بێگاری‌یەك لە هەر بەرگێکداو بەهەر بیانوویەکەوە بێت.

–مافی تێکەڵبوون‌و ژیانی کۆمەڵایەتی. قەدەغەکردنی هەرجۆرە جوداسازیی‌و بێبەشکردنێکی تاکەکان لە کەشوهەوای کۆمەڵایەتی‌و دەرفەتی تێکەڵبوون لەگەڵ کەسانی دیکەدا.

–مافی عەودالّ بوون بەشوێن حەقیقەت‌و ئاگاداربوون لە حەقیقەتی هەموو لایەنەکانی ژیانی کۆمەڵایەتی. قەدەغەکردنی سانسۆر، قەدەغەکردنی کۆنترۆڵی دەوڵەت یان خاوەن‌و بەڕێوەبەری میدیاکان بەسەر ئەو زانیاری‌یانەی کە دەگاتە دەستی هاووڵاتیان.

–مافی بەهرەمەندبوون لە ژینگەیەکی پاك‌و ئاسوودە. ئازادیی دانیشتووانی وڵات‌و نوێنەرانی ئەوان لە چاودێری‌کردن‌و لێکۆڵینەوە لە کاریگەری چالاکی‌یەکانی دەوڵەت‌و دامەزراوە جیاجیاکان لەسەر ژینگە.

–ئازادی بێقەیدوشەرتی بیروباوەڕ، بەیان، کۆبوونەوە، چاپەمەنی، خۆپیشاندان، مانگرتن، پێکهێنانی حیزب‌و ڕێکخراوەکان.

–ئازادی کامڵ‌و بێقەیدوشەرتی ڕەخنەو ڕەخنەگرتن. ئازادی ڕەخنەگرتن لە هەموو لایەنە سیاسی، کەلتووری‌و ئەخلاقی‌و ئایدۆلۆژی‌یەکانی کۆمەڵگا. هەڵوەشاندنەوەی هەرجۆرە ئامانژەیەك بۆ بەناو موقەددەساتی میللی‌و نیشتمانی‌و دینی‌و...تاد

بەرقەرارکردنی دادگای سەربەخۆو دابینکردنی عەدالەتی قەزایی بۆ هەمووان

سیستمی قەزایی و چەمکی عەدالەتی قەزایی لە هەر نیزامێکدا ڕەنگدانەوەی پەیوەندی‌یە کۆمەڵایەتی‌یەکان و بنچینە سیاسی و ئابووری‌یەکانی ئەو نیزامەیە. قەڵەمڕەوی قەزا، هەرلە پێکهاتەی یاساکان و دیدی زاڵ لەبارەی حەق و ئینساف و عەدالەتەوە تادەگات بە دامەزراوەکان و سیستمی ئیداری و شێوازی دەسەڵاتی قەزایی، بەشێکن لە ڕووبینای سیاسی کۆمەڵگا کە پارێزگاری لەو بنەما ئابووری و چینایەتی‌یانە دەکەن کە لەکۆمەڵگادا هەیە. بەم پێیە عەدالەتی قەزایی ڕاستەقینەو بەهرەمەندبوونی یەکسانی هەمووان لێی، هەروەها قەزاوەت و داوەری سەربەخۆو ئینسافانەی ڕاستەقینە، بەستراوەتەوە بە گۆڕینی ڕیشەیی کۆمەڵگای چینایەتی ئێستاوە.

لەم پێناوەدا، هەروەها بەمەبەستی زامنکردنی عادلانەترین ڕێوشوێنی قەزایی شیاو لە کۆمەڵگای ئێستادا، حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری خوازیاری وەدیهاتنی دەستبەجێی ئەم بنەما بنەڕەتی‌یانەی خوارەوەیە.

سەربەخۆیی کاملی قازی‌یەکان، دادگاکان و سیستمی قەزایی لەڕووی حقوقی‌یەوە لەدەسەڵاتی تەنفیزی.

قازی‌یەکان و کاربەدەستانی دیکەی قەزایی لەلایەن خەڵکەوە هەڵدەبژێردرێن و هەرکاتێکیش زۆربەی دەنگدەران ویستیان دەتوانن لایان بەرن.

هەڵوەشاندنەوەی دادگا تایبەتی‌یەکان و لێپێچینەوە لە هەموو تاوانەکان لەدادگای ئاساییدا.

ئاشکرابوونی هەموو دادگاییەکان. بەرپاکردنی دادگا بەحزوری دەستەی دادوەریی لە هەموو تاوانە جینایییە گشتی‌یەکاندا. مافی تاوانبارکراو و پارێزەرەکانی لە ڕەتکردنەوە یان قبووڵکردنی قازی و ئەندامانی دەستەی دادوەریدا.

لە هەموو دادگاییەکاندا ئەسڵ لەسەر بێ‌تاوانیی تاوانبارکراوەو ئەرکی سەلماندنی تاوان لەئەستۆی داواکاری گشتی وەیان لایەنی داواکارە.

یاساوڕێسا قەزایییەکانی وڵات و مافی تاکەکان لەبەرامبەر دەزگای قەزاییدا لەشوێنێکی

لەیاساکاندا وەکو فاکتەرێك بۆ تەنگەبەرکردنەوەی ئازادی ڕەخنەو ڕادەربڕینی جەماوەر. قەدەغەکردنی هەرجۆرە ورووژاندن و چاوسووركردنەوەیەكی دینی و میللی و...تاد لەدژی دەربڕینی ئازادانەی بۆچوونی تاكەكان.

-ئازادی دینداری و بێ‌دینی.

-مافی دەنگدانی گشتی و یەكسان بۆ هەموو كەسانی سەرووی شانزە ساڵ، بەبێ لەبەرچاوگرتنی جنس، ئینتمای دینی، ڕەگەزی، میللی، كاروكەسابەت، ڕەگەزنامە، مەرام و بیروباوەڕی سیاسی، هەروەها ئازادیی هەر كەسێكی سەرووی شانزە ساڵ بۆ خۆكاندیدكردن لە هەر دامەزراوو ئۆرگانێكی نوێنەرایەتیدا وەیان بەدەستهێنانی هەر پۆست و پلەوپایەیەكی ئینتخاباتیدا.

-قەدەغەكردنی پشكنینی بیروباوەڕ. مافی هەركەسێك لە سەرپێچی كردن لە شایەتی‌دان لەدژی خۆی، بەجۆرێك كەببێتە بەڵگەی تاوانباركردنی ئەو كەسە. ئازادی بێدەنگی كردن لەبارەی دید و بیروباوەڕی شەخسی‌یەوە.

-ئازادی بێ‌قەیدوشەرتی هەڵبژاردنی شوێنی ژیان، ئازادی سەفەرو جێگۆڕكێ بۆ هەموو كەسانی سەرووی شانزە ساڵ بەژن و پیاوەوە. قەدەغەكردنی هەرجۆرە كۆنترۆڵكردنێكی هەمیشەیی هاتوچۆ لەناوخۆی وڵاتدا لەلایەن دەوڵەت و كاربەدەستانی دیسپلینی‌یەوە. هەڵوەشاندنەوەی هەرجۆرە قەیدوشەرت دانانێك بۆ چوونەدەرەوە لە وڵات. بەخشینی بێ‌قەیدوشەرت و دەستبەجێی گوزەرنامەو پاسپۆرتی هاتوچۆ.

-قەدەغەكردنی دانانی هەرجۆرە كۆسپ و تەگەرەیەك لەبەردەم دەرچوون و هاتنەژوورەوەی خەڵكی وڵاتانی دیكە بۆ وڵات. بەخشینی ڕەگەزنامەی وڵات بە هەركەسێك كە خوازیاری بێت و ئەركە حقوقی‌یەكانی هاووڵاتێتی قبووڵ بكات. بەخشینی بێ‌قەیدوشەرتی مۆڵەتی مانەوەو كاركردن بۆ كەسانێك كە خوازیاری مانەوەن لە عێراقدا.

-پارێزراوبوونی ژیانی تایبەتی كەسەكان. پارێزراوبوونی شوێنی ژیان، نامەو نووسراو گۆڕینەوەو قسەكردنیان لە هەرجۆرە دەخالەتێك لەلایەن هەر دەسەڵاتێكەوە. قەدەغەكردنی گوێ هەڵخستن بۆ قسە، شوێنكەوتن و چاودێری كردن. قەدەغەكردنی كۆكردنەوەی زانیاری لەبارەی ژیانی تاكەكانەوە بەبێ مۆڵەت وەرگرتنی ڕەسمیی لەخۆیان. مافی هەر كەسێكی دانیشتووی وڵات لە ئاگاداربوون و بینینی هەموو ئەو زانیاری‌یانەی كە دەزگا دەوڵەتی‌یەكان لەسەر ئەو هەیانە.

کۆمۆنیستی. حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری لەڕیزی پێشەوەی هەر خەباتێکی کۆمەڵایەتی لەدژی جوداسازیی و نایەکسانییەکانی جیهانی ئەمڕۆ ڕادەوەستێ و پێی وایە کە یەکسانیی حقوقیی هەمووان و باڵکێشانی یەکسانی یاساکان بەسەر هەمووان‌دا، بەبێ لەبەرچاوگرتنی جنس، میللەت، دین، نەژاد، بیروباوەڕ، مەرام، کاروپیشە، پلەوپایەو ڕەگەزنامەو...تاد ئینسانەکان، دەبێ وەکو مەبدەئێکی لەبەزاندن نەهاتووو بنەڕەتی لەڕیزی سەرەوەی یاساکانی کۆمەڵگادا ڕابگەیەنرێت. هەموو ئەو قانوون و یاساوڕێسایانەی کە لەگەڵ مەبدەئی یەکسانیی تەواوی مافە فەردیی و مەدەنییەکانی تاکەکاندا ناتەبان دەبێ دەسبەجێ هەڵوەشێنەوە، هەر حاڵەتێکی جوداسازیی کردن، جا لەلایەن هەر کەس و دەزگا و کاربەردەست و دامەزراوێکەوە ئەنجام درابێت، دەوڵەتی بێت یان غەیرە دەوڵەتی، بەجدی پەیگیری بکرێت و ئەنجامدەرانی بەپێی یاسا دادگایی بکرێن.

یەکسانیی ژن و پیاو،

قەدەغەکردنی جوداسازیی لەسەر بناغەی جنسی

جوداسازیی لەدژی ژنان تایبەتمەندییەکی گرنگی دنیای ئەمڕۆیە. لەبەشی هەرەزۆری وڵاتانی جیهاندا، ژنان بەڕەسمی و بەقانوونی هەر لەو ماف و ئازادییە بەرتەسک و بێنرخانەش بێبەشن کە پیاوان لێی بەهرەمەندن. لەو وڵاتانەدا کە لەڕووی ئابوورییەوە دواکەوتوون، هەروەها لەو کۆمەڵگایانەدا کە دین و نەریتە کۆنەکان ڕیشەیەکی قووڵتریان لەنێو نیزامی سیاسی و ئیداریی و کەلتووریی کۆمەڵگادا هەیە، ستەمکێشی ژن و بێمافی و ژێردەستەیی ئەو بەئاشکراترین و قێزەونترین شێوە خۆی دەنوێنێ. لە وڵاتانی پێشکەوتووو مۆدێرندا، وە تەنانەت لەو کۆمەڵگایانەدا کە بەلوتفی بزووتنەوەکانی لایەنگر لە مافەکانی ژنان و پەلامارە سۆسیالیستییە کرێکارییەکان جوداسازیی جنسیی بەڕواڵەت لەبەشی هەرەزۆری یاساکاندا هەڵگیراوە، هێشتا لەجەرگەی میکانیزمی ئابووری سەرمایەداری و دابونەرێت و بیروباوەڕە پیاوسالارییەکانی نێو کۆمەڵگادا، ژنان بەکردەوە لەزۆر ڕووەوە دەکەونە بەر جوداسازیی و ستەم.

خودی ستەمکێشیی و ژێردەستەیی ژنان زادەی نیزامی سەرمایەداری نییە. بەڵام سەرمایەداری ئەم میراتە چەپەڵەی مێژووی لەوەوپێشی خەملاندووەو کردوویەتییە یەکێك لە کۆڵەکەکانی پەیوەندییە ئابووریی و کۆمەڵایەتییەکانی ئەم سەردەمە. ڕەگ و ڕیشەی نایەکسانی و بێمافییەکانی ئەمڕۆی ژنان، ناگەڕێتەوە بۆ بیروباوەڕی کۆن و

میراتی فیکریی و کەلتووریی نیزام و کۆمەڵگا دێرین و لەناوچووەکان و پەیامبەران و دیانەتەکانی سەردەمی جاهلییەت، بەڵکو دەگەڕێتەوە بۆ کۆمەڵگای سەرمایەداری سەنعەتیی و مۆدێرنی ئەمڕۆ. ئەو نیزامەی کە وەکو فاکتەرێکی گرنگی ئابووری و سیاسی دەڕوانێتە دابەشبوونی جنسیی ئینسانەکان لەمەیدانی بەرهەمهێناندا بۆ زامن کردنی قازانجی سەرمایە. مرونەت بەخشین بە هێزی کار لەخستنەسەرکارو دەرکردندا، پێکهێنانی دووبەرەکی و کێبەرکێ و کێشمەکێشی دەروونیی لەنێو سوپای کۆمەڵانی کرێکاردا، زامنکردنی بوونی بەشە مەحرومترەکان لەنێو خودی چینی کرێکاردا کە لەخوارەوە ڕاگرتنی ئاستی ژیانی هەموو ئەم چینە مەیسەر دەکات و سەرەنجام لەکەدارکردنی هەستی ئینسانی و چینایەتی کۆمەڵانی کرێکارو زیندوو هێشتنەوەی بیروبۆچوون و ئەفکارو دەمارگیرییە کۆن و سواو و ئیفلیج کەرەکان، ئەمانە خێروبەرەکەتەکانی ستەمکێشیی ژنانە بۆ سەرمایەداری مۆدێرنی ئەمڕۆ و لەهەمان کاتدا بەشێکن لەکۆڵەکەکانی کەڵەکەی سەرمایە لە دنیای ئەمڕۆدا. بەدەرلەوەی کە سەرمایەداری لەزاتی خۆیداو بەشێوەیەکی گشتی لەگەڵ یەکسانی ژناندا دێتەوە یان نا، سەرمایەداری کۆتایی سەدەی بیستەم بەشێوەیەکی دیاریکراو خۆی لەسەر ئەم نایەکسانییە بیناکردووەو بەسووك‌وئاسانی و بەبێ‌مقاوەمەتی سەرسەختانەو قەهراوی دەستبەرداری نابێت.

حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری لەپێناو یەکسانی تەواوو بێقەیدوشەرتی ژنان و پیاوان لە هەموو ڕوویەکەوە، خەبات دەکات. سەردێڕی ئەو یاساو هەنگاوانەی کەدەبێ هەرئێستا و دەستبەجێ بۆ دەستکردن بە سڕینەوەی جوداسازیی لەدژی ژنان پیادە بکرێن بریتین لەمانە:

١-ڕاگەیاندنی یەکسانیی تەواوو بێقەیدوشەرتی ژنان و پیاوان لە مافە مەدەنی و فەردییەکانداو هەڵوەشاندنەوەی هەموو ئەو قانوون و یاساوڕێسایانەی کە لەگەڵ ئەم مەبدەئەدا ناکۆکن.

٢-دابینکردنی دەستبەجێی یەکسانیی تەواوی ژن و پیاو لەبەشداریکردن لەژیانی سیاسی کۆمەڵگا لەئاستە جیاجیاکاندا. مافی بێقەیدوشەرتی ژنان لەبەشداریکردن لە هەلبژاردن لە هەموو ئاستەکانداو بەدەستهێنان و گرتنی هەر پۆست و پلەوپایەیەك، سیاسی بێت یان ئیداری، قەزایی...تاد. هەڵوەشاندنەوەی هەر قانوون و یاساوڕێسایەك کە مافی ژنان لەبەشداریکردنی یەکسان لەژیانی سیاسی و ئیداری کۆمەڵگادا بەرتەسک دەکاتەوە.

٣-یەکسانیی تەواوی ماف و جێوشوێنی قانوونیی ژن و پیاو لەخێزاندا.

هەڵوەشاندنەوەی ئیمتیازاتەکانی پیاو بەوێنەی "سەرپەرشتیاری خێزان"و بەرقەرارکردنی ماف و ئەرکی یەکسان بۆ ژن و پیاو لەپەیوەند بە سەرپەرشتی و پەروەردەکردنی منداڵ، کۆنترۆڵکردن و بەڕیوەبردنی ماڵ و موڵك و کاروباری دارایی خێزان، میرات، هەڵبژاردنی شوێنی ژیان و نیشتەجێ بوون، کاری ناوماڵ و چوونەسەرکاری پیشەیی، تەڵاق، سەرپەرشتی کردنی منداڵانی ساوا لەحاڵەتی جیابوونەوەداو بەشکردن و خاوەنداریێتی کردنی ماڵ و موڵکی خێزان. قەدەغەکردنی فرەژنی. قەدەغەکردنی سیغە. هەڵوەشاندنەوەی هەموو ئەو ئەرکانەی کە لە شەرع و دابونەریێتە کۆنەکاندا بۆ ژن بەرامبەر بەپیاو دیاریکراوەو دەبنە مایەی یەخسیربوونی ئەو، قەدەغەکردنی پەیوەندیی جنسیی مێرد لەگەڵ ژنەکەیدا بەبێ مەیلی ئەو، تەنانەت ئەگەر بەبێ توندوتیژیش بێت. ئەم حاڵەتانە ئەگەر ژنەکە شکاتی لەسەر بکات دەبێ وەکو دەستدرێژیی جنسیی لەلایەن مێردەکەیەوە پەیگیری و دادگایی لەسەر بکرێت. قەدەغەکردنی سەپاندنی کاری ناوماڵ وەیان ئەرکی تایبەتیی ماڵداریی بەسەر ژنان لەخێزاندا. دانانی سزای قورس بۆ هەرجۆرە ئازاردان، ترساندن، ئازادی زەوتکردن، سووکایەتی و توندوتیژی‌یەك لەدژی ژنان و کچان لەخێزاندا.

٤-یەکسانیی تەواوی ژن و پیاو لەمەیدانی ئابووری و کاری پیشەییدا. باڵکێشانی یەکسانی قانوونەکانی کارو بیمە کۆمەڵایەتی‌یەکان بەسەر ژنان و پیاواندا، بەبێ هیچ جۆرە جوداسازی‌یەك. کرێی یەکسان بۆ ژن و پیاو لەبەرامبەر کاری یەکساندا. هەڵوەشاندنەوەی هەرجۆرە تەنگەبەری‌یەك بۆ چوونی ژنان بۆ سەر کارو پیشە جیاجیاکان. یەکسانیی تەواوی ژنان و پیاوان لە هەموو کاروبارەکانی پەیوەست بە کرێ، بیمەکان، مەرەخەسی‌یەکان، سەعات و شیفتی کار، کاردابەشکردن و پۆلێنکردنی کارەکان، پلەپێدان لەکاردا، نوێنەرایەتی کردنی کرێکاران لەئاستە جیاجیاکاندا. پەسەندکردن و بەڕێوەبردنی ڕێوشوێن و یاساوڕێسای تایبەتی لە دامەزراوەکاندا بۆ زامنکردنی بەردەوامبوونی ژنان لەسەر کاروپیشەکانیان، وەکو قەدەغەکردنی دەرکردنی ژنانی دووگیان، قەدەغەکردنی سپاردنی کاری قورس بە ژنانی دووگیان و دابینکردنی پێداویستی‌یە تایبەتی‌یەکانی ژنان لەشوێنی کاردا. ١٦ هەفتە مەرەخەسی بۆ کاتی دووگیانیی و منداڵبوون و یەك ساڵ مەرەخەسی بۆ چاودێری کردنی کۆرپە، کەدەبێ بەپێی ڕێککەوتنی هەردوولا لەلایەن ژن و مێردەوە کەڵکی لێوەربگیرێ. پێکهێنانی هەیئەتەکانی لێپرسینەوەو کۆنترۆڵکردن، کە ئەرکیان چاودێریکردنی بەڕێوەبردنی ئەم ئەرکانەیان لەلایەن دامەزراوەکانەوە.

پێکهێنانی دامەزراوی تایبەت بۆ دەستنیشانکردن و بڕیاردان لەسەر جێبەجێکردنی یەکسانیی مافەکانی ژن و پیاو لە کارە پیشەییەکان و شوێنەکانی کاردا، چ دەوڵەتی

-ئازادی هەڵبژاردنی پیشە.

-ئازادی بێقەیدوشەرتی جلوبەرگ پۆشین. هەڵوەشاندنەوەی هەرجۆرە قەیدوبەند دانانێکی ڕەسمیی و ناڕەسمیی لەسەر چەندوچوونی جلوبەرگی خەڵکی، چ ژن چ پیاو، لەشوێنە گشتی‌یەکاندا. قەدەغەکردنی هەرجۆرە جوداسازیی وەیان سنووردانانێك بۆ تاکەکان لەسەر بناغەی شێوەی جلوبەرگ و پۆششیان.

-ئازادی لێپرسینەوەو چاودێری نوێنەرانی خەڵك بەسەر هەڵسووڕان و بەڵگەنامەو نوسینگەکانی دامەزراوە دەوڵەتی‌یەکاندا. قەدەغەکردنی دبلۆماسیی نهێنی.

یەکسانی و سڕینەوەی جوداسازی

یەکسانیی ئینسانەکان چەمکێکی سەرەکی بزووتنەوەی کۆمۆنیزمی کرێکاری و بنەمایەکی بنەڕەتیی کۆمەڵگای ئازادی سۆسیالیستی‌یە، کۆمەڵگایەك کە دەبێ بە هەڵپێچانی نیزامی چینایەتی و چەوسێنەرانەو پڕلە جوداسازیی سەرمایەداری دابمەزرێت. یەکسانیی کۆمۆنیستی چەمکێکی زۆر فراوانترو جیهانگیرترە لە یەکسانیی حقوقی و ڕووکەشیی ئەفرادەکان و پیادەکردنی یەکسانی قانوون و یاساوڕێسا دەوڵەتی‌یەکان بەسەریاندا. یەکسانیی کۆمۆنیستی یەکسانی‌یەکی ڕاستەقینەو ماددی نێوان ئینسانەکانە لە مەیدانەکانی ئابووری و کۆمەڵایەتی و سیاسی‌دا. یەکسانی نەتەنها لە مافە سیاسی‌یەکاندا، بەڵکو لە بەهرەمەندبوون لە ئیمکانات و نیعمەتە ماددی‌یەکان و بەروبومی کۆششی هاوبەشی ئینسانەکان، یەکسانی تاکەکان لە جێوشوێنی کۆمەڵایەتی‌یانداو لەئاست پەیوەندی‌یەکانی بەرهەمهێناندا، یەکسانی نەتەنها لەبەرامبەر یاسادا بەڵکو لەپەیوەندی‌یە ماددی‌یەکانی نێوان ئینسانەکان لەگەڵ یەکتریشدا. یەکسانیی کۆمۆنیستی، کە لەهەمان کاتدا مەرجی پێویستی شکۆفایی توانا و بەهرە جیاجیا و جۆراوجۆرەکانی هەموو تاکەکان و گوڕوتینی ماددی و مەعنەوی کۆمەڵگایە، تەنها بە لەنێوچوونی دابەشبوونی ئینسانەکان بەسەر چینەکاندا مەیسەر دەبێت. کۆمەڵگای چینایەتی بەپێی پێناسەکەی ناتوانێ کۆمەڵگایەکی یەکسان و ئازاد بێت.

خەباتی ئێمە لەپێناو یەکسانی و سڕینەوەی جوداسازیی لەنێو کۆمەڵگا سەرمایەداری‌یەکانی ئێستادا بەشێکی جیانەکراوەی خەباتی بەرینترو بنچینەیی ئێمەیە بۆ بەرپاکردنی شۆڕشی کۆمەڵایەتی و دامەزراندنی کۆمەڵگای یەکسان و ئازادی

٦-هەوڵی چڕوپڕو ڕاستەوخۆی دامودەزگا پەیوەندیدارە دەوڵەتی‌یەکان بۆ خەبات لەدژی کەلتووری پیاوسالارانەو دژی ژن لە کۆمەڵگادا. هاندان‌و بەهێزکردنی ئەو دامودەزگا غەیرە دەوڵەتی‌یانەی کە بۆ بەدیهێنان‌و سەقامگیرکردنی یەکسانیی ژن‌و پیاو تێدەکۆشن.

یەکسانیی هەموو دانیشتووانی وڵات لەڕووی حقوقی‌یەوە، بەبێ لەبەرچاوگرتنی ڕەگەزنامەیان

یەکسانیی تەواوو بێ‌قەیدوشەرتی هەموو دانیشتووانی عێراق، سەربەخۆ لە ڕەگەزنامەیان، لەهەموو ماف‌و ئەرکە یاساییەکاندا، بە فەردی‌و مەدەنی‌و سیاسی‌و کۆمەڵایەتی‌و خۆشگوزەرانی‌یەکانەوە.

باڵکێشانی یەکسانی یاساکانی کارو خۆشگوزەرانیی کۆمەڵایەتی بەسەر هەموو کرێکاراندا، بەبێ لەبەرچاوگرتنی ڕەگەزنامەیان.

بەخشینی مۆڵەتنامەی هاتنەژوورەوە، مانەوە، کارکردن‌و کارتەکانی بیمەو...تاد بۆ هەموو ئەو کەسانەی خوازیاری مانەوەن لە عێراقدا.

قەدەغەکردنی جوداسازیی نەژادی

حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری لێبڕاوانە لەدژی هەرجۆرە جوداسازی‌یەکی نەژادی‌و نەژادپەرستانە خەبات دەکات. نەتەنها هەرجۆرە جوداسازی‌یەك لەسەر بناغەی نەژاد دەبێ ڕاشکاوانە لەیاساکانی وڵاتدا قەدەغە بکرێت، بەڵکو دژایەتی کردنی لێبڕاوانەی جوداسازیی نەژادیی لەئاستی جیهاندا دەبێ بەشێکی هەمیشەیی سیاسەتی دەرەوەی وڵات پێکبهێنێت.

سڕینەوەی ستەمی میللی

حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری تێدەکۆشێ لەپێناو سڕینەوەی تەواوی هەرجۆرە ستەمێکی میللی‌و هەرجۆرە جوداسازییەك لەسەر بناغەی ئینتمای میللی لە یاساکانی وڵات‌و کارکردەکانی دەوڵەتدا. حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری ناسنامەی میللی، دەمارگیری میللی‌و ناسیۆنالیزم بە بیروباوەڕو میولێکی زۆر دواکەوتوو، تێکدەرو، ناکۆك لەگەڵ پیرۆزیی ئینسان‌و ئازادی‌و یەکسانیی ئینسانەکان دەزانێ‌و لێبڕاوانە لەدژی هەرجۆرە دابەشکردنێکی میللی دانیشتووانی وڵات‌و هەرجۆرە پێناسەکردنێکی ناسنامەی میللی بۆ خەڵکی دەوەستێتەوە. حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری خوازیاری بەرقەرارکردنی نیزامێکە کە تیایدا دانیشتووانی وڵات بەبێ لەبەرچاوگرتنی میللەت یان هەستی ئینتمای میللی خۆیانەوە، ئەندامانی خاوەن مافی یەکسانی کۆمەڵگا بن‌و هیچ جۆرە جوداسازی‌یەك چ بە پۆزەتیڤ‌و چ نەگەتیڤ لەبەرامبەر خەڵکی سەربە میللەتە جیاجیاکاندا پیادە نەکرێت. حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری تێکۆشان لەپێناو سڕینەوەی ناسنامەی میللی‌و دانانی ناسنامەی چینایەتی‌و ئینسانیی گشتیی‌و جیهانیی کرێکاران لە جێگاکەی بەئەرکێکی بنەڕەتیی خۆی دەزانێ.

وەکو مەبدەئێکی گشتی، حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری خوازیاری پێکەوەژیانی خەڵکی سەربە میللەتە جیاجیاکانە وەکو هاووڵاتیانی ئازادو خاوەن مافی یەکسان لە چوارچێوە وڵاتی‌یە گەورەترەکاندا کە سازدانی ڕیزی بەهێزی کرێکاری لەمەیدانی خەباتی چینایەتیدا ئاسان دەکات. لەگەڵ ئەمەشداو لەو حاڵەتانەدا کە پێشینەی ستەمی میللی‌و دژایەتی نێوان خەڵکی سەربە میللەتە جیاجیاکان پێکەوە ژیانی ئەوانی لەچوارچێوە وڵاتی‌یەکانی ئێستادا دژوارو پڕلە دەردەسەری کردووە، حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری مافی جیابوونەوەی میللەتانی ستەملێکراوو پێکهێنانی دەوڵەتی سەربەخۆ لەڕێگەی گەڕانەوەی ڕاستەوخۆ بۆ ڕای خودی ئەو خەڵکە، بەڕەسمی دەناسێ.

مەسەلەی کورد

دامەزراندنی دەوڵەتی عێراق بەوێنەی دەوڵەتێکی ناسیۆنالیستی عەرەبیی‌و دانی مۆری ناسیۆنالیزمی عەرەبی لە ناوچەوانی دانیشتووانی عەرەبزمانی عێراق، بووەتە هۆی دابەشکردنی باقی دانیشتووان لەسەر بناغەی ئینتمای میللی‌و کردنی جیاوازی‌و جوداسازیی میللی بە یەکێك لە کۆڵەکە بنەڕەتی‌یەکانی قەوارەی ئەم وڵاتە. حکومەتە یەك لەدوای یەکەکانی ناسیۆنالیزمی عەرەبی لەعێراقدا بە خۆشکردنی ئاگری هەستی میللی‌و پاکتاوکردنی میللی‌و سەرکوتی خوێناوی خواستە ڕەواو بزووتنەوە ناڕەزایەتی‌یەکان‌و خوازیارانی ئۆتۆنۆمی بۆ کوردستانی عێراق، کینەو قڵشتی میللی‌یان کردووەتە یەکێك لە سیما گرنگەکانی کۆمەڵگای عێراق‌و، مەسەلەی کوردیان کردووەتە گرێ‌یەکی گەورەو گرنگ.

حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری وەکو مەبدەئێك، مافی جیابوونەوە لە عێراق و پێکهێنانی دەوڵەتێکی سەربەخۆ لەڕێگەی پرۆسەیەکی هەڵبژاردنی ئازادو گشتی‌یەوە بۆ خەڵکی کوردستان بەڕەسمی دەناسێ و هەرجۆرە هەنگاوێکی قەهراوی‌و سەربازی بۆ بەرگرتن بەم هەڵبژاردنە ئازادانەیە بەتوندی مەحکوم دەکات. حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری خوازیاری چارەسەرکردنی دەستبەجێی مەسەلەی کوردە لە عێراقدا لەڕێگەی بەرپاکردنی ڕیفراندۆمێکی ئازادەوە لە ناوچە کوردنشینەکانی باکوری عێراقدا، لەژێر چاودێری دامودەزگا ڕەسمی‌یە نێونەتەوەییەکاندا. ئەم ڕیفراندۆمە دەبێ بە چوونەدەرەوەی هێزە سەربازی‌یەکانی دەوڵەتی مەرکەزی‌و زامنکردنی دەورەیەك لە هەڵسووڕانی ئازادانەی هەموو حیزبە سیاسی‌یەکانی کوردستان بۆ ئاشناکردنی جەماوەری خەڵك بە بەرنامەو سیاسەت‌و بۆچوونی خۆیان لە ڕیفراندۆمەکەدا، ئەنجام بدرێت.

حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری لەهەر برگەیەکدا تەنها کاتێك دەنگ بەجیابوونەوەی کوردستان دەدات کە ئەگەری ئەوە بەهێز بێت کە گرتنەبەری ئەم ڕێگەیە کرێکاران‌و زەحمەتکێشانی کوردستان لە مافی مەدەنی پێشڕەوترو جێوشوێنێکی ئابووری‌و پەیوەندی‌یەکی کۆمەڵایەتی یەکسانترو ئاسوودەتر بەهرەمەند بکات. هەڵوێستی ڕەسمیی حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری لەهەر برگەیەکدا لەسەر بناغەی لێکدانەوەی دیاریکراو لەو هەلومەرجەی کە لەئارادایەو لەسەر بناغەی قازانج‌و بەرژەوەندی‌یەکانی تێکڕای چینی کرێکارو بەتایبەتی خەڵکی کرێکارو زەحمەتکێش لەکوردستان دیاری دەکات.

حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری گەلاڵە جۆاوجۆرەکانی ئۆتۆنۆمی‌و فیدراڵیزمی میللی بۆ کوردستان کەلەلایەن هێزەکانی بزووتنەوەی ناسیۆنالیستیی کوردەوە دەخرێتە ڕوو نەتەنها بە هەنگاوێکی ڕوولەپێش نازانێت بەئاقاری چارەسەرکردنی مەسەلەی میللی کورد، بەڵکو ئەمانە بە گەلاڵەیەك دادەنێ بۆ هەمیشەیی کردنەوەی ناسنامەی میللی کوردو غەیرە کورد لەچوارچێوەی یەك وڵاتێکی یەکپارچەدا، هەروەها بۆ ئەبەدی کردن‌و شەرعییەت دان بە جیابوونەوە میللی‌یەکان‌و زەمینەسازیی بۆ درێژەپێدانی دژایەتی‌و کێشمەکێشە میللی‌یەکان لە ئایندەدا.

حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری هەرجۆرە چارەسەرێك لەبارەی ئایندەی سیاسی کوردستانەوە کە بەبێ گەڕانەوە بۆ ڕای گشتیی خودی خەڵکی کوردستان‌و تەنها لەسەر بناغەی بڕیاری دەوڵەتی مەرکەزی وەیان ڕێککەوتنی سەروخەڵکیی نێوان دەوڵەت‌و حیزبە محەللی‌یەکان پیادە بکرێت، بە نامەشروع‌و ناقانوونی دادەنێت.

بێت یان غەیرە دەوڵەتی، خزمەتگوزاری بێت یان قازاج هێنەر. تاقیبکردنی یاسایی‌و سزادانی گەورەی ئەو دامەزراوو بەڕێوەبەرانەی کە مەبدەئی یەکسانیی ڕەهای ژن‌و پیاو لە چالاکی پیشەییدا ڕەچاو ناکەن.

پێکهێنانی دامەزراوو دامودەزگاو فەراهەمکردنی خۆڕاییی تەسهیلاتی وەك دایەنگەو باخچەی ساوایان‌و مەڵبەندەکانی یاری‌و پەروەردەکردنی ساوایان لە گەڕەکەکاندا کە بەلەبەرچاوگرتنی گوشاری یەکلایەنەی کاری ناوماڵ‌و چاودێری کردنی منداڵان لەسەر ژنان لەهەلومەرجی ئێستادا، هەنگاونانی ژنان بۆناو چالاکی ئابووری‌و سیاسی‌و کەلتووری لەدەرەوەی خێزان ئاسان دەکەن.

٥–هەڵوەشاندنەوەی هەموو ئەو قانوون‌و یاساوڕێسا دەستوپێ‌گیرو دواکەوتووە ئەخلاقی، کەلتووری‌و ناموسی‌یانەی کە لەگەڵ سەربەخۆیی‌و ئیرادەی سەربەخۆی ژنان‌و شەخسییەتی ئەوان وەکو هاووڵاتی‌یەکی خاوەن مافی یەکسان لە کۆمەڵگادا نایەنەوە. هەڵوەشاندنەوەی هەرجۆرە کۆسپ دانانێك لەڕێگای مافی سەفەرکردن‌و جێگۆڕکێی ژناندا، شووی کردبێت یان نەکردبێ، لەناوخۆ یان دەرەوەی وڵات، بەحەزو ئارەزووی خۆی. هەڵوەشاندنەوەی هەموو ئەو قانوون‌و یاساوڕێسایانەی کە ئازادی ژنان لە هەڵبژاردنی جلوبەرگ‌و پۆشاکیاندا، هەڵبژاردنی کارو هاوەڵانیاندا، بەرتەسك دەکەنەوە. قەدەغەکردنی هەرجۆرە جیاکردنەوەیەکی ژنان‌و پیاوان لە دامەزراوو کۆڕو کۆبوونەوەو گوزەرو هۆیەکانی گواستنەوەی گشتی‌دا. فێرکردن‌و بارهێنانی تێکەڵاو لە هەموو ئاستەکاندا. قەدەغەکردنی بەکارهێنانی نازناوی وەك (السیدة)، (الآنسة)و خوشکەو هەر نازناوێك کەژن بەپێی جێوشوێنی لەئاست پیاودا پێناسە دەکات، لە نامەو نووسراوو قسەوباسە ڕەسمی‌یەکاندا لەلایەن کاربەدەستان‌و دامودەزگاو دامەزراوە دەوڵەتی‌و تایبەتی‌یەکانەوە. قەدەغەکردنی هەرجۆرە دەخالەتێك لەلایەن هەر ناوەندێکەوە بیت، چ کەسوکار بێت یان دامودەزگاو ناوەندە ڕەسمی‌یەکان لەژیانی تایبەتی‌و پەیوەندی‌یە شەخسی‌و عاتفی‌و جنسی‌یەکانی ژناندا. قەدەغەکردنی هەرجۆرە مامەڵەیەکی سوکایەتی‌ئامێز، پیاوسالارانە، باوك سالارانەو نایەکسان لەگەڵ ژناندا لە دامودەزگاو دامەزراوە کۆمەڵایەتی‌یەکاندا. قەدەغەکردنی ناوبردنی جنسی ئینسانەکان لە ئاگاداری‌یەکانی کاردا. لابردنی هەموو ئاماژە جوداسازیی ئامێزەکان‌و سوکایەتی ئامێزەکان بەرامبەر بە ژنان لە کتێب‌و سەرچاوەکانی خوێندنداو لەبری ئەمە دانانی مەوادی خوێندنی پێویست بۆ نیشاندانی یەکسانیی ژن‌و پیاوو ڕەخنەگرتن لە شێوە جیاجیاکانی ستەمکێشی ژن لەکۆمەڵگادا. پێکهێنانی دامودەزگای پشکنین‌و دەستخستنە سەر تاوان‌و یەکە دیسپلینی‌یەکانی تایبەت بە مامەڵەکردن لەگەڵ حاڵەتەکانی ئازاردان‌و جوداسازیی بەرامبەر بە ژنان.

یاساوڕێسایانەی کە لەگەڵ مەبدەئی فێرکردن‌و بارهێنانی غەیرە دینی‌دا ناکۆکن.

–قەدەغەکردنی هەرجۆرە پشتیوانی‌یەکی دارایی‌و ماددی‌و مەعنەوی لە دین‌و چالاکی‌و دامەزراوو دەستە دینی‌یەکان لەلایەن دەوڵەت‌و دەمودەزگا دەوڵەتی‌یەکانەوە. ئەرکی دەوڵەتە کە لەڕێگەی کارکردن بۆ هۆشیاکردنەوەو بردنەسەری ئاستی خوێندەواری‌و زانیاری زانستیی گشتی‌یەوە دین لە لایەنە جۆراوجۆرەکانی ژیانی کۆمەڵایەتی بسڕێتەوە. سڕینەوەی هەرجۆرە ئاماژەکردنێك بۆ بۆنەو ساڵڕۆژە دینی‌یەکان لە ڕۆژژمێری ڕەسمیدا.

قەدەغەکردنی مەراسیمی دینیی زەبروزەنگ ئامێزو غەیرە ئینسانی. قەدەغەکردنی هەرجۆرە چالاکی‌و مەراسیم‌و خۆنواندنێکی دینیی کە لەگەڵ ئازادی‌و مافە مەدەنی‌یەکانی خەڵك‌و مەبدەئی یەکسانیی هەمواندا ناکۆك بێت. قەدەغەکردنی هەرجۆرە خۆنواندنێکی دینیی کە ببێتە مایەی شێواندنی ئاسودەیی‌و هەست بەئاسایش کردنی خەڵك. قەدەغەکردنی هەرجۆرە مەراسیم‌و ڕەفتارێکی دینیی کە لەگەڵ قانوون‌و یاساوڕێساکانی پەیوەست بە تەندروستی‌و سەلامەتیی تاکەکان‌و ژینگەو قانوونەکانی پەیوەست بە پاراستنی ئاژەڵ ناکۆك بێت.

–پارێزراوبوونی منالآن‌و کەسانی ژێر شانزە ساڵ لە هەرجۆرە دەستدرێژی‌یەکی ماددی‌و مەعنەوی دینەکان‌و دامەزراوە دینی‌یەکان. قەدەغەکردنی ڕاکێشانی کەسانی ژێر شانزە ساڵ بۆ ناو فیرقە دینی‌یەکان‌و مەراسیم‌و شوێنە دینی‌یەکان.

–پێویستیی ناونوس کردنی ڕەسمیی دین‌و فیرقە دینی‌یەکان وەکو دامودەزگاو دامەزراوە تایبەتی‌یەکان‌و پەیڕەوی‌کردنی دامەزراوە دینی‌یەکان لە هەموو قانوون‌و یاساو ڕێساکانی پەیوەست بە هەڵسووڕانی دامەزراوەکان. کۆنترۆڵی دامەزراوە قانوونی‌یەکان بەسەر حەقوحیساب‌و دەفتەرو دەخل‌و خەرجی فیرقەو دامەزراوە دینی‌یەکاندا. پەیڕەوی کردنی ئەم دامەزراوانە لە قانوونەکانی باجگیریی پەیوەست بەم جۆرە دامەزراوانە.

–قەدەغەکردنی هەرجۆرە گوشارێکی جەستەیی‌و نەفسیی بۆ قبووڵکردنی دین.

–قەدەغەکردنی ئەو ڕێوڕەسمە دینی‌و ڕەگەزی‌و تەقلیدی‌و ناوچەییانەی کە لەگەڵ ماف‌و یەکسانیی‌و ئازادیی خەڵکدا، چ تاك چ کۆ، یان لەگەڵ بەهرەمەندبوونی ئەوان لە هەموو ئەو مافە مەدەنی‌و کەلتووری‌و سیاسی‌و ئابووریانەی کە قانوون دانی پێداناوە، وەیان لەگەڵ خۆنواندنی ئازادانەی ئەوان لەژیانی کۆمەڵایەتی‌دا ناکۆکن.

–دەستبەسەراگرتن‌و گێڕانەوەی هەموو ئەو موڵك‌و سامان‌و دارایی‌و شوێنانەی کە دامەزراوە دینی‌و حیزبی‌یەکان بەزۆر وەیان لەڕێگەی دەوڵەت‌و دامودەزگاو دامەزراوە جۆراوجۆرەکانەوە بەدەستیان هێناوە. ئەم موڵك‌و شوێنانە دەخرێتە بەردەست دامەزراوەکانی هەڵبژێردراوی دەستی خەڵك بۆ بەکارهێنانیان لەبەرژەوەندی گشتیدا.

–هەڵوەشاندنەوەی پێناسەکردنی عێراق وەکو دەوڵەتێکی قەومیی– عەرەبی‌و ڕاگەیاندنی عێراق وەکو وڵات‌و کۆمەڵگایەکی مەدەنی‌و غەیرە قەومی. قەدەغەکردنی هەرجۆرە ئاماژەیەك بۆ ڕەگەزو نەتەوەو دینی تاکەکان لە بەڵگەنامە ڕەسمی‌یە حکومی‌یەکانداو هەڵوەشاندنەوەی هەرجۆرە جوداسازی‌یەك لە ماف‌و ئیمتیازاتی تاکەکان‌و دامەزاراوەکان لەسەر ئەم بناغەیە.

قەدەغەکردنی گرتنەبەری هەرجۆرە پاکتاوکردنێکی میللی‌و ڕاگوێزانێکی زۆرەملێ، قەدەغەکردنی سزادانی بەکۆمەڵ‌و ڕووخاندنی خانووبەرەی خەڵك وەکو جۆرێك لە سزادان. مافی بێئەملاوئەولای گەڕانەوەی خەڵکی ئاوارەو بەزۆر کۆچ پێکراو بۆ جێگاو ڕێگای خۆیان‌و دابینکردنی ژیانێکی ئینسانی‌و خۆشگوزەران بۆیان.

–قەدەغەکردنی لکاندنی ئەفرادو کۆڕوکۆمەڵەکان بە میللەتێکی دیاریکراوەوە لەئاستی گشتیدا، لە میدیاکان، فەرمانگەکان‌و...تاد، بەبێ مۆڵەت وەرگرتنی ڕەسمیی لەخۆیان.

–سڕینەوەی هەرجۆرە ئاماژەکردنێك بۆ ئینتمای میللی تاکەکان لە ئەوراقە ناسنامەییەکان، بەڵگەنامە دەوڵەتیەکان‌و کاروبارە ئیداری‌یەکاندا.

–قەدەغەکردنی هەرجۆرە پڕوپاگەندەیەکی نەفرەتکردنی دینیی، میللی‌و ڕەگەزی، نەژادی‌و جنسی، قەدەغەکردنی پێکهێنانی حیزب‌و گروپی سیاسی کە خۆبەبانترزانینی میللی، ڕەگەزی، نەژادی، دینی‌و جنسیی بەشێك لەخەڵکی بەسەر ئەوانی‌تردا، بەشێك بێت لە مەبادئە بەڕەسمیی ڕاگەیاندراوەکانیان.

ژیانی هاوبەش، خێزان، زەواج‌و تەڵاق

هەر جووتێکی بانتر لە ١٦ساڵ مافیان هەیە کە بەمەیل‌و ئارەزووی خۆیان پێکەوە بژین. قەدەغەکردنی هەرجۆرە ناچارکردن‌و گوشار دانانێك لەلایەن هەر کەس‌و دەزگایەکەوە لەسەر تاکەکان لەمەسەلەی هەڵبژاردنی هاوسەرو ژیانی هاوبەش (زەواج)و جیابوونەوە (تەڵاق)دا.

بۆ بەڕەسمی ناسینی ژیانی هاوبەش لەلایەن دەوڵەتەوەو بۆئەوەی ئەگەر هەردوولا بیانەوێت یاساکانی پەیوەست بە خێزان بیانگرێتەوە، هەرئەوەندە بەسە کە لەسجلی دەوڵەتیدا تۆماربکرێت. سڕینەوەی هەرجۆرە مۆرکێکی دینی پەیوەست بەزەواج لە بەڵگەنامەو دامەزراوە ڕەسمیی‌یە دەوڵەتی‌یەکاندا. قەدەغەکردنی هەرجۆرە وتنەوەیەکی خوتبەی دینیی لەمەراسیمە دەوڵەتی‌یەکانی تۆمارکردنی زەواجدا. بەڕیوەبردن یان نەبردنی مەراسیمی تایبەتی، چ شەرعیی و چ تەقلیدی، لەزەواجدا هیچ ڕۆڵێك لە ڕەسمییەت پێدان و پلەوپایەی لەبەرامبەر یاسادا ناگێڕێت.

قەدەغەکردنی هەرجۆرە سەوداو مامەڵەکردنێك لە زەواجدا، وەکو دیاریکردنی شیربایی، جیهازیی، مارەیی و...تاد وەکو مەرجێکی زەواج.

قەدەغەکردنی فرەژنی و سیغە.

یەکسانیی تێکڕای مافەکانی ژن و پیاو لە خێزاندا لەمەسەلەی هەڵبژاردنی شوێنی ژیان، کاروباری پەیوەست بە سەرپەرشتی و فێرکردن و پەروەردەکردنی منداڵ، بڕیاردان لەبارەی دارایی و ئابووری خێزانەوەو هەموو کاروبارەکانی پەیوەست بە ژیانی هاوبەش. هەڵوەشاندنەوەی جێوشوێنی تایبەتی پیاو وەکو سەرپەرشتیاری خێزان لە هەموو قانوون و یاساوڕێساکانداو دانانی مافی یەکسان بۆ ژن و پیاو لەسەرپەرشتی‌کردنی کاروباری خێزاندا.

مافی بێ‌قەیدوشەرتی جیابوونەوە (تەڵاق) بۆ ژن و پیاو. یەکسانیی تەواوی ماف و ئەرکەکانی ژن و پیاو لەکاروباری پەیوەست بە بەخێوکردن و سەرپەرشتی کردنی منداڵان لەدوای جیابوونەوەدا.

یەکسانیی مافی هەردوولا لەکاتی جیابوونەوەدا لەو دارایی و ئیمکاناتەی کە لەماوەی ژیانی هاوبەشدا خێزان بەدەستی هێناوە، وەیان لەماوەی ژیانی هاوبەشدا بەدەستی تێکڕای خێزانەوە بووەو کەڵکیان لێ‌وەرگرتووە.

هەڵوەشاندنەوەی گواستنەوەی ئۆتۆماتیکی‌یانەی نازناوی خێزانیی باوك بۆ منداڵ و سپاردنی دیاریکردنی نازناوی کۆرپە بە ڕێککەوتن و بڕیاری هاوبەشی باوك و دایك. ئەگەر بە ڕێککەوتن نەگەیشتن، ئەوا منداڵەکە نازناوی خێزانیی دایك هەڵدەگرێ. لابردنی خانەی ناوی باوك و دایك لە ناسنامەو بەڵگە ناسنامەییە ڕەسمیی‌یەکاندا (وەك پاسپۆرت، مۆڵەتنامەی شۆفێریی و...تاد). هەڵوەشاندنەوەی دانانی ناوی باوك وەکو ناوی خێزانیی، وە دانانی ناوی خێزانیی بەپێی خواستی کەسەکە.

یاساوڕێسا کۆمەڵایەتی و کەلتووری‌یە مۆدێرن و پێشڕەوەکان

یاساوڕێسا سیاسی و ئیداری‌یەکانی کۆمەڵگا دەبێ کۆمەڵە یاساوڕێسایەکی مۆدێرن و سکولارو پێشڕەو بێت. بنچینەی ئەم یاساوڕێسا پێشڕەوانە دابڕانی تەواوی حوکمڕانی و دەسەڵاتی دەوڵەتیی و سیستمی ئیداری وڵاتە لە دین و موقەددەساتی ڕەگەزی و میللی و نەژادی و هەر ئایدۆلۆژی و دامەزراوێك کەلەگەڵ یەکسانیی تەواوو ڕەهای مافە مەدەنی‌یەکانی هەموو هاووڵاتیان و باڵکێشانی یەکسانی یاساکان بەسەر هەمووواندا ناکۆك بێت وەیان ئازادی ئەندێشەو ڕەخنەو ژیانی زانستیی کۆمەڵگا تەنگەبەر بکاتەوە. دین و ناسیۆنالیزم دوو ڕەوتی فیکری و کۆمەڵایەتین کە لەزاتی خۆیاندا، جودایی‌سازن، خورافی و ناکۆك لەگەڵ ئازادی و شکۆفایی ئینسانن. بەشێوەیەکی دیاریکراو دین، تەنانەت وەکو کاری تایبەتی تاکەکانیش، کۆسپە لەبەردەم ڕزگاری و شکۆفایی و باڵاکردنی ئینساندا.

بۆیە بەرپاکردنی دەوڵەت و نیزامێکی سیاسی مۆدێرن و سکۆلار تەنها هەنگاوی یەکەمە لەڕێگای ڕزگاریی هەمەلایەنەی ئینسانەکان لەچنگی خورافات و دەمارگیریی ساویلکانەی دینی، میللی، ڕەگەزی و نەژادی و جنسی.

حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری خوازیاری پیادەکردنی ئەم بنەمایانەی خوارەوەیە:

دین و میللەت و ڕەگەز

ئازادی دین و بێ‌دینی و جیایی تەواوی دین لە دەوڵەت. داتەکاندنی یاساکانی وڵات لە هەموو ناوەڕۆك و پشتبەستن و کاریگەری‌یەکی دین. کردنی دین بەکاری تایبەتی تاکەکان. هەڵوەشاندنەوەی دەستەواژەی دینی ڕەسمی. سڕینەوەی هەرجۆرە ئاماژەکردنێك بە دینی کەسەکان لە یاساکان و ئەوراقە ناسنامەیی و ئیداری‌یەکانی پەیوەست بەخۆیان. قەدەغەکردنی لکاندنی تاکەکان، بەتاك یان بەکۆ، بەهەرجۆرە ئینتمایەکی ڕەگەزی و دینی‌یەوە لە بەڵگەنامە ڕەسمیی‌یەکان و میدیاکان و...تاد.

-جیاکردنەوەی تەواوی دین لە خوێندن و پەروەردە. قەدەغەکردنی خوێندنی وانە دینی‌یەکان، ئەحکامە دینی‌یەکان وەیان ڕاڤەکردنی دینیی بابەتەکان لە خوێندنگەو دامەزراوەکانی فێرکردندا. هەڵوەشاندنەوەی دەستبەجێی هەموو ئەو قانوون و

خوێندن و لەئاستی کۆمەڵگا بەگشتی. قەدەغەکردنی بێئەملاوئەولای سزادانی جەستەیی. قەدەغەکردنی گوشارو ئازاری دەروونی و ترساندنی منالان.

ڕووبەڕووبوونەوەی توندی قانوونیی لەگەڵ بەدکەڵك وەرگرتنی جنسیی لەمنالان. بەدکەڵك وەرگرتنی جنسیی لەمنالان بە تاوانی قورسی جینایی دەژمێردرێت.

لێپرسینەوەو سزادانی قانوونیی کەسانێك کە بەهەر جۆرێك و بەهەربیانوویەك ببنە ڕێگر لەبەردەم بەهرەمەندبوونی منالان، چ کچ چ کوڕ، لەمافە مەدەنی و کۆمەڵایەتییەکانی خۆیان، وەکو فێربوون، ڕابواردن و بەشداریکردن لە چالاکییە کۆمەڵایەتییەکانیتایبەت بەمنالان.

قەدەغەکردنی پێکهێنانی ڕێکخراوی سەربازیی بۆ منالانی خوار تەمەنی ١٦ ساڵی.

پەیوەندی جنسیی

بەرقەرارکردنی پەیوەندی ئازادانەو ئارەزوومەندانەی جنسیی مافی حاشاهەڵنەگری هەموو ئەو کەسانەیە کە گەیشتوونەتە تەمەنی یاسایی کامڵ بوونی جنسی.

تەمەنی یاسایی کامڵبوونی جنسیی بۆ ژن و پیاو ١٥ ساڵە. پەیوەندی گرتنی جنسیی کەسانی گەورەساڵ (سەرووی تەمەنی یاسایی کامڵبوون)، لەگەڵ کەسانی خوار تەمەنی یاسایی، تەنانەت ئەگەر بەڕەزامەندی خۆشیان بێت، قەدەغەیەو بەتاوان دەژمێردرێت.

هەموو کەسانی گەورەساڵ چ ژن چ پیاو، بۆ بڕیاردان لەسەر پەیوەندی گرتنی جنسیی خۆیان لەگەڵ کەسانی گەورەساڵی دیکەدا بەتەواوی ئازادن. پەیوەندی جنسیی ئارەزوومەندانەی کەسانی گەورەساڵ لەگەڵ یەکتردا، مەسەلەی تایبەتی خۆیانەو هیچ کەس و هیچ دەزگایەك مافی تاقیبکردن و دەخالەتکردنی تێدا نییە، وە بۆی نییە کە لەئاستی گشتیدا ڕایبگەیەنێ.

هەموو خەڵکی و بەتایبەت لاوان و تازەلاوان دەبێ بخرێنە بەر ئاموزشی جنسیی و فێرکردنی شێوازە بێمەترسییەکانی بەرگرتن بە سکپڕی، هەروەها فێرکردنی ئەوشێوازانەی کە سەلامەتیی پەیوەندی جنسیی زامن دەکەن. ئاموزشی جنسیی دەبێ یەکێك بێت لە دەرسە ئیجبارییەکانی قۆناغی ناوەندیی و دواناوەندی. دەوڵەت لەسەریێتی لەڕێگەی ڕاگەیاندن، پێکهێنانی کلینیك و دەستە ئاموزشییە گەڕۆکەکان، هەڵمەت و بەرنامە ڕادیۆیی و تەلەفزیۆنییە تایبەتەکان و هەرشێوازێکی کاریگەری

دیکەوە، ڕۆشنبیری زانستیی خەڵك لەسەر لایەنە جیاجیاکانی پەیوەندی جنسیی و مافە یاساییەکانی تاکەکان لەپەیوەندی جنسیدا بەخێرایی و بەفراوانترین شێوە پەرەپێبدات.

هۆیەکانی بەرگرتن بە سکپڕی و ئەو نەخۆشییانەی کە لە پەیوەندی جنسییەوە سەرچاوە دەگرن، دەبێ بەخۆڕایی و بەئاسانی بخرێتە بەردەستی هەموو کەسانی گەورەساڵ.

لەباربردن

کەم دیاردە بەئەندازەی لەباربردن، واتە لەناوبردنی بەئەنقەستی کۆرپەڵەی ئینسانی بەهۆی گوشارە کەلتووریی و ئابوورییەکانەوە، بێبایەخیی وجودی ئینسانیی و ناتەبایی پەیوەندییە کۆمەڵایەتییە چەوسێنەرو جینایەتییە زاڵەکان لەگەڵ وجود و بەختەوەریی بەشەردا نمایش دەکات. لەباربردن، بەڵگەی لەخۆنامۆبوون و داماویی ئینسانە لەبەرامبەر ئەو کوێرەوەری و بێبەشییانەی کە کۆمەڵگای جینایەتی بەسەریدا دەسەپێنێ.

حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری دژ بە کرداری لەباربردنەو لەپێناو کۆمەڵگایەکدا خەبات دەکات کە هیچ تەنگەبەری و هۆکارێك پاڵ بە ئینسانەکانەوە نەنێ بۆ ئەنجامدان وەیان ڕازی بوون بەم کارە.

لەهەمان کاتدا مادام کە هەلومەرجی ناشیاوی کۆمەڵایەتی بەهەرحاڵ ژمارەیەکی زۆری ژنان بۆ ئەنجامدانی لەباربردن پاڵ پێوە دەنێت، تەنانەت ئەگەر بەشێوەی نهێنیش بووبێت، حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری بەمەبەستی ڕێنەدان بە بەدکەڵك لێوەرگرتنی قازانج پەرستان و بەمەبەستی زامنکردنی سەلامەتیی ژنان خوازیاری بەدیهاتنی ئەم خاڵانەی خوارەوەیە:

یاسایی بوونەوەی لەباربردنی کۆرپەڵە تا تەمەنی ١٢ هەفتەیی.

لەدوای تەمەنی ١٢ هەفتەییەوە تەنها لەحاڵەتێکدا لەباربردن یاسایی دەبێت کە مەترسی هەبێت لەسەر ژیانی دایکەکە (تا ئەوکاتەی کە نەشتەرگەریی قەیسەری و پاراستنی کۆرپە بەپشتبەستن بە دوا دەسکەوتە پزیشکییەکان مەیسەر دەبێت). دیاریکردنی ئەم حاڵەتانە لەدەسەڵاتی ناوەندی پزیشکیی خاوەن سەڵاحییەتدایە.

پشتیوانیی ماددیو مەعنەوی دەوڵەت لەخێزانە بێدایک یان بێباوکەکانو بەتایبەت پشتیوانیی چالاکانە لەو دایکانەی کە جیابوونەتەوە، یان هەر لەبنەڕەتەوە بەبێ زەواج مناڵیان بووە، لەبەرامبەر گوشارە ماددیو ئەخلاقییاتە کۆنەپەرستانەکاندا.

هەڵوەشاندنەوەی هەموو ئەو قانوونو یاساوڕێسا دواکەوتووانەو کۆنەپەرستانەی کە وەکو تاوان مامەڵە لەگەڵ پەیوەندیی جنسیی ژنو مێرد دەکەن لەگەڵ کەسانی دیکەی جگە لە هاوسەری خۆیان.

مافەکانی مناڵان

مافی هەر مناڵێک لە بەهرەمەندبوون لەژیانێکی بەختەوەرو ئاسوودەو داهێنەرانە.

کۆمەڵگا لەسەریەتی کە خۆشگوزەرانیو بەختەوەریی بۆ هەموو مناڵێک، بەبێ لەبەرچاوگرتنی وەزعی خێزانیی، دابین بکات. دەوڵەت لەسەریەتی ستانداردێکی چونیەک لە خۆشگوزەرانیو ئیمکاناتی گەشەی ماددیو مەعنەوی مناڵانو تازەلاوان، لەبەرزترین ئاستی شیاودا، دابین بکات.

دانی خەرجی پێویستو پێشکەشکردنی خزمەتگوزاری پزیشکیو ئاموزشیو کەلتووری خۆڕایی، بۆ زامنکردنی ستانداردێکی بەرز بۆ ژیانی مناڵانو تازەلاوان بێگوێدانە وەزعی خێزانیییان.

سەرپەرشتی کردنی هەموو ئەو مناڵانەی کە خێزان یان ئیمکاناتی خێزانییان نییە، لەلایەن دەوڵەتەوەو بەخێوکردنو پەروەردەکردنیان لە دامەزراوە مۆدێرنو پێشکەوتووو پۆشتەکاندا.

دەستەبەرکردنی دایەنگە پۆشتەو مۆدێرنەکان بەمەبەستی بەهرەمەندبوونی هەموو مناڵان، بەبێ لەبەرچاوگرتنی وەزعی خێزانییان، لە ژینگەیەکی زیندووو داهێنەرانەی پەروەردەییو کۆمەڵایەتی.

یەکسانیی تەواوی مناڵان لەڕووی مافەوە، بەبێ لەبەرچاوگرتنی ئەوەی کە لەچوارچێوەی زەواج یان دەرەوەیدا لەدایک بووبن.

قەدەغەکردنی کاری پیشەیی بۆ مناڵانو تازەلاوانی ژێر تەمەنی ١٦ ساڵی.

قەدەغەکردنی هەرجۆرە ئازاردانێکی مناڵان لە خێزانو قوتابخانەو دامەزراوەکانی

دابینکردنی فراوانو خۆڕایی هۆو پێداویستییەکانی تێستی سکپڕی، وە فێرکردنی خەڵک لەچۆنێتی بەکارهێنانیاندا، بەمەبەستی دەستنیشانکردنی خێرای سکپڕییە نەخوازراوەکان.

ئەنجامدانی لەباربردنو چاودێری کردنی پزیشکیی دوای ئەو بەخۆڕاییو لە کلینیکە مۆڵەتپێدراوەکانو لەلایەن پزیشکانی پسپۆڕەوە.

مافی بڕیاردان لەسەر ئەنجامدان یان نەدانی لەباربردن لەدەستی ژن خۆیدایە. دەوڵەت لەسەریەتی بەرلەوەی ژنەکە بە دوابڕیاری خۆی بگات، وە بەمەبەستی ئەوەیکە ڕێگای لەباربردن نەگرێتەبەر، لە ڕێنماییو پێشنیاری پسپۆڕانی زانستیو لێکۆڵەرەوە کۆمەڵایەتییەکانو هەروەها ئەرکە ماددیو مەعنەوییەکانی دەوڵەت لەبەرامبەر خۆیو کۆرپەکەی ئاگاداری بکاتەوە.

هەروەها بەمەبەستی کەمکردنەوەی حاڵەتەکانی لەباربردن، حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری خوازیاری ئەنجامدانی ئەم هەنگاوە دەستبەجێیانەی خوارەوەیە بۆ بەرگرتن بە سکپڕییە نەخوازراوەکانو لەناوبردنی گوشارە ئابووریو کەلتوورییەکان لەسەر ژنان:

ئاموزشی فراوانی جنسیی خەڵک لەبارەی شێوازەکانی بەرگرتن بە سکپڕیو گرنگی ئەم مەسەلەیەو دابینکردنی ڕاوێژکارانو لێکۆڵەرەوە کۆمەڵایەتییەکان بۆ ڕێنوێنی کردنی خەڵک.

فەراهەمکردنی فراوانو خۆڕایی هۆیەکانی بەرگرتن بە سکپڕی.

تەرخانکردنی بودجەو ئیمکاناتی پێویست بۆ کۆمەک بەو ژنانەی کە لەڕووی گوشاری ئابوورییەوە بەناچاری پەنا بۆ لەباربردن ئەبەن. ڕاگەیاندنی ئامادەیی دەوڵەت بۆ سەرپەرشتی کردنی کۆرپە لەحاڵەتی وازهێنانی دایک لە لەباربردن.

وەستانەوەی کەلتووریی لێبڕاوانە بەڕووی ئەو دەمارگیریو گوشارە ئەخلاقییانەی کە ژنان ناچار بە لەباربردن ئەکەن. پشتیوانیی چالاکانەی دەوڵەت لەژنان لەبەرامبەر ئەم جۆرە گوشارو دەمارگیریو هەڕەشانەدا.

خەبات لەدژی لەشفرۆشی

خەباتی چالاکانە لەدژی لەشفرۆشی لەڕێگەی لەناوبردنی زەمینە ئابووری‌و کۆمەڵایەتی‌و کەلتووری‌یەکانی‌یەوەو ڕووبەڕووبوونەوەی لێبڕاوانە لەگەڵ تۆڕەکانی سازدانی لەشفرۆشی‌و دەلاڵ‌و میانجیگەرو باجخۆرەکان.

قەدەغەکردنی بێئەملاوئەولای هەرجۆرە سازدانێکی لەشفرۆشی‌و دەلاڵی‌و میانجیگەری‌و بەهرەکێشیی لەو کەسانەی کە دەست دەدەنە لەشفرۆشی.

غەیرە جینایی کردنی ژیان‌و کاری ئەو کەسانەی کە دەست دەدەنە لەشفرۆشی. کۆمەك بە گێرانەوەی حورمەتی کۆمەڵایەتی‌و ڕێزلەخۆگرتنیان‌و کۆتاکردنی دەستی تۆڕو باندە تاوانکارەکان لەسەر ژیانی ئەوان لەڕێگەی:

هەڵگرتنی یاساغیی لەسەر فرۆشتنی سێکس وەکو پیشەیەکی فەردی‌و پشتیوانیی یاساو دامودەزگاکانی ئاسایش لەم کەسانە لەبەرامبەر تۆڕو باندە چەتەو باجخۆرو گیرفانبڕەکان.

بەخشینی موڵەتی پیشە بۆ ئەو کەسانەی کە وەکو پیشەیەکی فەردی دەست دەدەنە لەشفرۆشی، پارێزراوبوونی شەخسییەت‌و حورمەتیان وەکو هاووڵاتی بەڕێزی کۆمەڵگاو کۆمەك کردن بە ڕێکخراوبوونیان لە ڕێکخراوی پیشەیی خۆیاندا.

پێشکەشکردنی خزمەتگوزاری پزیشکیی تایبەت، بەخۆپارێزی‌و دەرمانی‌یەوە، بۆ پاراستنی ئەم کەسانە لەو نەخۆشی‌و زیانانەی کە بەهۆی ئەم پیشەیەوە توشیان دەبێت.

هەوڵدانی دامودەزگا بەرپرسە دەوڵەتی‌یەکان بۆ هۆشیارکردنەوەو هاندان‌و یارمەتیدانی عەمەلیی کەسانی لەشفرۆش بۆ دەستهەڵگرتن لەم پیشەیەو بەدەستهێنانی شارەزایی‌و ئاموزشی پێویست بۆ کارکردن لە مەیدانەکانی دیکەی کۆمەڵگادا.

ڕێوشوێنی دادگایی‌کردن

لەهەموو دادگایی‌کردنێکدا ئەسڵ لەسەر بێ‌تاوان بوونی تاوانبارکراوە.

دادگایی کردنەکان دەبێ دووربن لە وروژاندن‌و پێشداوەری‌و لەهەلومەرجێکی مونسیفانەدا بەرپابکرێن. شوێنی دادگایی کردنەکەو قازی‌و دەستەی دادوەری دەبێ بەجۆرێك دیاری بکرێن کە ئەم هەلومەرجە زامن بکەن.

تاوانبارکراوو پارێزەرەکەی مافی ئەوەیان هەیە کە بەرلە دادگایی کردنەکە لە هەموو بەڵگەو بەڵگەنامەو شایەتی‌یەکی داواکاری گشتی، وەیان لایەنی داواکار، ئاگادار ببنەوەو لێی وردببنەوە.

بڕیاری هەر دادگایەك لانی کەم دەکرێ بۆ یەك جار داوای ئیستئنافی بکرێتەوە، چ لەلایەن تاوانبارکراوەوە بێت یان داواکاری گشتی‌یەوە، وەیان هەردوولای دەعوانامە حقوقی‌یەکەوە.

قەدەغەکردنی وروژاندنی پێشداوەریی گشتیی لەبارەی دادگایی کردنەکان‌و کەسانی پەیوەندیدار پێیانەوە، تاکاتێك کە دادگایی کردنەکە تەواو نەبووبێت.

قەدەغەی دادگایی کردنی کەسەکان لە هەلومەرج‌و کەش‌وهەوایەکدا کە گوشاری ڕای گشتیی بوار بە دادگایی کردنێکی بێلایەنانە نەدات وەیان لەکەداری بکات.

شایەتی دانی پۆلیس لەدادگایی کردنەکاندا بەئەندازەی شایەتی‌دانی باقی شایەتەکان بایەخی هەیە.

قازی‌و دادگا دەبێ بەتەواوی جیابن لە پرۆسەی لێکۆڵینەوەو لێپرسینەوە. ڕاست‌و ڕەوابوونی یاسایی پرۆسەی لێکۆڵینەوە دەبێ لەلایەن کۆمەڵە قازی‌یەکی تایبەتەوە چاودێری‌و تەئیید بکرێ.

لەیاساکانی سزاداندا دەستدرێژی کردنە سەر لەش‌و ئاسایشی دەروونیی ئینسانەکان، زەبروزەنگ لەدژی منالان، زەبروزەنگ لەدژی ژنان، تاوانە "ناموسپەرستانەکان" لەدژی ژنان، ئەو تاوانانەی کە لە دەمارگیری‌و نەفرەتکردن بەرامبەر بە دەستەیەك لەخەڵك سەرچاوەدەگرن‌و ئەو تاوانانەی کە تۆقاندن‌و زەبروزەنگیان تیادا بەکاردێت، دەبێ بە تاوانی زۆر قورستر بژمێردرێن لەچاو تاوانی دەستدرێژی کردنە سەر مافی خاوەنداریێتی‌و دارایی، چ تایبەتی بێت چ دەوڵەتی. ئەو سزایانەی کە وەکو تۆڵە یان

وەك پێی دەڵێن بۆ عیبرەت لێوەرگرتن دانراون دەبێ بگۆڕدرێن بەو سزایانەی کە بەئاراستەی ڕاستکردنەوەی تاوانبارو پاراستنی کۆمەڵگا لە دووبارەبوونەوەی تاوان دادەنرێن.

مافەکانی تاوانبارو تاوانبارکراوان

هیچ کەسێك بەبێ ڕاگەیاندنی تاوانەکەی ناکرێ زیاتر لە ٢٤ سەعات تەوقیف بکرێت. ئەم تەوقیفگا کاتی‌یە نابێ زیندان بێت، بەڵکو دەبێ بەشێك بێت لە بارەگای هێزی دیسپلینیی کە پێداویستی‌یە نۆرماڵەکانی تێدابێت.

بەرلە دەستگیرکردن دەبێ مافەکانی کەسی تەوقیفیکراو بەو ڕابگەیەنرێت.

هەموو کەسێك مافی ئەوەی هەیە کە پارێزەر یان شایەت بۆ دەستگیرکردن‌و لێپرسینەوەکەی خۆی بانگ بکات. هەرکەسێك مافی هەیە ئەوپەڕەکەی تا یەك سەعات دوای تەوقیفکردنەکەی دووجار لەڕێگەی تەلەفۆنەوە لەگەڵ پارێزەر یان کەسوکاری خۆی وەیان هەرکەسێك کەخۆی پێی باش بێت قسەبکات.

مەئمورانی دیسپلینیی بەرلە ڕاگەیاندنی تاوانەکەو بەبێ مۆڵەت وەرگرتن لە کەسەکە مافیان نییە پەنجەمۆری لێوەربگرن یان وێنەی بگرن وەیان تاقیکردنەوەی پزیشکی‌و تێستی کرۆمۆسۆمیی بۆ بکەن.

لەگەڵ دەستگیرکردنەکەدا یەکسەر دەبێ کەس‌وکاری پلە یەکی کەسی تەوقیفکراو وەیان هەرکەسێك کە خودی ئەو دیاری دەکات لە تەوقیفکردنی ئەو ئاگادار بکرێنەوە.

هەرجۆرە شکەنجەو تۆقاندن‌و سووکایەتی‌و گوشاردانانێکی فیکریی‌و دەروونی لەسەر کەسانی تەوقیفکراوو تاوانبارکراوو حوکمدراو بەهەموو جۆرێك قەدەغەیەو گرتنەبەری ئەم شێوازانە بە تاوانی جینایی دەژمێردرێت.

ئیعتراف وەرگرتن لەڕێگەی هەڕەشەو تەماع پێدانەوە قەدەغەیە.

مقاوەمەتی بێ‌توندوتیژی لەبەرامبەر دەستگیرکردن، هەوڵدانی بێ‌توندوتیژی بۆ هەڵاتن لەزیندان وەیان خۆبواردن لە دەستگیرکردن خۆی‌لەخۆیدا تاوان نییە.

هێزە دیسپلینی‌یەکان بەبێ مۆڵەت وەرگرتن لە کەسەکە خۆی وەیان دەسەڵاتی قەزایی خاوەن سەڵاحییەت، مافی لێپرسینەوەو پشکنینی هاووڵاتیان وەیان چوونەژوورەوە بۆ

خەبات لەدژی تێگەیشتنە خورافیی‌و دینیی‌و پیاوسالارانەو دواکەوتووانەکان لە کۆمەڵگادا کە ڕێگرن لەبەردەم گەشەسەندنی هەستی جنسیی ئینسانەکان‌و بەدیاریکراوییش کۆسپن لەبەردەم بەکارهێنانی فراوانی هۆیەکانی بەرگرتن بە سکپڕی‌و پاراستنی سەلامەتیی پەیوەندی جنسیی لەلایەن ژنان‌و لاوانەوە.

خەبات لەدژی ئالودەبوون‌و تەهریبی ماددە بێهۆشکەرەکان

قەدەغەکردنی بێ‌ئەملاوئەولای کڕین‌و فرۆشتنی ماددە بێهۆشکەرەکان‌و تاقیبکردن‌و سزادانی توندو لێبڕاوانەی ئەوانەی دەبنە هۆی بەرهەمهێنان‌و تەهریب‌و فرۆشتنی غەیرە یاسایی ماددە بێهۆشکەرەکان.

کۆمەك بەمەسەلەی خەبات لەدژی ئالودەبوون لەڕێگای لەناوبردنی زەمینە کۆمەڵایەتی‌و ئابووری‌یەکانی رووهێنانی تاکەکان بۆ بەکارهێنانی ماددە بێهۆشکەرەکان‌و پشتیوانیی لە ئالودەبووان لەبەرامبەر دەلاڵ‌و تۆڕەکانی تەهریب‌و فرۆشتنی ماددە بێهۆشکەرەکاندا.

غەیرە جینایی کردنی ژیانی ئالودەبووان‌و یارمەتی دانیان بۆ وازهێنان لە ئالودەبوون لەڕێگەی:

پێکهێنانی کلینیکی دەوڵەتیی تایبەت کە لەحاڵەتی ئامادەیی نیشاندانی ئالودەبووان بۆ بەشداریکردن لە خولەکانی وازهێنان لە ئالودەبووندا، پێویستی‌یەکانیان لە ماددە بێهۆشکەرەکان بۆ دابین دەکەن.

ڕێگەدان بە هەڵگرتنی بڕێك ماددەی بێهۆشکەری دیاریکراو بەئەندازەی پێویستیی شەخسیی. فەراهەمکردنی بەخۆڕایی سرنج‌و ئەمپول بۆ هەموو ئەوانەی کە خوازیارین لەڕێگەی دەرمانگەکانەوە بەمەبەستی پاراستنی ئالودەبووان لە نەخۆشی‌یەکانی وەك ئایدز، هیپتایت‌و...تادو کۆمەك کردن بە کۆنترۆڵکردنی مەودای بڵاوبوونەوەی ئەم نەخۆشیانە.

قەدەغەکردنی هەرجۆرە دوورخستنەوە، زیندانی کردن‌و دابڕینێکی ئالودەبووان لە کۆمەڵگا تەنها لەبەر ئالودەبوونیان. ئالودەبوون بە ماددە بێهۆشکەرەکان خۆی لەخۆیدا تاوان نییە.

ڕەگەزنامە، جنس، ئاستی داهات، سەرو ڕوخسار، تایبەتمەندییە جسمییەکان، پلەی خوێندن و...تاد.

قەدەغەکردنی بوختان و لەکەدارکردنی حورمەتی کەسەکان.

قەدەغەکردنی هەرجۆرە ئازمایشێکی پزیشکیی و دەرمانیی و ژینگەیی لەسەر ئینسانەکان بەبێ ئاگادارکردنەوە و وەرگرتنی ڕەزامەندیی ڕەسمیی خۆیان، قەدەغەکردنی هەرجۆرە دەخالەت و دەستوەردانێك لە یەکپارچەیی جەستەیی کەسەکان (وەکو نەزۆك کردن، لابردن یان دانانی ئەندام، دەستکارییە ژینەتیکییەکان، لەباربردن، خەتەنەو...تاد) بەبێ ئاگادارکردنەوە و ڕەزامەندیی کەسەکە.

قەدەغەکردنی بەکارهێنانی نازناو و پلەوپایەی زانستی و دینی و نیشتمانیی و سەربازیی (وەکو فەریق، ئایەتوڵڵا، دکتۆر، ئەندازیارو...تاد) لەدەرەوەی ناوەندی پیشەکەیان. لەکاروباری ڕەسمیی و دەوڵەتیدا دەبێ تەنها بە ناوو ناوی خێزانییەوە ئاماژە بۆ کەسەکان بکرێت. قەدەغەکردنی بەکارهێنانی نازناو و سیفاتی سووکایەتی ئامێز لە وەسفکردنی بەشە جیاجیاکانی کۆمەڵگادا لەلایەن هەر دامودەزگا و پۆستێکی دەوڵەتی و نادەوڵەتییەوە.

قەدەغەکردنی دروستکردنی بەشی لۆکس و بەشی عادیی، دەرەجە یەك و دەرەجە دووو...تاد لە خزمەتگوزارییەکانی گواستنەوەی گشتی، شەمەندەفەرەکان، فڕۆکەو میوانخانە دەوڵەتییەکان و مەڵبەندەکانی ڕابواردن و بەسەربردنی ڕۆژانی پشوو. ئەم جۆرە خزمەتگوزارییانە دەبێ بەگونجاوترین شێوە و بەستانداردێکی یەکسان هەمووان لێی بەهرەمەند بن.

هۆیەکانی ڕاگەیاندن

دەستڕاگەیشتنی هەمووان بە بڵاوکراوە پرتیراژەکان و تۆڕە ڕادیۆیی و تەلەفزیۆنییەکان. پێکهێنانی تۆڕەکانی ڕادیۆ و تەلەفزیۆن لەلایەن دەوڵەتەوە و دابەشکردنی سەعاتەکانی پەخش بەسەر شوراکان، دامەزراوەکان، مەڵبەندەکان و ئەنجومەن و حیزبە جیاجیاکاندا کە لەدانیشتووانی وڵات پێکهاتوون. لابردنی هەرجۆرە سانسۆرێك، بەسیاسی و غەیرە سیاسییەوە لەسەر میدیاکان.

دان نان بەو زمانانەی کەلە وڵاتدا بەکاردێن

قەدەغەکردنی زمانی ڕەسمیی ئیجباری. دەوڵەت دەتوانێ یەکێك لەزمانە باوەکانی وڵات وەکو زمانی ئیداری و ئاموزشیی سەرەکی دیاری بکات، بەومەرجەی کە ئیمکانات و تەسهیلاتی پێویست لە زەمینەکانی ژیانی سیاسی و کۆمەڵایەتی و ئاموزشیی بۆ ئەو کەسانە فەراهەم کرابێت کە بەزمانەکانی دیکە دەدوێن، وە هەموو کەسێك مافی ئەوەی هەبێت کە بتوانێ بەزمانی دایکی خۆی لەهەموو چالاکییە کۆمەڵایەتییەکاندا بەشداری بکات و لەهەموو ئیمکاناتە کۆمەڵایەتییە گشتییەکان بەهرەمەند بێت.

گۆڕینی ئەلف وبێی عەرەبی

بەمەبەستی کۆمەك کردن بە کۆمەڵگا بۆئەوەی چیدی لەڕیزی پێشەوەی پێشکەوتنی زانستی و پیشەسازیی و کەلتووریی جیهانی ئەمڕۆ دوانەکەوێت و بەمەبەستی کۆمەك کردن بە بەهرەمەندبوونی کۆمەڵانی خەڵکی عێراق لە نازونیعمەتی ئەم پێشکەوتنانە و دەرفەتی بەشداریکردنی ڕاستەوخۆترو چالاکانەتری ئەوان لە ژیانی زانستیی و کەلتووریی جیهانی هاوچەرخدا، دەبێ ئەلف وبێی عەرەبی لەپرۆسەی بەرنامەیەکی زانستیدا بگۆڕدرێت بە ئەلف وبێی لاتینی.

جگەلەمەو هەرلەم پێناوەدا حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری خوازیاری ئەوەشە کە:

بەمەبەستی گۆڕینی هەنگاوبەهەنگاوی زمانی ئینگلیزی بەزمانێکی ئاموزشی و ئیداری باو لە وڵاتدا، هەر لەساڵەکانی یەکەمەوە ئەم زمانە لە خوێندنگاکاندا دەخوێندرێت.

دانانی ڕۆژژمێری زایینیی، کە ئەمڕۆ ڕۆژژمێری ڕەسمییە لەئاستی نێونەتەوەییدا، بە ڕۆژژمێری ڕەسمیی وڵات و هەڵوەشاندنەوەی بەکارهێنانی ڕۆژژمێری کۆچی.

یاساکانی کارو خۆشگوزەرانیی کۆمەڵایەتی

تائەوکاتەی کە سەرمایەداری بەسەر ژیانی ئینسانەکانەوە فەرمانڕەوایی دەکات، تائەوکاتەی کە تاکەکان بۆ دابینکردنی پێداویستییەکانی خۆیان ناچار بە فرۆشتنی هێزی کاری خۆیان و ئەنجامدانی کار بن بۆ سەرمایەو ئەوانەی کە هۆیەکانی

بەرهەمهێنانیان لەدەستدایە، تائەوکاتەی کە نیزامی کرێگرتەیی و کڕین و فرۆشتنی هێزی کاری ئینسانەکان لەئارادایە، هیچ قانون کارێك، هەرچەندە کۆمەڵێك ماددەو پەراوێزی بەقازانجی کرێکاران تێدا گونجێنرابێت، هێشتا قانون کارێکی بەڕاستی ئازادو کرێکاری نییە. قانون کاری ڕاستەقینەی کرێکاران، ڕەتکردنەوەی نیزامی کرێگرتەیی و پێکهێنانی کۆمەڵگایەکە کە تیایدا هەرکەسێك ئارەزوومەندانەو بەپێی توانا و داهێنانی خۆی لە بەرهەمهێنانی هۆیەکانی ژیان و خۆشگوزەرانیی گشتییدا بەشداری دەکات و بەپێی پێویستییەکانیشی کەڵك لە بەروبومی ئەم کۆششە دەستەجەمعییە وەردەگرێت.

بەڵام لەهەمانکاتدا، لەهەرشوێنێك و تائەوکاتەی کە نیزامی کاری بەکرێ لەئارادایە، بزووتنەوەی کۆمۆنیستی کرێکاریی بۆ سەپاندنی وەها هەلومەرجێك بەسەر قانون و پەیوەندییەکانی کار لەم نیزامەدا تێدەکۆشێت کە لانیزۆری ئاسایش و خۆشگوزەرانیی شیاو و گونجاوترین هەلومەرجی کار بۆ کرێکاران دابین بکات و هەرچی زیاتر چینی کرێکارو هەموو هاووڵاتیان لە دەرهاویشتە زیانبارەکانی نیزامی کاری بەکرێ بپارێزێ. هەروەها کۆمۆنیزمی کرێکاری لەم خەباتەدا بۆ هێنانەکایەی وەها هەلومەرج و ڕێوشوێنێکی کار تێدەکۆشێت کە چوونەسەری هۆشیاری چینایەتی و توانای خەباتکارانەی چینی کرێکار بە باشترین شێوەی مومکین مەیسەرو ئاسان بکات.

یاساکانی کارو خۆشگوزەرانیی کۆمەڵایەتیش وەك هەموو ماف و ئەرکەکانی دیکەی هاووڵاتیان دەبێ بەبێ هیچ جوداسازییەك کرێکارانی خارجیی و ئەو خارجییانە بگرێتەوە کە موقیمی وڵاتن. حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری لایەنگری یەکسانیی تەواوی هەموو کرێکارانە لە وڵاتدا لەڕووی مافەکانیانەوە، بەبێ لەبەرچاوگرتنی ڕەگەزنامە، ئینتمای میللی، دین، جنس و...تاد. سەرخەتی خواستەکانی حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری لەبواری یاساکانی کارو خۆشگوزەرانیی کۆمەڵایەتیدا بریتین لە:

یاسای کار

١-ئازادیی تەواو و بێقەیدوشەرتی ڕێکخراوبوونی کرێکاران.

٢-ئازادیی تەواو و بێقەیدوشەرتی مانگرتن. مانگرتنی کرێکاریی پێویستیی بەهیچ مۆڵەت وەرگرتنێك نییە لە دەوڵەت و دامودەزگا دەوڵەتییەکان. دانی کرێی تەواو بۆ ڕۆژەکانی مانگرتن. مافی یەکسان بۆ مانگرتووان بۆ ڕوونکردنەوەی هۆیەکانی دەستبردنیان بۆ مانگرتن و وەڵامدانەوەی قسەکانی دەوڵەت و خاوەن کارەکان لە

ناو شوێنە تایبەتییەکانی ئەوانیان نییە.

سەربەخۆیی دادپزیشکی و ئەو دامودەزگا پسپۆڕو تاقیگە هونەری و زانستی و پزیشکییانەی کە توێژینەوەی بەڵگەنامە بابەتییەکانی تاوانیان لەئەستۆیە، لە پۆلیس و دامودەزگا ئەمنییەکان. ئەم دامەزراوانە دەبێ سەربە دادگاکان بن.

شوێنی وەرگرتن و لێکۆڵینەوە لەو سکاڵایانەی کە لەدژی پۆلیس دەکرێ دەبێ دەزگایەکی جیابێت لەپۆلیس و هێزە ئەمنییەکان. ئەنجامی لێکۆڵینەوەکانی ئەم دەزگایە دەبێ بەئاشکرا بەهەمووان ڕابگەیەنرێت.

هەموو کەسێك دەبێ بەئاسانی بتوانێ دەستی بەو دۆسیێ و زانیارییانە ڕابگات و بیانخوێنێتەوە کە هێزە ئەمنییەکان لەسەری کۆیان کردۆتەوە.

باڵکێشانی یاساکانی کارو کاروباری کۆمەڵایەتی و خۆشگوزەرانی و تەندروستی گشتیی بەسەر هەلومەرجی ژیان و چالاکی ئابووریی زیندانیاندا.

بەڕێوەبردنی زیندانەکان دەبێ لەئەستۆی کۆمەڵە دامەزراوێکی جیالە پۆلیس و هێزە ئەمنییەکان و لەژێر چاودێریی ڕاستەوخۆی دادگاکاندا بێت.

لێژنەکانی لێکۆڵینەوەی هەڵبژێردراوی خەڵك مافی ئەوەیان هەیە کە بەپێی لێکدانەوەی خۆیان و لەسەر بڕیاری خۆیان، تەنانەت بەبێ ئاگادارکردنەوەی پێشتریش سەردانی زیندانەکان بکەن و بیانپشکنن.

هەڵوەشاندنەوەی سزای ئیعدام

سزای ئیعدام دەبێ دەستبەجێ هەڵوەشێتەوە. ئیعدام یان هەر سزایەکی دیکە کە دەستدرێژی بێت بۆ سەر لەشی ئینسانەکان (بڕینی ئەندامەکانی لەش، سزادانی جەستەیی و...تاد) لە هەموو حاڵەتێکدا قەدەغەیە. هەروەها سزای زیندانی کردنی ئەبەدییش دەبێ هەڵوەشێتەوە.

پاراستنی حورمەت و شەخسییەتی خەڵك

قەدەغەکردنی هەرجۆرە پلەبەندی کردنێکی ڕەسمیی یان ناڕەسمیی جێوشوێن و شەخسییەتی ئینسانەکان لەسەر بناغەی پلەوپایە، پۆست، ئینتمای دینی، میللەت،

١٠-دانانی ڕۆژی ٨ی مارس بە پشووی ڕەسمیی وەکو ڕۆژی جیهانیی ژنان.

١١-قەدەغەکردنی هەرجۆرێك لە کار= کرێ، وەکو پارچەکاریو کاری کۆنتەراتی.

١٢-دیاریکردنی لانی کەمی کرێ لەلایەن نوێنەرانی کرێکارانەوە.

١٣-چوونەسەری ئۆتۆماتیکیی لانی کەمی کرێ پێبەپێی هەڵاوسان.

١٤-دیاریکردنی لانی کەمی تێکڕای چوونەسەری ساڵانەی حەقدەستەکان لەڕێگەی گفتوگۆی هاوبەشی نێوان نوێنەرانی ڕێکخراوە کرێکارییەکان لەئاستی سەرتاسەریدا لەگەڵ نوێنەرانی سەراسەریی خاوەن کارەکانو دەوڵەت.

١٥-کرێی یەکسان بۆ ژنو پیاو لەبەرامبەر کاری چونیەکدا.

١٦-قەدەغەکردنی دانی حەقدەست بەشێوەی شمەكو غەیرە نەقدی. قەدەغەکردنی هەرجۆرە دواخستنێکی حەقدەست. قەدەغەکردنی هەرجۆرە داشکاندنێك لەکرێو غەرامەکردنێك بەبیانووی جۆراوجۆرەوە. دانی کرێی ڕۆژانی غیابی پاساودار، دەورانی نەخۆشیو لەجێکەوتن، ڕۆژانی مانگرتن وەیان هەرجۆرێك لە ڕاگرتنی بەرهەم لەبەر هەرهۆیەك بێت وەیان بەهەر بیانوویەکی خاوەنکارەوە بێت.

١٧-حەقدەستی کرێکاران، جگە لە ئەنجامدانی خودی کارەکە نابێ بە هیچ مەرجو فاکتەرێکی دیکەوە ببەسترێتەوە (وەکو زیادکردنی بەرهەم، بەرهەمهێنەریی، دیسپلین، ڕادەی دیاریکراوی بەرهەمهێنانو...تاد)، هەموو حەقدەستی کرێکاران دەبێ بەیەکپارچەیی بەشێوەی کرێ بدرێت.

١٨-قەدەغەکردنی کاری پیشەیی بۆ منداڵانو تازەلاوانی خوار ١٦ساڵ.

١٩-قەدەغەکردنی سپاردنی کاری قورس بە کرێکارانی دووگیان وەیان ئەو کرێکارانەی کە بەهۆی تایبەتمەندیی فیزیکیی تایبەتی خۆیانەوە سەلامەتییان دەکەوێتە مەترسییەوە. هەموو کرێکارێك مافی ئەوەی هەیە کە هەر کارێك کەبەپێی لێکدانەوەی خۆی لەڕووی جەستەییو دەروونییەوە بەزیانباری بزانێت بۆ خۆی، ئەنجامی نەدات.

٢٠-قەدەغەکردنی دەرکردنی کرێکاران. دانی بێکەموکاستی دوا مووچەی وەرگیراو بەو کرێکارانەی کە دامەزراوەکەیان ڕادەوەستێ، تا ئەوکاتەی کە ئەچنە سەر کارێکی دیکە. بەرپرس بوونی دەوڵەت لە پەیداکردنی کاری هاوشێوە بۆ ئەو کرێکارانەی کە بەهۆی ڕاوەستانی دامەزراوەکانیانەوە بێکار دەبن. فێرکردنی پیشەیی تازە بەخەرجی

دەوڵەت بۆ ئەو کرێکارانەی کە پیشە وەیان ڕشتەکەیان بەهۆی ئاڵوگۆڕی تەکنەلۆژییەوە لەدەست دەدەن.

٢١-بیمەی بێکاری تێروتەسەل بۆ هەموو کەسانی ئامادە بەکاری سەرووی ١٦ ساڵ لەسەر بناغەی دوا کرێی وەرگیراو. دانی بیمەی بێکاری تێروتەسەلو باقی دەرماڵە پێویستەکان بەهەموو ئەو کەسانەی کە لەبەر هۆی جسمیی یان دەروونی توانای کارکردنیان نییە.

٢٢-دیاریکردنی تەمەنی خانەنشینی بۆ ژنانو پیاوان بە ٥٥ ساڵ یان دوای ٢٥ ساڵ پێشینەی کار (١٨ ساڵ بۆ کارە سەختەکان). دانی مووچەی خانەنشینی بەرامبەر بە بەرزترین کرێی وەرگیراو لەدەورەی کارکردندا. بردنەسەری بیمەی خانەنشینی شانبەشانی چوونەسەری ئاستی کرێ.

٢٣-دابینکردنی سەلامەتییو هەلومەرجی تەندروستی شوێنی کارو کەمکردنەوەی مەترسییەکانی کار تا نزمترین ئاستی مومکین، بەبێ هیچ سك هەڵگوشینێك، بە سوودوەرگرتن لە پێشکەوتووترین تەسهیلاتو ئیمکاناتێك کە لەئاستی جیهانیدا بەکاردەهێنرێ. چاودێریو فەحسی پزیشکیی ڕێکوپێك لەبەرامبەر ئەو مەترسیو نەخۆشییانەی کە لە پیشەو کارەوە سەرچاوەدەگرن، لەلایەن دامودەزگای پزیشکیی سەربەخۆ لە خاوەنکارەوە، لەسەر خەرجی خاوەنکارەکانو دەوڵەت.

٢٤-بیمەکردنی بێکەموکاستی کرێکاران لەبەرامبەر ئەو کارەساتو زیانانەی کە لەئەنجامی کارەوە تووشیان دەبێت، بێلەبەرچاوگرتنی ئەوەی کە لەشوێنی کار وەیان دەرەوەی شوێنی کار ڕوویداوە، وە بەبێئەوەی کە کرێکار پێویستیی بە سەلماندنی کەمتەرخەمیی خاوەنکار یان بەرپرسیارێتی هەبێت. دانی کرێی تەواوی خانەنشینی بەو کرێکارانەی کە لە ئەنجامی کارەساتی کارەوە توانای کارکردن لەدەست دەدەن.

٢٥-پێکهێنانی دەستەی ناوبژیوانیو چارەسەرکردنی کێشە، کە لە کەسانێکی هەڵبژێردراوی کرێکاران پێك دێت.

٢٦-دارشتنو جێبەجێکردنی یاساوڕێسا ناوخۆییەکانی کارگەو یەکە ئابووریو بەرهەمهێنەرەکان لەلایەن نوێنەرانی هەڵبژێردراوی کرێکارانەوە.

٢٧-پێکهێنانی دەستە پشکنینە کرێکارییەکان بۆ چاودێری بەسەر پیادەکردنی ڕاستودروستی یاسای کار لەسەرتاسەری وڵاتو هەموو یەکەو دامەزراوەکاندا، بە خزمەتگوزارییەکانی نێوماڵیشەوە.

٢٨–پابەندکردنی خاوەنکار بە ڕاوێژکردن لەگەڵ نوێنەرانی کرێکاران لەبارەی هەر بڕیارێکەوە کە بەشێوەیەکی بنەڕەتی گۆڕانکاری بەسەر شێوەی کار، سەعاتی کار، شوێنی کارو ژمارەی کرێکارانی لەسەرکار، بهێنێت.

٢٩–مافی نوێنەرانی کرێکاران لە پشکنینی نوسینگەکانی ئەو دامەزراوەی کە کاری تێدا دەکەن. خاوەنکار لەسەریێتی هەموو ئەو زانیارانەی کە کرێکاران لەم پشکنینەدا مەبەستیانە بخاتە بەردەستیان.

خۆشگوزەرانیو بیمە کۆمەڵایەتییەکان

١–دانی بیمەی بێکاری هاوتای لانی کەمی کرێی ڕەسمیی بە هەموو کەسانی بێکاری سەرووی ١٦ساڵ.

٢–دانی بیمەی خانەنشینیی دەوڵەتیی، هاوتای لانی کەمی کرێی ڕەسمیی، بە هەموو کەسانی سەرووی تەمەنی ٥٥ ساڵی کە مووچەی خانەنشینییان نییە.

٣–هەموو منداڵو نەوجەوانێکی خوار تەمەنی ١٦ ساڵی، کە لەڕێگەی خێزانەوە گوزەرانو خۆشگوزەرانیی دابین نابێت، بەخێوکردنو سەرپەرشتی کردنی دەکەوێتە ئەستۆی دەوڵەت.

٤–چاودێریی پزیشکیو خزمەتگوزاریی تەندروستیو پزیشکیی خۆڕاییو شیاوو نزیکەدەست بۆ هەمووان. چاودێریی تەندروستی ڕێکوپێکو کوتانی هەمەلایەنەی منداڵان. زامنکردنی بەهرەمەندبوونی هەموو منداڵان لە نیزامێکی خواردنی تێروتەسەلو شیاو بەبێ لەبەرچاوگرتنی ئاستی داهاتی خێزانو ناوچەو شوێنی نیشتەجێبوونو...تاد. ڕیشەکێشکردنی ئەو نەخۆشییە پەتاییو تەشەنەکەرانەی کە لە پاکژنەبوونی ژینگەوە سەرچاوە دەگرن، چاودێریکردنی تەندروستیی هەموو هاووڵاتیان لەبەرامبەر نەخۆشییەکانی دڵ، شیرپەنجە باوەکانو ئەو نەخۆشییانەی کە زوو تەشخیس کردنیان مەسەلەیەکی زۆر گرنگە لە چارەسەرکردنو کەمکردنەوەی ئاکامەکانی. پەرەپێدانو باشکردنی جددی ئاستی تەندروستی گشتی، زانیاری پزیشکیو تەندروستیی جەماوەر. پەرەپێدانو ڕێکخستنی ئیمکاناتە پزیشکیو دەرمانییەکان بەشێوەیەك کە دەستڕاگەیشتنی دەستبەجێ بە پزیشكو داوودەرمان بۆ هەموو دانیشتووانی وڵات ئاسان بێت.

٥–خوێندنی گشتییو ئیجباریو خۆڕایی تا تەمەنی ١٦ ساڵیی. خوێندنی باڵا

میدیاکانەوە. قەدەغەکردنی نایاسایی کردنی ئەم یان ئەو مانگرتن بەبیانووی وەك "بەرژەوەندییە میلییو نیشتمانییەکان"، "هەلومەرجی نائاسایی"، "هەلومەرجی شەڕ"و...تاد.

٣–قەدەغەکردنی بەکارهێنانی مانگرتنشکێنەکان وەیان بەکارهێنانی هێزە سەربازیو ئەمنییەکان لەجێگەی مانگرتووان لە هەموو دامەزراوەکاندا، چ تایبەتیو چ دەوڵەتی.

٤–مافی دەست لەکارکێشانەوە بۆ ئەو کرێکارانەی کە بۆ ناڕەزایەتی دەربڕین بە هەڵسووکەوتو کارکردی خاوەنکارو دەستوپێوەندەکانی، یان مەسەلەی سەلامەتیی شوێنیکار وەیان سەرهەڵدانی کێشەی پێشبینی نەکراو لە شوێنی کاردا، بەشێوەیەکی کاتیی کار ڕادەگرن بۆئەوەی وەڵام بە ناڕەزایەتییەکەیان بدرێتەوە.

٥–ئازادیی پیکیت لەبەردەم دامەزراوەکاندا. ئازادیی هەمووان لە پەیوەستبوون بە پیکیتە کرێکارییەکانەوە، بەبێ لەبەرچاوگرتنی ئەوەی کە لەو دامەزاوەدا کار دەکەن یان نا.

٦–بەرقەرارکردنی دەستبەجێی لانی زۆر ٣٠ سەعات کار لە هەفتەدا (٥ ڕۆژی شەش سەعاتیی)، ٢٥ سەعات لەهەفتەدا بۆ کارە سەختەکان، وە دەبێ بەبەردەوامیی هەموو ٥ ساڵ جارێك کەم بکرێتەوە. کاتەکانی نان خواردن، ماوەیەکی دیاریکراو بۆ هاتوچۆ، کاتی خۆشتنی دوای کار، کاتی دەرس خوێندن بۆ فێربوونی خوێندەواریو ئاموزشی تەکنیکیو کاتی کۆبوونەوە گشتییەکان دەبێ بە بەشێك لەسەعات کار بژمێردرێن.

٧–دوو ڕۆژ پشووی لەسەریەك لە هەفتەدا. گۆڕینی ڕۆژانی پشووی هەفتە بۆ شەممەو یەکشەممە بەمەبەستی هاوئاهەنگ بوون لەگەڵ زۆربەی وڵاتانی جیهانداو بەتایبەتی وڵاتانی پێشکەوتووی پیشەسازیدا. لانیکەم ٣٠ ڕۆژ مۆڵەتی ساڵانە. مۆڵەتی کورتخایەنی کوتوپڕ بەبێ داشکاندن لەکرێ، سەرباری مۆڵەتی ساڵانە، بۆ بەدواداچوونی گیروگرفتە پێشبینی نەکراوە شەخسیو خێزانییەکان. کرێکارانی ژن بۆیان هەیە لەمانگێکدا بەوجۆرەی کە خۆیان دیاری دەکەن دوو ڕۆژ مۆڵەت وەربگرن بۆ سوڕی عادەی مانگانەیان.

٨–قەدەغەکردنی زێدەکاری. حەقدەستی ئاسایی کرێکاران دەبێ لەئاستێکدا بێت کە هیچ کرێکارێك لەبەر پێداویستیی ئابووری، خۆی ناچار نەبینێ کە مل بە زێدەکاری بدات.

٩–دانانی ڕۆژی یەکی ئایار بە پشووی ڕسمیی وەکو ڕۆژی جیهانیی کرێکاران.

پێداویستی‌یە تایبەتەكانی بەساڵاچووان‌و باشكردنی شێوەی ژیانیان. دابینكردنی ئیمكانات‌و تەسهیلاتی پێویست بۆ بەردەوامیی بەخشین بە بەشداری چالاكانەو داهێنەرانەی بەساڵاچووان لە ژیانی كۆمەڵایەتیدا.

١١-دابینكردنی تۆڕی پاس‌و میترۆی خۆڕایی بۆ هاتوچۆی ناو شارەكان.

١٢-دابینكردنی هەموو پێداویستی‌یە شاری‌یەكان (كارەبا، ئاو، تەلەفۆن، مەڵبەندی فێركردن‌و پزیشكی‌و كەلتووری‌و...تاد) لە هەموو ناوچە دێنشینەكانداو نەهێشتنی جیاوازیی خۆشگوزەرانیی لەنێوان شارو دێدا.

پەیوەندی‌یە نێودەوڵەتی‌یەكان

حیزبی كۆمۆنیستی كرێكاریی عێراق جەخت لەسەر ئەم بنەمایانەی خوارەوە دەكات وەكو بنەمای هەڵسوكەوتی دەوڵەت لە مەیدانی نێونەتەوەییدا:

-هەڵوەشاندنەوەی دیبلۆماسیی نهێنی. سیاسەتی دەرەوەو هەڵسوكەوتە دبلۆماسی‌یەكان دەبێ پەیڕەوی لە یاساو بڕیارە پەسەندكراوەكانی ئۆرگانە یاسادانەرەكانی هەڵبژێردراوی خەڵك بكەن.

-هاوپشتی كردنی ماددی‌و مەعنەوی لەگەڵ بزووتنەوە كرێكاری‌و سۆسیالیستی‌یەكان‌و هەموو ئەو بزووتنەوە كۆمەڵایەتی‌یانەی كە لە وڵاتە جیاجیاكاندا لەپێناو وەدیهێنانی ماف‌و ئازادی هاوشێوەی ئەو ماف‌و ئازادی‌یانەی لەم بەرنامەیەدا هاتووە خەبات دەكەن. گوشاردانانی سیاسی‌و دبلۆماسی لەسەر هەموو ئەو ڕژێمانەی كە مافە فەردی‌و مەدەنی‌یە سەرەتاییەكان لە هاووڵاتیانی خۆیان زەوت دەكەن.

-خەبات بۆ پێكهێنان‌و بەهێزكردنی ئەو دەزگاو ناوەندە نێونەتەوەییانەی كە ئیرادەی ئازادانەی خەڵكی وڵاتە جیاجیاكان نوێنەرایەتی دەكەن‌و بەدیهێنانی خۆشگوزەرانیی كۆمەڵایەتی، پەرەپێدانی ئازادی‌یە مەدەنی‌یەكان‌و دابینكردنی یەكسانیی خەڵكی جیهان لە كاروبارە جیاجیاكاندا دەكەنە ئامانجی خۆیان. خەبات بۆ هەڵوەشاندنەوەی هەموو دامودەزگاو پەیمان‌و ناوەندە نێونەتەوەییە ئەمپریالیستی‌و میلیتاریستی‌و ناكۆكەكان لەگەڵ یەكسانی‌و پیادەكردنی ئیرادەی ئازادانەی خەڵكی وڵاتە جیاجیاكانی جیهان لە مەیدانی نێونەتەوەییدا.

-تەرخانكردنی هەمیشەیی بەشێك لە داهات‌و سامانە ئینسانی‌و تەكنیكی‌و پسپۆڕی‌یەكانی وڵات بۆ كۆمەككردن بە باشكردنی ژیانی ئابووری‌و كەلتووریی خەڵك لە وڵات‌و ناوچە بێبەشترەكانی جیهاندا.

-قەدەغەكردنی بەشداریكردنی وڵات لە پەیمانە دژی خەڵكی‌و پاوانخوازی‌و سەركوتگەرانەكاندا.

* * *

حیزبی كۆمۆنیستی كرێكاریی عێراق، چینی كرێكارو هەموو ئەو ئینسانانەی كە لە ئاوات‌و ئامانجەكانیاندا خۆیان بە شەریكی ئەم حیزبە دەزانن، بانگەواز دەكات كە بەڕیزەكانیەوە پەیوەست بن.

(زانکۆیی، پسپۆڕی)ی خۆڕاییو نزیکەدەست بۆ هەموو خوازیاران. دانی دەرماڵەی تێروتەسەل بە خوێندکاران. ڕیشەکێشکردنی نەخوێندەواریو بردنەسەری هەمیشەیی پلەی خوێندەواریو زانیاری زانستیو تەکنیکی دانیشتووانی وڵات. فێربوون مافی هەموانەو دەستڕاگەیشتنی ئینسانەکان بە فێربوونو دەورە ئاموزشی‌یەکان نابێ بەهیچ جۆرێك ببەسترێتەوە بە ئاستی داهاتی خێزانەوە.

٦-دابین کردن و زامن کردنی خانوبەرەی گونجاو، لەڕووی فراوانیو تەندروستیو سەلامەتییو خزمەتگوزاریی شارییەوە (کارەبا، ئاوی ساردو گەرم، چێشتخانە، گەرماوو دەستشۆری ناو خانووەکە، دەزگای فێنککردنەوەو گەرمکردنەوە، هەوڵی دەستڕاگەیشتن بە تۆڕی تەلەفۆنیو تەلەفزیۆنیو دەستڕاگەیشتن بە خزمەتگوزارییە گشتی‌یە محەللی‌یەکان) بۆ هەمووان. کرێی خانوو نابێ لە ١٠٪ی داهاتی تاك یان خێزان زیاتر بێت. ئەگەر کرێکە لەمە زیاتر بوو ئەوا دەبێ زیادەکەی لەڕێگەی کۆمەکی دەوڵەتەوە دابین بکرێت. بێ‌خانەولانەیی وەیان ناچارکردنی ئینسانەکان بەژیان لە سەرپەنای خوارتر لە ستاندارده پەسەندکراوەکان، کارێکی نایاساییەو دەزگا دەوڵەتی‌یەکان لەسەریانە دەستبەجێ سەرپەنای گونجاو بۆ هەموو هاوولاتیان دابین بکەن.

٧-پێکهێنانی دامەزراوە خزمەتگوزارییە تایبەتەکان لەگەڵ‌و موجەممەعە سەکەنی‌یەکاندا، وەکو دایەنگە، باخچەی ساوایان، چێشتخانەو مەڵبەندە گشتی‌یەکانی خۆخزمەتکردن، جلشۆرگەی مۆدێرنو...تاد، بەمەبەستی سووککردنی باری کاری ناوماڵو ئاسانکردنی بەشداریکردنی هەموو خەڵك لە چالاکی‌یە کۆمەڵایەتی‌یەکاندا.

٨-فەراهەم کردنی تەسهیلاتی وەرزشیو هونەریو کەلتووریی خۆڕایی (یاریگا، هۆڵو ستۆدیۆی نمایشو نواندن، کتێبخانەو...تاد)و تەرخانکردنی ڕاهێنەرو فێرکارانی پێویست لەئاستی محەللیدا.

٩-دابینکردنی تەسهیلاتی پێویست بۆ بەشداریکردنی چالاکانەی ئینسانە نوقسانەکانو کەمئەندامان لە هەموو بوارەکانی ژیانی کۆمەڵایەتیدا. دەستەبەرکردنی تەسهیلاتو تەجهیزاتە تایبەتەکانی نوقسانەکان لە شوێنە گشتی‌یەکان، گوزەرگاکان، موجەمعە سەکەنی‌یەکانو...تاد. دابینکردنو لەئەستۆگرتنی خەرجی هۆو ئامرازە تەکنیکیو یارمەتیدەرە پێویستەکان بۆ ئاسانکردنی ژیانی ڕۆژانەی کەسانی کەمئەندام.

١٠-دابین کـــردنی تــەسهیلات و دامـــەزراوە خـــزمـــەتگـــوزاریـــیەکـــان بۆ دەستـەبـەرکـردنـی

ئەدرەسەکانی حیزب

لە کوردستان:

هەولێر/ نوسینگەی حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری عیراق، شەقامی ترییە، بەرامبەر ساحەی پاسەکانی عنکاوە

لە دەرەوەی وڵات:

W.P.C.I P.O.Box: 1211 17224 Sunbyberg Sweden	A.K.P.I Postfach: 160244 10338 Berlin Germany	P.O.Box:23376 London- SE16 4YG UK England
P.O.Box: 491 Don Mills Postal Station Toronto, Ont. M3C 2T4 Canada	P.O.Box: 324 Paramatta 2124 N.S.W Australia	ISTY PL 6 00501 Helsinki Finland

ئەدرەسی حیزب لەسەر تۆڕی ئینتەرنێت

http://www.wpiraq.org